

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EKONOMETRİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ETKİNLİKLERE KATILIMI BELİRLEYEN
FAKTÖRLER: EDİRNE İLİNDE BİR UYGULAMA**

HANDE KANDUR

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. ADİL OĞUZHAN

EDİRNE 2011

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EKONOMETRİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

HANDE KANDUR tarafından hazırlanan **ETKİNLİKLERE KATILIMI BELİRLEYEN FAKTÖRLER: EDİRNE İLİNDE BİR UYGULAMA** Konulu **YÜKSEK LİSANS** Tezinin Sınavı, Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 12.-13. maddeleri uyarınca **27.10.2011 Perşembe** günü saat **13.00**'da yapılmış olup, tezin* *Kabul edilmesine*.....
OYBİRLİĞİ/OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	KANAAT	İMZA
Yrd. Doç. Dr. Adil OĞUZHAN (Danışman)	<i>Kabul edilmesine</i>	<i>[Signature]</i>
Yrd. Doç. Dr. Ebru Z. BOYACIOĞLU	<i>Kabul edilmesine</i>	<i>[Signature]</i>
Yrd. Doç. Dr. Yasemin KOLDERE AKIN	<i>Kabul Edilmesine</i>	<i>[Signature]</i>

* Jüri üyelerinin, tezle ilgili kanaat açıklaması kısmında "Kabul Edilmesine /Reddine" seçeneklerinden birini tercih etmeleri gerekir.

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYIMLAMA İZİN FORMU

Referans No	416979
Yazar Adı / Soyadı	HANDE KANDUR
Uyruğu / T.C.Kimlik No	T.C. 14906001900
Telefon / Cep Telefonu	0284 226 04 58 0535 840 92 79
e-Posta	myrides_@hotmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	Etkinliklere Katılımı Belirleyen Faktörler: Edirne İlinde Bir Uygulama
Tezin Tercümesi	Determinants of Participation in Events: A Case Study in Edirne
Konu Başlıkları	
Üniversite	Trakya Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bölüm	
Anabilim Dalı	Ekonometri Anabilim Dalı
Bilim Dalı / Bölüm	
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2011
Sayfa	177
Tez Danışmanları	Yrd. Doç. Dr. Adil OĞUZHAN
Dizin Terimleri	Kültür=Culture Faktör analizi=Factor analysis
Önerilen Dizin Terimleri	Etkinlik=Event
Yayımlama İzni	☒ Tezimin yayımlanmasına izin veriyorum ☐ Ertelenmesini istiyorum

a. Yukarıda başlığı yazılı olan tezinin, ilgilenenlerin incelemesine sunulmak üzere Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından arşivlenmesi, kağıt, mikroform veya elektronik formatta, internet dahil olmak üzere her türlü ortamda çoğaltılması, ödünç verilmesi, dağıtım ve yayımı için, tezime ilgili fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere hiçbir ücret (royalty) ve erteleme talep etmeksizin izin verdiğimi beyan ederim.

01.11.2011

İmza:.....

Yazdır

Tezin Adı : Etkinliklere Katılımı Belirleyen Faktörler: Edirne İlinde Bir Uygulama

Hazırlayan : Hande KANDUR

ÖZET

Günümüzde yoğun iş hayatı, ekonomik sıkıntılar, çevresel koşullar, zaman yetersizliği gibi nedenlerden dolayı bireylerin kültür, spor, müzik vb. gibi etkinlik türlerine katılmaları zorlaşmaktadır. Bu tez çalışması, bireylerin etkinliklere katılımını belirleyen faktörlerin ortaya konulmasını ve bunların neden sonuç ilişkilerinin açıklanmasını amaçlamaktadır.

Çalışmada kültürel etkinliklerin daha iyi anlaşılması adına kültür kavramı tanımlanarak kültür kavramının günümüze kadar gelen etkileri ve Edirne' nin kültürel yapısı üzerinde durulmuştur. Bunun yanında etkinlik kavramının ortaya çıkışı, tarihsel gelişimi, farklı bakış açılarına göre yapılan tanımları, çeşitli etkinlik türleri ve etkinlik alanları incelenmiştir.

Araştırma kapsamında, Edirne ilinde yaşayan kişilerin demografik ve sosyo-ekonomik profilini, etkinliklere katılma sıklıklarını, katılma veya katılmama nedenlerini belirleyen faktörleri ortaya çıkarmak için bir anket formu hazırlanmıştır. Sonuçlar SPSS 14.0 paket programında frekans dağılımları, faktör analizi, Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis testi, t-testi ve Anova analizleri kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, demografik değişkenlerin, faktör analizi sonucu elde edilen etkinliklerin bıraktığı etki, etkinliklere yeterince katılmama nedenleri, etkinlikleri tercih etme nedenleri ve etkinliklere yönlendiren sebeplere ilişkin boyutlar üzerinde etkili olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler; Kültür, Etkinlik (Event), Faktör Analizi

Name of Thesis : Determinants of Participation in Events: A Case Study in Edirne

Prpared by : Hande KANDUR

ABSTRACT

Today it is getting difficult to take part in social events such as cultural, sports, musical and so on because of busy working life, economic distress, environmental conditions and lack of time for individuals. In this study, it is aimed to reveal the factors which determine persons' participation in events and to explain their cause effect relationships.

In the study, the concept of culture is introduced on behalf of a better understanding of the cultural activities and at the same time it is focused on the effects of the concept of culture from the past to the present and also cultural structure of Edirne. Besides, the emergence of the concept of events, historical development, various definitions according to different perspectives, types of events, and various activity areas of events are analyzed.

Within the scope of the survey, a questionnaire has been designed to reveal demographic and socio-economic profile of people living in the province of Edirne, the frequency of participation in events, factors that determine the causes of participation. Results have been obtained by using SPSS 13.0 package programme, factor analysis, Mann Whitney U tests, Kruskal Wallis Tests, t-tests and ANOVA analysis. According to the research results, it is found that the demographic variables are to be effective on the dimensions obtained from factor analysis.

Key Words; Culture, Event, Factor Analysis

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamın her aşamasında katkılarını ve yardımlarını esirgemeyerek beni yönlendiren, teşvik eden, analiz bölümünden kaynak taramasına kadar tüm süreçte yanımda olan değerli hocam ve tez danışmanım Yrd.Doç.Dr. Adil OĞUZHAN'a öncelikle çok teşekkür ederim.

Bu çalışmanın ortaya çıkabilmesi için maddi ve manevi desteklerini hiçbir zaman eksik etmeyen, fikir ve bilgilerini paylaşan aileme ve arkadaşlarıma, yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve deneyimlerini bize aktaran Marmara Üniversitesi öğretim üyesi Prof.Dr. Şahamet BÜLBÜL ve Prof.Dr. Işıl AKGÜL'e, Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğretim üyelerinden Yrd.Doç.Dr. Ebru Z. BOYACIOĞLU ve Yrd.Doç.Dr. Yasemin KOLDERE AKIN'a, ayrıca tüm değerli Fakülte öğretim üyeleri ve araştırma görevlilerine teşekkürlerimi sunarım.

Ekim, 2011

Hande KANDUR

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
TABLOLAR LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xviii
KISALTMALAR	xix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1 ETKİNLİK KAVRAMI ve ETKİNLİK TÜRLERİ

1.1. Etkinlik Kavramı	3
1.2. Etkinliğin Tarihsel Gelişimi	7
1.3. Etkinliklerin Sınıflandırılması	9
1.4. Etkinlik Türleri	15
1.4.1 Spor Etkinlikleri	16
1.4.2. Festivaller	17
1.4.3. İş Amaçlı Etkinlikler	20
1.4.4. Eğitim Amaçlı ve Bilimsel Etkinlikler	21
1.4.5. Politik Etkinlikler	22
1.5. Etkinliklerle ilgili Bazı Akademik Görüşler	22

İKİNCİ BÖLÜM

2 KÜLTÜREL YAPI ve ETKİNLİKLER

2.1. Kültür Kavramı	26

2.2. Kùltürün Ögeleri.....	35
2.3. Kùltür ve Sanat.....	38
2.4. Kùltürün Özellikleri.....	43
2.4.1. Kùltür Ögrenilir	43
2.4.2. Kùltür Süreklidir	43
2.4.3. Kùltür Paylaşılır.....	43
2.4.4. Kùltür Değişir	44
2.5. Kùltür Tipleri.....	46
2.5.1. Bireysel Kùltür.....	46
2.5.2. Milli Kùltür ve Yerel Kùltür.....	46
2.5.3. Evrensel Kùltür	48
2.6. Kùltürel ve Sanatsal Etkinlikler.....	49

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ETKİNLİKLERE KATILIMI BELİRLEYEN FAKTÖRLER: EDİRNE İLİNDE BİR UYGULAMA

3.1. Edirne' nin Kùltürel Yapısı ve Etkinlikler	51
3.2. Araştırma Modeli.....	54
3.3. Evren ve Örneklem.....	55
3.4. Verilerin Toplanması.....	55
3.5. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	56
3.6. Verilerin Analizi.....	56
3.6.1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans Dağılımları	57
3.6.2. Etkinliklere Katılımı Belirleyen Faktörlere İlişkin Frekans Dağılımları..	61
3.7. Faktör Analizi.....	72

3.7.1. Etkinliklerin Katılımcılar Üzerinde Bıraktığı Etkilere İlişkin Faktör Analizi	76
3.7.2. Katılımcıların Etkinliklere Katılmama Sebeplerine İlişkin Faktör Analizi	78
3.7.3. Katılımcıların Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Faktör Analizi	80
3.7.4. Katılımcıların Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlere İlişkin Faktör Analizi	82
3.8. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri İle Etkinliklerin Bıraktığı Etkilere İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Bulgular	84
3.8.1. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilere İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlişkin Testler	84
3.8.2. Katılımcıların Yaş Grupları İle Etkinliklerin Bıraktığı Etkilere İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler	86
3.8.3. Katılımcıların Öğrenim Durumlarına Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilere İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler	87
3.8.4. Katılımcıların Gelir Durumlarına Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilere İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler	88
3.8.5. Katılımcıların Mesleklerine Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilere İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler	89
3.8.6. Katılımcıların Hanehalkı Geli Türüne Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilere İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler	90
3.8.7. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilere İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler	91
3.8.8. Katılımcıların Doğdukları Yere Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilere İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler	92

3.8.9. Katılımcıların Son On Yıldır Sürekli Yaşadıkları Yere Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilere İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler	93
3.8.10. Katılımcıların Sanat Eğitimi Alıp Almamalarına Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilere İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler	95
3.9. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri İle Etkinliklere Yeterince Katılmamalarının Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Bulgular.....	96
3.9.1. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Etkinliklere Yeterince Katılmamalarının Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlişkin Testler	96
3.9.2. Katılımcıların Yaşlarına Göre Etkinliklere Yeterince Katılmamalarının Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler	98
3.9.3. Katılımcıların Öğrenim Durumlarına Göre Etkinliklere Yeterince Katılmamalarının Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler	100
3.9.4. Katılımcıların Gelirlerine Göre Etkinliklere Yeterince Katılmamalarının Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler	103
3.9.5. Katılımcıların Mesleklerine Göre Etkinliklere Yeterince Katılmamalarının Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler	103
3.9.6. Katılımcıların Hanehalkı Gelir Türlerine Göre Etkinliklere Yeterince Katılmamalarının Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler	106

3.9.7. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Etkinliklere Yeterince Katılmamalarının Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler	107
3.9.8. Katılımcıların Doğdukları Yere Göre Etkinliklere Yeterince Katılmamalarının Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler	109
3.9.9. Katılımcıların Son On Yıldır Yaşadıkları Yere Göre Etkinliklere Yeterince Katılmamalarının Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler	110
3.9.10. Katılımcıların Sanat Eğitimi Alıp Almamalarına Göre Etkinliklere Yeterince Katılmamalarının Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler	111
3.10. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri İle Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Bulgular.....	113
3.10.1. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler	113
3.10.2. Katılımcıların Yaş Grupları İle Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler	114
3.10.3. Katılımcıların Öğrenim Durumları İle Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler.....	116
3.10.4. Katılımcıların Gelir Durumları İle Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler	117
3.10.5. Katılımcıların Meslek Durumları İle Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler.....	118

3.10.6. Katılımcıların Hanehalkı Gelir Türleri İle Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler.....	119
3.10.7. Katılımcıların Medeni Durumları İle Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler.....	120
3.10.8. Katılımcıların Doğdukları Yer İle Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler.....	121
3.10.9. Katılımcıların Son On Yıldır Yaşadıkları Yer İle Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler.....	122
3.10.10. Katılımcıların Sanat Eğitimi Alıp Almamalarına Göre Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler.....	123
3.11. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri İle Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlere İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Bulgu.....	124
3.11.1. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlerin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin Testler.....	125
3.11.2 Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlerin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin Testler.....	126
3.11.3 Katılımcıların Öğrenim Durumlarına Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlerin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin Testler	127
3.11.4 Katılımcıların Gelir Durumlarına Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlerin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin Testler.....	128
3.11.5 Katılımcıların Meslek Durumlarına Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlerin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin Testler	130

3.11.6. Katılımcıların Hanehalkı Gelir Türlerine Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlerin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin Testler	131
3.11.7. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlerin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin Testler	132
3.11.8. Katılımcıların Doğdukları Yere Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlerin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin Testler	133
3.11.9. Katılımcıların Son On Yıldır Yaşadıkları Yere Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlerin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin Testler	134
3.11.10. Katılımcıların Sanat Eğitimi Alıp Almamalarına Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlerin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin Testler	135
SONUÇ	137
KAYNAKÇA	143
EKLER	151

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	57
Tablo 3.2. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı	57
Tablo 3.3. Katılımcıların Mesleklerine Göre Dağılımı	58
Tablo 3.4. Katılımcıların Hanehalkı Gelir Türlerine Göre Dağılımı	58
Tablo 3.5. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Dağılımı	59
Tablo 3.6. Katılımcıların Doğdukları Yere Göre Dağılımı	59
Tablo 3.7. Katılımcıların Son On Yıldır Yaşadıkları Yere Göre Dağılımı	59
Tablo 3.8. Katılımcıların Aldıkları Sanat Eğitime Göre Dağılımı	60
Tablo 3.9. Katılımcıların Yaşlarına Göre Dağılımı	60
Tablo 3.10. Katılımcıların Aylık Toplam Aile Gelirlerine Göre Dağılımı	61
Tablo 3.11. Etkinliklerin Katılımcılar Üzerinde Bıraktığı Etkilerin Yüzde ve Frekans Dağılımları	62
Tablo 3.12. Katılımcıların Etkinliklere Yeterince Katılmamalarının Sebeplerini Gösteren Frekans ve Yüzde Dağılımları	63
Tablo 3.13. Katılımcıların Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerini Gösteren Frekans ve Yüzde Dağılımları	65
Tablo 3.14. Katılımcıların Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenleri Gösteren Frekans ve Yüzde Dağılımları	67
Tablo 3.15. Katılımcıların Serbest Zamanlarında Tercih Ettikleri Etkinlik Türlerini Gösteren Frekans ve Yüzde Dağılımları	69

Tablo 3.16. Edirne’ de Yerel Yönetimlerin ve Yetkili Kuruluşların Hangi Alanlarda Yetersiz Olduğuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları	71
Tablo 3.17. Etkinliklerin Katılımcılar Üzerinde Bıraktığı Etkilere Ait Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi.....	76
Tablo 3.18. Etkinliklerin Katılımcılar Üzerinde Bıraktığı Etkilere Ait Toplam Varyans (Total Variance Explained) Sonuçları	77
Tablo 3.19. Etkinliklerin Katılımcılar Üzerinde Bıraktığı Etkilerin Dönüşümlü Faktör Yükleri (Rotated Component Matrix)	77
Tablo 3.20. Katılımcıların Etkinliklere Katılmama Sebeplerine Ait Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) and Bartlett Testi.....	78
Tablo 3.21. Katılımcıların Etkinliklere Katılmama Sebeplerine Toplam Varyans (Total Variance Explained) Sonuçları.....	79
Tablo 3.22. Katılımcıların Etkinliklere Katılmama Sebeplerine Ait Dönüşümlü faktör yükleri (Rotated Component Matrix).....	79
Tablo 3.23. Katılımcıların Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine Ait Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) and Bartlett Testi.....	80
Tablo 3.24. Katılımcıların Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine Ait Toplam Varyans (Total Variance Explained) Sonuçları.....	81
Tablo 3.25. Katılımcıların Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine Ait Dönüşümlü faktör yükleri (Rotated Component Matrix)	81
Tablo 3.26. Katılımcıların Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlere İlişkin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) and Bartlett Testi	82
Tablo 3.27. Katılımcıların Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlere İlişkin Toplam Varyans (Total Variance Explained) Sonuçları	83

Tablo 3.28. Katılımcıları Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlere İlişkin Dönüşümlü faktör yükleri (Rotated Component Matrix).....	83
Tablo 3.29. Kolmogorov-Smirnov Testi.....	84
Tablo 3.30. Cinsiyete Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Mann-Whitney U Test Sonuçları.....	85
Tablo 3.31. Yaş Gruplarına Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Test Sonuçları.....	86
Tablo 3.32. Öğrenim Durumlarına Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	87
Tablo 3.33. Gelir Durumlarına Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	88
Tablo 3.34. Mesleklere Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	89
Tablo 3.35. Hanehalkı Gelir Türüne Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	90
Tablo 3.36. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	92
Tablo 3.37. Katılımcıların Doğdukları Yere Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	93
Tablo 3.38. Katılımcıların Son On Yıldır Sürekli Yaşadıkları Yere Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	94
Tablo 3.39. Katılımcıların Sanat Eğitimi Alıp Almamalarına Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları	95

Tablo 3.40. Kolmogorov-Smirnov Testi.....	96
Tablo 3.41. Katılımcıların Cinsiyet Durumları İle Etkinliklere Yeterince Katılmama Nedenlerinin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin T Testi Sonuçları.....	97
Tablo 3.42. Bağımsız Gruplar Testi.....	97
Tablo 3.43. Katılımcıların Yaş Durumları İle Etkinliklere Yeterince Katılmama Nedenlerinin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	98
Tablo 3.44. Tukey Testi Sonuçları.....	98
Tablo 3.45. Katılımcıların Öğrenim Durumları İle Etkinliklere Yeterince Katılmama Nedenlerinin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	100
Tablo 3.46. Tukey Testi Sonuçları (Bilgi ve Çevre Yetersizliği Boyutu).....	101
Tablo 3.47. Katılımcıların Gelirleri İle Etkinliklere Yeterince Katılmama Nedenlerinin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	103
Tablo 3.48. Katılımcıların Meslekleri İle Etkinliklere Yeterince Katılmama Nedenlerinin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	104
Tablo 3.49. Tukey Testi Sonuçları.....	104
Tablo 3.50. Katılımcıların Hanehalkı Gelir Türleri İle Etkinliklere Yeterince Katılmama Nedenlerinin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	107
Tablo 3.51. Katılımcıların Medeni Durumları İle Etkinliklere Yeterince Katılmama Nedenlerinin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	108
Tablo 3.52. Tukey Test Sonuçları.....	108
Tablo 3.53. Katılımcıların Doğdukları Yer İle Etkinliklere Yeterince Katılmama Nedenlerinin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	110

Tablo 3.54. Katılımcıların Son On Yıldır Yaşadıkları Yer İle Etkinliklere Yeterince Katılmama Nedenlerinin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	111
Tablo 3.55. Katılımcıların Sanat Eğitimi Alıp Almamalarına Göre Etkinliklere Yeterince Katılmama Nedenlerinin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin T-Testi Sonuçları	112
Tablo 3.56. Bağımsız Gruplar Testi	112
Tablo 3.57. Kolmogorov-Smirnov Testi	113
Tablo 3.58. Cinsiyete Göre Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerinin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	114
Tablo 3.59. Yaş Gruplarına Göre Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerinin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Test Sonuçları.....	115
Tablo 3.60. Öğrenim Durumlarına Göre Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerinin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	116
Tablo 3.61. Gelir Durumlarına Göre Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerinin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	117
Tablo 3.62. Meslek Durumlarına Göre Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerinin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi.....	118
Tablo 3.63. Hanehalkı Gelir Türlerine Göre Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerinin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi.....	119
Tablo 3.64. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerinin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi.....	120
Tablo 3.65. Katılımcıların Doğdukları Yere Göre Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerinin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi.....	121

Tablo 3.66. Katılımcıların Son On Yıldır Yaşadıkları Yere Göre Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerinin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi ..	122
Tablo 3.67. Katılımcıların Sanat Eğitimi Alıp Almamalarına Göre Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerinin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Mann-Whitney U Testi	123
Tablo 3.68. Kolmogorov-Smirnov Testi.....	125
Tablo 3.69. Cinsiyete Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep olan Etkenlerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Mann-Whitney U Test Sonuçları.....	125
Tablo 3.70. Yaşa Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep olan Etkenlerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Test Sonuçları.....	126
Tablo 3.71. Öğrenim Durumlarına Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep olan Etkenlerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Test Sonuçları.	127
Tablo 3.72. Gelir Durumlarına Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep olan Etkenlerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Test Sonuçları.	129
Tablo 3.73. Meslek Durumlarına Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep olan Etkenlerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Test Sonuçları.	130
Tablo 3.74. Hanehalkı Gelir Türlerine Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep olan Etkenlerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Test Sonuçları.	131
Tablo 3.75. Medeni Durumlara Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep olan Etkenlerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Test Sonuçları.	132
Tablo 3.76. Katılımcıların Doğdukları Yere Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep olan Etkenlerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Test Sonuçları	133

Tablo 3.77. Katılımcıların Son On Yıldır Yaşadıkları Yere Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep olan Etkenlerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Test Sonuçları 134

Tablo 3.78. Katılımcıların Sanat Eğitimi Alıp Almamalarına Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep olan Etkenlerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Mann-Whitney U Test Sonuçları..... 136

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Organizatörler Açısından Etkinlikler	10
Şekil 2. Etkinliklerin Sınıflandırılması	13
Şekil 3. Etkinlik Türleri.....	15
Şekil 4. Bir Festivalin Düzenlenme Nedenleri.....	19

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
EDOSK	Edirne Doğa Sporları Derneği
FIDOF	Uluslararası Festival Organizasyonu Federasyonu
IMF	Uluslararası Para Fonu
İKSV	İstanbul Kùltür Sanat Vakfı
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kùltür Örgütü
y.y.	Yüzyıl
v.b.	ve Benzeri
v.s.	vesaire
WEF	Dünya Ekonomik Forumu

GİRİŞ

İnsanoğlunun verimliliğini arttırmak amacı ile boş zamanlarını olumlu bir şekilde değerlendirmeleri gerekmektedir. Rekreasyon adı verilen boş zaman olgusu akademik anlamda da üzerinde çok durulan önemli bir konudur. Ancak günümüzde yoğun çalışma hayatı, ekonomik sıkıntılar gibi nedenler insanların sosyal ve kültürel etkinliklere zaman ayırmasını zorlaştırmaktadır. Bu düşünceden yola çıkarak araştırmamız, Edirne ilinin Merkez ilçesinde yaşayan kişilerin kültürel, sosyal, sanatsal vb. gibi etkinliklere olan bakış açısını belirlemeye ve etkinliklere katılma veya katılmama sebeplerini etkileyen faktörleri ortaya koymaya yönelik olarak yapılmıştır.

Araştırma ülkemizde yapılan ilk çalışmalardan biridir. Kültürel ve sanatsal etkinliklerin ekonomik analizi üzerine yurt dışında bir çok çalışma yapılmış olmasına karşın, ülkemizde bu tür çalışmalar yeni dikkate alınmaya başlanmıştır. Uluslararası literatürde etkinliklere katılımı belirleyen faktörlerin incelenmesi ile ilgili çalışmalar da bulunmaktadır.

Bu çalışmada, sosyo-demografik özelliklerin etkinliklere katılımı ne ölçüde etkilediğini belirlemek ana hedeflerden biridir. Bunun yanında Edirne’ de düzenlenen etkinliklerin yeterli olup olmadığı konusunda bilgi sahibi olmak, kişilerin hangi sebeplerle etkinliklere katıldığını ortaya koymak amaçlanmıştır. Edirne’ de düzenlenen etkinliklere yerel yönetimlerin ne kadar katkı ve teşvik sağladığı konusunda fikir sahibi olmak ve Edirne ilinin kültürel ve sosyal yapısı hakkında genel bir görüşe sahip olmak çalışmamız açısından önem arz etmektedir.

Çalışmanın birinci bölümünde kültür kavramı ele alınmıştır. Bunun nedenlerinden biri, kişilerin etkinliklere katılmalarında belirleyici rol oynayacağını düşündüğümüz kültürel yapı ve anlayıştan kaynaklanmaktadır. Diğer bir neden ise, etkinliklerden bahsederken kültürel ve sanatsal etkinliklerin en çok akla gelen türler

olmasıdır. Kùltür, sanat ve kùltürel sanat kavramları bu sebeple dikkate değer görüldüğü için ayrıntılı olarak incelenmiştir.

İkinci bölümde etkinlik kavramı detaylı olarak ele alınmıştır. Ülkemizde etkinlik (event) kavramının tanımı üzerine çalışmaların kısıtlı olması nedeniyle uluslararası literatürde bu konuda önemli çalışmaları olan akademisyen ve araştırmacıların bilgilerinden yararlanılmıştır. Etkinlikler, turizmin önemli bir parçasıdır ve gerçekleştirildikleri bölgelere çeşitli faydalar sağlamaktadırlar. Önemli faydaları, bölgeye sağladıkları ekonomik katkı, kùltürel imaj yaratımı, bölgenin tanıtılması ve farklı kùltürlerin biraraya gelmesi olarak özetlenebilir. Ancak bizim bu çalışmadaki amacımız etkinliği turizm açısından değerlendirmek ve ekonomik katkıları üzerinde yoğunlaşmak değildir. Daha çok Edirne’ de yaşayan kişilerin maddi ve manevi yaklaşımları doğrultusunda düzenlenen etkinliklere olan eğilimleri üzerinde durmak ve ayrıca etkinliklere olan talebin ya da talepsizliğin sebeplerini belirlemeye çalışmaktır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde araştırmanın kapsamı, amacı ve veri toplama yöntemi gibi uygulamayı oluşturan önemli noktalara değinilmiştir. Etkinliklere katılımı belirleyen faktörleri belirlemek üzere Edirne’ de yaşayan kişilere uygulanan anket çalışmasından elde edilen veriler analiz edilip yorumlanmıştır.

BÖLÜM I

1 ETKİNLİK KAVRAMI ve ETKİNLİK TÜRLERİ

Bu bölümde etkinlik kavramı, etkinliğin tarihsel gelişimi, etkinliklerin sınıflandırılması ve etkinlik türleri ele alınacaktır. Bunların yanında etkinliğe ilişkin farklı bilim adamları ve araştırmacılar tarafından ortaya atılan görüş ve düşünceler ele alınacaktır.

1.1. Etkinlik Kavramı

Antropologlar insanlığın başladığı günden beri, üç temel insani ve fiziksel ihtiyacı tanımlamışlardır: yemek, giyinmek ve barınmak. Ancak insan ruhunun devam ettirilebilmesi için çok daha önemli olan, duygusal ihtiyaçların karşılanmasıdır. Bugün özel şahıslar, dernekler, şirketler, firmalar bu çok eski zamanlara dayanan ihtiyaca yenilikçi ve modern yollarla yanıt vermektedirler ve bunu etkinlikleri kullanarak yapmaktadırlar (Goldblatt, 1990: 1). Etkinliklerin derece ve kapsamının artan profesyonellelikle, yeni buluşlarla ve etkinliğin politik, sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel etkilerinin daha fazla kabul görmesiyle son yıllarda kayda değer bir büyüme gösterdiği görülmektedir (Robinson, 2010: 13).

Bugünkü anlamda kullanılmayan boş zaman kavramı tarım toplumunda dinsel kutlamalar, tarıma bağlı dinsel nitelikteki ürün ekim ve toplanması olarak nitelendirilmekteydi. Günümüzde endüstri çağında işçi ve endüstri çağının gelişmesi sonucu boş zaman talebi artarak etkinlikler olarak karşılanması gerek ihtiyaç grupları arasına girmektedir. Bu anlayışla, toplum içinde çeşitli gruplarda örgütlenmiş şekilde bulunan insanların, etkinliklere katılma eğilimleri ve arzularında sürekli bir artış olduğu gözlemlenmektedir (Karaküçük, 1999:94). Bu artışın temel nedenleri, teknolojinin gelişmesi, yoğun çalışma hayatından uzaklaşma gereksinimi, etkinliklerin çoğalması ve bu durumun her yaş ve gelir grubuna mensup kişilere

etkinliğe katılma imkanı tanınması ve insanlar için zaman kavramının daha önemli hale gelmesi şeklinde sıralanabilir.

Berridge, etkinlik için yeni bir tanım geliştirmek veya kesin bir anlam üretmek yerine asıl amacın etkinliğin ne olduğunu anlamak için bazı akademik görüşleri incelemenin ve ne gibi durumların etkinlik olarak adlandırılacağını anlamının yararlı olacağını söylemiştir. Berridge, bunun aynı zamanda bize toplum içindeki etkinliklerle ilgili anlayışımızı geliştirmek için nelere odaklanmamız gerektiği konusunda yardımcı olacağını düşünmektedir (Berridge, 2007: 5).

Etkinliğin tanımını en iyi özetleyen çalışma, etkinliği hem Amerika hem de İngiltere' nin perspektifinden değerlendiren ve şuan etkinliği tanımlamada kullanılan anahtar terimlere dikkat çeken Bowdin, McPherson ve Flinn tarafından geliştirilmiştir. Onlar etkinliği tanımlamak için girişilen çeşitli çabaları kaynak olarak kullanmışlardır ve şuna dikkat etmek gerekir ki, buna rağmen kabul edilen terimler, konseptler ve tanımlar arasında kısıtlı bir benzerlik vardır. Bunun sebeplerinden biri etkinliklerin toplumun bütün bölümlerinde ve farklı organizasyon türlerinde gerçekleşmesidir ve bu yüzden bir grup, bireysel veya özel olan (örneğin düğün), diğer grup ise sıradan ve düzenli gerçekleşen (örneğin toplantı) etkinlik olarak görülmektedir (Berridge, 2007: 5).

Bununla birlikte etkinlik dediğimiz şeyin ne olduğunu anlamaya ihtiyacımız vardır. Etkinliği tanımlayan iki akademik girişim 1990' ların başında, etkinliği "özel", "bir kereye mahsus", "tek" ve "günlük deneyimin ötesinde" olarak tanımlayan Donald Getz ve J.J. Goldblatt' tan gelmiştir, ancak daha sonra bunları, iş gibi daha rutin aktivitelerden ayrı tutmuşlardır. Etkinliğin zamanın özel bir anı olma düşüncesi yinelenen bir özelliktir ve etkinliği hayattaki diğer aktivitelerden ayırmak için kullanılır (Berridge, 2007: 5).

Özel bir etkinlik , özel ihtiyaçları tatmin etmesi için tören ve adetle yapılan zamanın benzersiz bir anı olarak tanımlanır.

Goldblatt (1990)

Etkinlik, normal seçeneklerin dışında veya günlük deneyimlerin ötesinde boş zaman, sosyal ve kültürel deneyimler için bir fırsattır.

Getz (1991)

Berridge, etkinlikle ilgili yeni ufuklar açan bu iki fikre dikkat çekmemizin önemini, bu fikirlerin etkinliği “bir şeyin” yaratımı ya da üretimi olarak tespit etmesine bağlamaktadır. Seramoni, ritüel, ihtiyaç ve deneyim düşüncelerinin bu denklemin içinde olması aynı zamanda etkinliklerin fiziksel ve psikolojik unsurları olduğunu akla getirmektedir. Bu, etkinliklerin özel olma fikriyle ifade edilmektedir ve bir ihtiyacı karşılamak olarak tanımlanan bir durum ve sonrasında çeşitli deneyimler için yaratılan bir fırsat olarak karşımıza çıkmaktadır (Berridge, 2007: 5).

Goldblatt ve Getz’ in “etkinlik zamanının içindeki benzersiz (ender-bir sefere özgü) andır” örneği, çoğunlukla anlaşılmış ve kabul edilmiştir. Bu tanımın prensibi, etkinlikleri günlük olaylardan, mesela rutin olarak yaptığımız ve sıradan hayatın bir parçası olan şeylerden, ayrı bir yere koymaktır. Berridge’ e göre bugün etkinlik tanımlarında bu görüş hüküm sürmektedir ama konu ile ilgili yapılan araştırmalardaki ilerlemeye ve artan ilgiye bağlı olarak daha geniş ve kapsamlı bir tanıma ihtiyaç duyulmaktadır. Wilkinson şöyle yazmıştır; “*Özel etkinlik, herhangi bir zamanda özel ihtiyaçları karşılamak için tasarlanan bir kereye mahsus gerçekleşen olaydır*”. Yerel toplum etkinlikleri, yerel halkı paylaşılan bir deneyimin içine dahil etmek için yapılan bir aktivitedir. Bu tanım etkinliğin özel ve bir sefere mahsus olma fikrini korumaktadır ancak aynı zamanda etkinliğin gerçekleşeceği yeri de içine alarak kavramı genişletmekte ve etkinliğin toplumla, hem katılım hem de mekanla olan ilişkisini anlamayı önermektedir (Berridge, 2007: 7).

Getz (1997:4) “*Etkinlikler, planlı veya plansız gerçekleşen geçici olaylardır. Süreleri sonludur ve planlanan etkinlikler için bu genellikle değişmez bir durumdur. İnsanlar etkinliklerin biteceğini bilirler ve bu gerçek onların ilgisinin büyük bir kısmını oluşturur. Bittiği zaman tekrar yaşayamazlar. Bazı etkinlikler periyodik olarak gerçekleşir fakat yine de hepsi kendine özgü ambiyansa sahiptirler.*” diyerek etkinliğin bir sefere mahsus ve tek olma özelliğini bu cümleleriyle yinelemektedir.

Etkinlik için evrensel ya da standart bir tanım yapmak ya da hangi tür etkinliklerin özel olarak sınıflanlandırılacağını belirlemek neredeyse mümkün değildir (Getz, 1997: 4). Getz’in yaptığı araştırmalar, yerel etkinlikleri de kapsayan özel etkinliklerin en iyi tanımının, içeriklerine göre yapılabileceğini ortaya çıkarmıştır. Bu yaklaşımda iki ayrı tanım yapılmaktadır. Bunlardan birincisi, faaliyetleri organize edenlerin bakış açılarıyla, ikincisiyse ziyaretçilerin, müşterilerin veya konukların bakış açıları ile ifade edilmektedir. Söz konusu tanımlar (Kızılırmak, 2006: 182);

- *Özel etkinlikler, sponsorluk veya organizatörlük yapan kuruluşun normal program ve aktiviteleri dışında bir sefere özgü veya ender olarak gerçekleşen olaylar,*
- *Müşteriler veya ziyaretçiler açısından özel etkinlikler, hoşça vakit geçirmek için birer fırsat, günlük sıradan seçeneklerin dışında gerçekleşen bir sosyo-kültürel deneyimlerdir (Getz, 1997: 5).*

Getz, Jago ve Shaw etkinliklerin temel özelliklerini şu şekilde sıralamaktadırlar (Getz, 1991:45-46);

- Sınırlı süreli
- Bir kez ya da nadiren gerçekleşen
- Sıra dışı (günlük hayatın dışında)
- Halka açık olması

- Belirli bir temayı kutlamak veya göstermek
- Kendilerine ait sabit bir yapılarının (bina, tesis vb.) olmaması (spor etkinlikleri hariç)
- Etkinlik programlarının ayrı ayrı birçok aktiviteden oluşması
- Tüm aktivitelerin sürekli aynı bölgelerde düzenlenmesi

Sıralanan bu özellikler, etkinliklerin genel özellikleri olmakla birlikte, bazı etkinlik türleri bu çerçevenin dışında kalır. Fuarlar, spor, sanat ve iş amaçlı etkinlikler, genel anlamda, sürekli gerçekleşmesi ve sabit yapılar gerektirmesi nedeniyle yukarıda sıralan özelliklerin hepsini göstermezler. Sanat gösterileri gibi yılda birden fazla gerçekleşen etkinlikler, iş amaçlı etkinlik türlerinden olan konferans ve kongreler ve Grand Prix'ler gibi spor etkinlikleri buna örnek olabilir. (Karagöz, 2006:8).

1.2. Etkinliğin Tarihsel Gelişimi

Etkinlik kavramının kökeni, toplumların dini ibadet ve kutlamalar için bir araya geldikleri eski zamanlara dayanmaktadır. Tabiki zamanında bunlar etkinlik olarak dikkate alınmamaktaydı. Toplumun şehirleri ve sosyal sistemi kurmaya başlamasıyla etkinlik alanları şehir planlama sürecinin esas boyutu olarak ortaya çıkmıştır (Robinson vd., 2010: 14) .

Roma şehirleri şovlar ve etkinlikler için arena ve amfityatrolar, ticaret ve toplum etkinlikleri için pazar yerleri, dini kutlamalar için ise tapınak ve kliseler kurmuştur. Bu imkanlar sosyal yapının içine yerleşince etkinlikler şehir planlamanın önemli bir parçası olmuşlardır ve en az Avrupa ve Asya 'da olduğu gibi modern şehir ve kasabaların plan ve yapısının temel bakış açısını oluşturmuşlardır (Robinson vd., 2010: 15). Razaq Raj etkinliklerin toplum içindeki görevini; katılımcılara şans vererek kendi kimliklerini korumalarını sağlamak ve kutlamaları, ritüelleri diğer insanlarla paylaşmak olarak tanımlamıştır. Krallar ve liderler de toplumu kontrol etmek ve birarada tutmak için sık sık etkinlikler düzenlemişlerdir (Raj vd., 2009: 1).

Etkinliklerle ilgili bu resmi yaklaşım Orta Çağ boyunca zayıflasa da, 12. yy' la birlikte etkinlikler yerel kimliklerini yılda bir kez düzenlenen ünlü etkinliklerle tekrar kazanmışlardır. Noel ve Paskalya gibi geleneksel olarak düzenlenen kutsal dini günler bunlara örnek olarak gösterilebilir. Ortaçağ şehir planlamasının gelişmesiyle birlikte marketler, pazarlar, dini aktivite ve fuarlar için yeni yerler yapılmıştır. Şehir merkezindeki bu pazar yerlerinin konumları, günlük hayattaki merkezilik unsuruyla, bugün de hala devam eden etkinliklerin düzenlenmesine katkıda bulunmuştur (Robinson vd., 2010: 15).

18. ve 19. yy' larda, Sanayi Devrimi sayesinde daha geniş sahada ürün ve ekipman üretimi yapılmıştır. Dünya ticaretindeki uygun büyüme, ticaret fuarları ve sergilerinin gelişmesine yol açmıştır. Gelişen ulaşım imkanları insanlara daha fazla seyahat etme olanağı tanımıştır ve bu da otel sektörünün büyümesine yol açmıştır (Robinson vd., 2010: 15).

Etkinlik alanları, 1970' lerde yeni neslin büyük ölçekli ve çok amaçlı alanları tanıtmasıyla yeni bir boyut kazanmıştır. Sinemalar ve spor stadyumları daha büyük ve farklı etkinliklere ev sahibi olma arayışına girmişler ve yeni nesil sinema ve stadyumlar bu çeşitlilik düşüncesi etrafında inşa edilmiştir. Bugünün etkinlik sanayi geniş bir *etkinlik alanını* içermektedir; Sergi merkezleri, konferans salonları, oteller (toplantı merkezi olan), açık alanlar, parklar, tarihi alanlar, tiyatrolar, gece klüpleri, düğün salonları, eğlence, tema parkı vb. gibi (Robinson vd., 2010: 15).

Bu günlerde ise etkinlikler ülkelerin kültürel ve ekonomik gelişmelerine sağladıkları dikkate değer katkılarla ele alınmaktadır. Etkinlikler ev sahibi toplumların kültürel turizminin gelişiminde önemli bir etkiye sahiptirler. Etkinlik ve festival yöneticileri yıllık etkinlikleri geliştirmek, ziyaretçileri etkilemek ve ev sahibi şehir için kültürel imaj yaratmak için artık tarihsel ve kültürel temalar kullanmaktadır. Büyük etkinlikler giderek, herhangi bir grubun sosyal ve kültürel ihtiyaçlarına cevap vermek yerine ekonomik faydalar ve çıkarlar için geliştirilmektedir (Raj vd., 2009: 2).

1.3. Etkinliklerin Sınıflandırılması

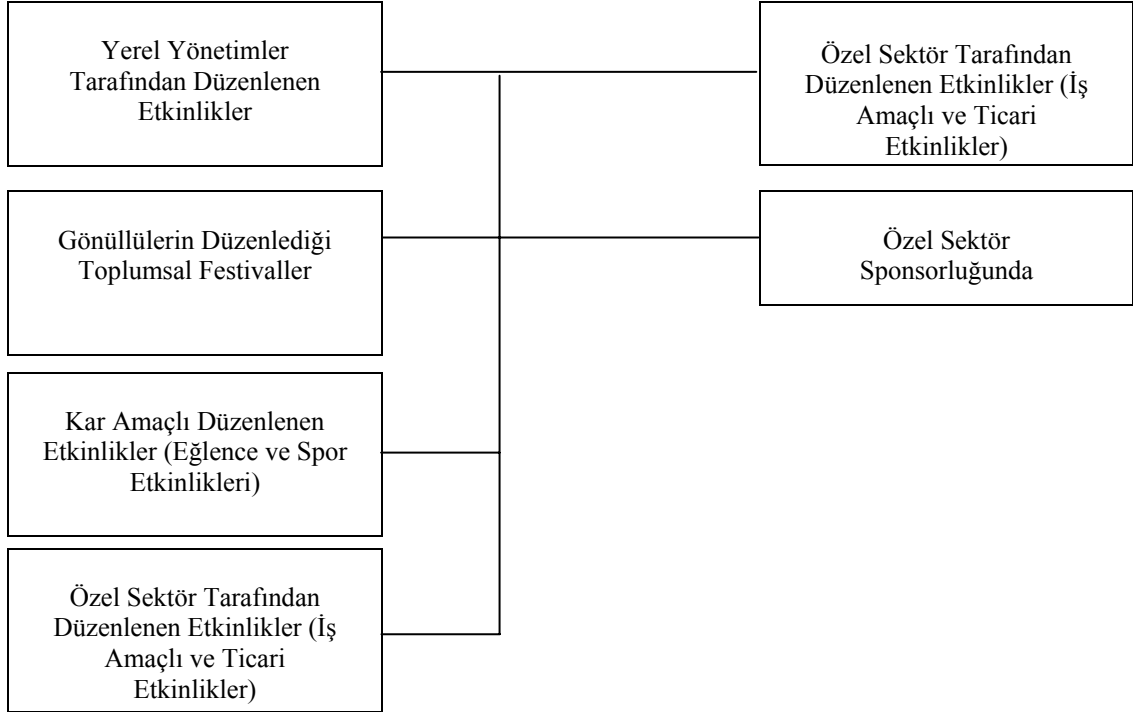
Günümüzde etkinlikler hala gelişirken, etkinlikler ile ilgili literatür de büyümektedir, fakat bu büyüme sınırlıdır. Literatürde etkinlikleri tam anlamıyla tanımlayacak bir sistem oluşturulamamıştır ve birçok araştırmacı farklı terimleri eşanlamlı olarak kullanmıştır. Araştırmacıların kullandığı terimler arasında belirgin bir tutarlılık bulunmamaktadır. Aşağıda çeşitli araştırmacıların eşanlamlı olarak kullandığı bazı terimler verilmiştir (Karagöz, 2006:9).

- Major Etkinlikler = Özel Etkinlikler (Torkildsen, 1992)
- Festivaller = Özel Etkinlikler (Tourism Canada, 1989)
- Özel Etkinlikler = Hallmark Etkinlikler (Burns, 1986)
- Hallmark Etkinlikler = Mega Etkinlikler (Mihalik, 1994)
- Hallmark etkinlikler = Özel Etkinlikler (Mules ve Faulkner, 1996)
- Mega Etkinlikler = Hallmark Etkinlikler (Kang ve Perdue, 1988)

Geçmiş yıllardaki çalışmalarda, etkinliklerin gerçekleştiği bölgelere göre farklı kökenli kaynaklar üretilirken tanım ve terimler bu kaynakların bağlı olduğu bölgeye uygunluk gösterirdi. Fakat, farklı kökenli tanımlar yapılmasına rağmen etkinliğin tanımında kullanılan terminolojide son yıllarda az da olsa bir standart yakalanmıştır. Etkinliklerin standart bir terminolojide sınıflandırılmasının en önemli nedeni, etkinliklerin sağlayacağı ekonomik faaliyetlerin ölçülmesini kolaylaştırmak ve etkinliklerin ekonomiye olan katkısını daha belirgin hale getirmektir (Karagöz, 2006:9).

Etkinliklerle ilgili yapılan önemli bir sınıflandırma, Getz'in organize eden gruplara göre yaptığı ayırımıdır. Şekil 1'de görüldüğü gibi etkinlikler, yerel yönetimlerin organize ettiği, gönüllüler tarafından yürütülen, kar amaçlı ve özel sektörün düzenlediği etkinlikler olarak sınıflandırılmıştır (Getz, 1991:64-65).

Şekil 1. Organizatörler Açısından Etkinlikler

Kaynak: Donald Getz, a.g.e., 1991, s.65.

Jago ve Shaw ise çalışmalarında, birçok çekicilik ve etkinliğin arz açısından sınıflandırıldığını, ancak sınıflandırmanın pazarlama boyutuyla tüketici veya talep açısından da yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Jago ve Shaw'a göre öncelikle, potansiyel tüketicilerin etkinlikleri nasıl gördükleri, tüketicilerin tercihlerinde hangi kriterleri kullandıkları gibi soruların cevaplarını elde etmek, turizm endüstrisi için önemli bir adımdır. Ayrıca, tüketicilerin araştırılması da diğer önemli bir konudur. Getz ve Cheyne de buna benzer olarak, odak grup üzerinde kapsamlı bir araştırma yapmışlar ve bu araştırmaya, etkinlik seyahat motivasyonu, fayda sağlama ve etkinliklerle ilişkili davranış ve deneyim konularını dahil etmişlerdir. Sonuç olarak bir kaç faktörün insanların etkinlikle ilgili seyahatleri satın almasında önemli olduğunu belirtmişlerdir (Karagöz, 2006:11).

Getz etkinliklerin talep yönlü sınıflandırmasını aşağıda belirtilen faktörlerden yararlanarak yapmıştır (Getz, 1997:109-110);

➤ ***Getz' in yararlandığı faktörler;***

- Eşsizlik; farklı şeylerin deneyimi için fırsatlar (örnek olarak uluslararası spor etkinlikleri)
- Etkinliklere katılım ve sosyalleşme; Farklı insanlarla buluşma ve görüşme fırsatları (parti atmosferi)
- Öğrenme; otantik deneyimler için fırsat
- Etkinliklerin çok geniş sosyal ve seyahat deneyimleri ile birleştirilmesi.

➤ ***Getz' in yararlandığı faktörler ışığında yaptığı talep yönlü sınıflandırması;***

- Etkinliğe yaşam süresi içinde bir kez katılma fırsatı
- Ünlü kişilerin katıldığı etkinlikler (Ünlü ve VIP kişilerle görüşme ve buluşma fırsatı)
- Katılımcı etkinlikleri (izleyici etkinlikleri)
- Festivaller ve Halk etkinlikleri (özel partiler)
- Eğitimsel etkinlikler (kültürel deneyimler)
- Boş zaman etkinlikleri (sağlık ve eğlence amaçlı)
- Aile ya da arkadaş merkezli etkinlikler
- Tur paketleri ile ilişkili etkinlikler (her şey dahil gibi...)

Arz amaçlı sınıflandırma planlamada bir anlam ifade ederken, talep amaçlı sınıflandırma ise pazarlama açısından önemlidir. Yukarıda yapılmış olan genel sınıflandırmaların dışında, Jago ve Shaw literatürde etkinliklerle ilgili çeşitli terimlerin kullanımını derinlemesine inceleyerek, her bir etkinlik türü ile ilgili hiyerarşik bir çerçeve ve etkinliklerin temel özelliklerini geliştirmişlerdir. Jago ve Shaw çalışmalarında etkinliklerle ilgili bütün literatürü temel alarak aşağıdaki yapıyı önermiştir (Karagöz, 2006:12).

- “Etkinlikler”, iki kategori içerir: rutin veya olağan etkinlikler ve özel etkinlikler
- “Özel Etkinlikler”, katılımcı sayısının az olduğu ve genellikle kırsal alanlarda gerçekleşen minor özel etkinlikler; katılımcı sayısının yüksek ve genellikle büyük kentlerde veya ülke çapında gerçekleştirilen major etkinlikler ve festival kategorilerini içeren, turistik amaçlı kullanılan geniş kapsamlı bir terimdir.
- “Major Etkinlikler” iki kategori içerir: Hallmark Etkinlikler ve Mega Etkinlikler.

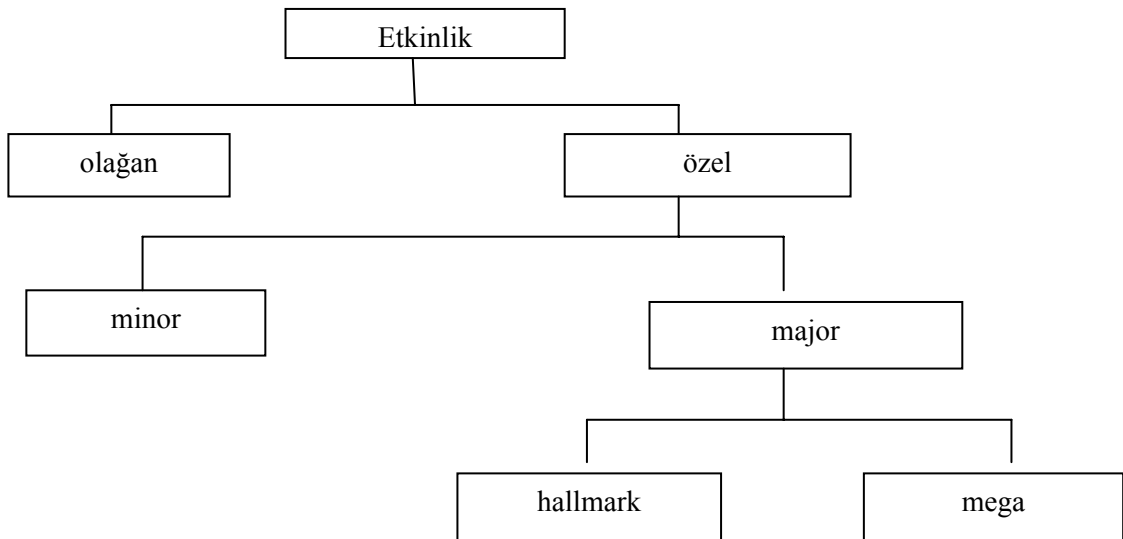
McDonnell ise özel etkinlikleri, büyüklük ve ölçeklerine göre sınıflandırmaktadır. Söz konusu etkinlikler, mega faaliyetler, bölgeye özgü faaliyetler (Hallmark) ve büyük faaliyetler olmak üzere üç kategoride incelenmektedir. Ancak bu kategorilerin kesin tanımları bulunmamakta ve aralarındaki farklar çoğu zaman net olarak görülememektedir. Etkinlikler aynı zamanda amaçlarına veya bağlı oldukları sektöre göre de, örneğin halka açık etkinlikler, spor ve turizm etkinlikleri gibi sınıflandırılabilir (McDonnell, 1999: 10).

- *Mega etkinlikler (Mega events)*, ekonominin tamamını etkileyen ve bütün global medyada yankı uyandıran faaliyetlerdir. Olimpiyatlar ve dünya fuarları gibi olaylar bu kategori içerisinde yer almaktadırlar.
- *Bölgeye özgü yerel etkinlikler (Hallmark events)*, bir şehrin veya bölgenin ruhunu yansıtan ve bölgenin söz konusu faaliyetlerle anılmasını sağlayan olaylardır. Brezilya’daki Rio De Janerio Karnavalı, Almanya Münih’ teki Oktober Fesiivali ve Türkiye’de Antalya’ da düzenlenen Altın Portakal Film Festivali bu tür olaylara örnek olarak gösterilebilir.
- *Büyük faaliyetler (Major Events)*, önemli sayıda ziyaretçi çeken, önemli ekonomik faydalar sağlayan ve medya gündeminde yer alan olaylardır. Örneğin, uluslararası müzik festivalleri bu kategori içerisine girmektedir. Özel etkinlikler amaçlarına ve içerisinde yer aldıkları sektörlere göre de sınıflandırılmaktadır.

Örneğin sportif, halka açık ve ticari faaliyetler bu tür sınıflandırma içerisinde yer almaktadır (McDonnell, 1999: 11-12).

Jago ve Shaw'ın çalışmasından yola çıkarak etkinlikler ziyaretçi sayısına, büyüklüklerine, gerçekleştirildikleri coğrafi alanlara, medya ilgisine ve gerektirdikleri sermayeye bağlı olarak sınıflandırıldığında, festivallerin bu sınıflandırılmanın dışında tutulması gerekmektedir. Ayrıntılı olarak incelendiğinde festivallerin farklı destinasyonlarda (varılacak olan yer) ve farklı boyutlarda organize edildiği görülmektedir. Bu nedenle festivaller, spor etkinlikleri, iş amaçlı etkinlikler ve bilimsel etkinlikler gibi bir etkinlik türü olarak tanımlanmalıdır. Bu açıklamalara dayanarak çalışmamızda Şekil 2' de verilen Masterman'ın yaptığı sınıflandırma temel alınacaktır (Karagöz,2006:13).

Şekil 2. Etkinliklerin Sınıflandırılması

- **Özel Etkinlikler:** Normal aktivite programı dışında, nadiren veya bir kez gerçekleşen temalı etkinliklerin tanımlanmasında kullanılır. Tüketiciler veya ziyaretçiler için özel etkinlikler, günlük deneyimlerin ötesinde veya normal tercihlerin dışında sosyal, kültürel ve boş zaman deneyimleri için bir fırsattır (Getz,1997:4) .

Jago ve Shaw Özel etkinliklerin temel özelliklerini şu şekilde sıralamıştır (Karagöz,2006:14):

- Sınırlı süreli gerçekleşmesi,
 - Bir kez veya nadiren gerçekleşmesi,
 - Bir bölgenin farkındalığını ve imajını arttırması,
 - Sosyal deneyim sunması,
 - Sıradanlığın dışına çıkması
- **Hallmark Etkinlikler:** Sınırlı bir süreç içerisinde gerçekleşen, “düzenli olarak tekrarlanan”, farklı temalara odaklanan ve geniş kalabalıkların katıldığı, destinasyonla birlikte anılan ulusal ve uluslararası ölçekli etkinliklerdir. Hallmark etkinlikler, önemli ölçüde büyük ölçekte ve sınırlı sürede gerçekleşen etkinliklerdir (Karagöz,2006:14).

Jago ve Shaw, Hallmark ve Mega etkinliklerin özelliklerini aşağıdaki gibi açıklamıştır (Karagöz,2006:15).

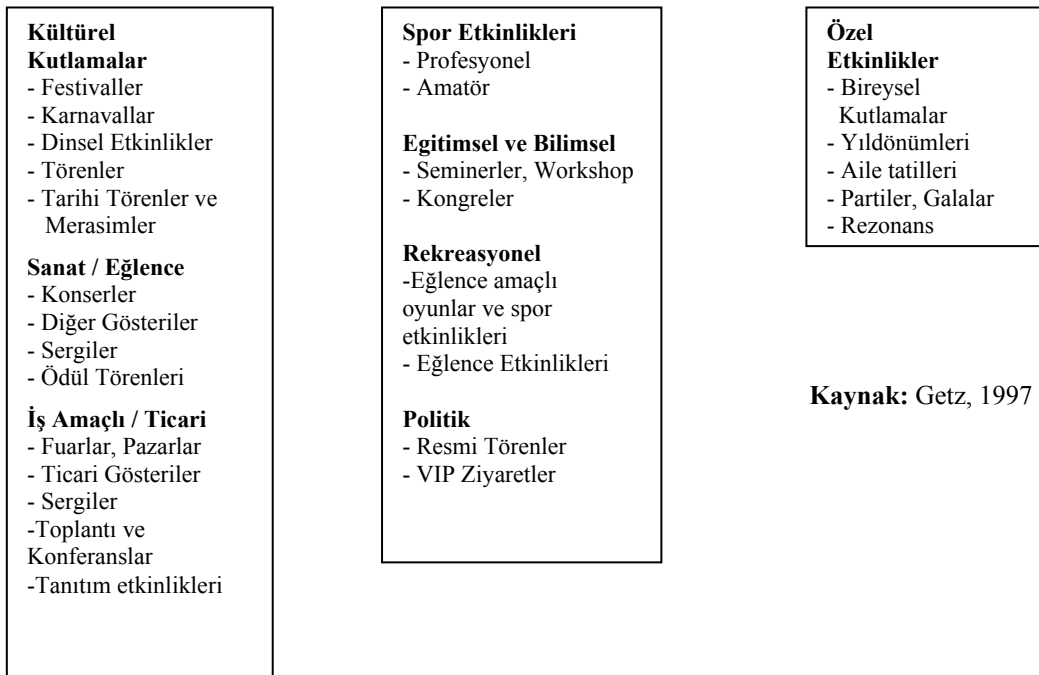
- Geniş kalabalık kitleleri çekmeleri,
- Oldukça büyük maliyetler gerektirmeleri,
- Geniş ölçekte gerçekleşmeleri,
- Festival ve diğer etkinliklerle iç içe olmaları ve bu etkinliklerle birlikte gerçekleşmeleri,
- Ulusal veya uluslararası ölçekte düzenlenmeleri,
- Konaklama, yiyecek içecek gibi ilişkili hizmetlere talep yaratmaları,
- Gerçekleştiği bölgeye veya ülkeye büyük ölçüde prestij ve saygınlık kazandırmaları,
- Bölgeye büyük yatırımlar çekebilmeleri,
- Etkinlikler sonrası gerçekleştiği bölgeye hizmet ve yapılar bırakmaları,
- Kentsel yenilenmeyi sağlamaları

Bazen gösteri sanatlarıyla desteklenen spor etkinlikleri, mega etkinliklerin ilgi odağıdır. Buna örnek olarak olimpiyat oyunları gösterilebilir. Bu etkinliklerin düzenlenmesinde ticari ve politik faydalar, sağlanan hükümet ve özel sektör desteğinin önemini vurgulamaktadır (Karagöz,2006:15). Bu destek, etkinliğin düzenlenmesi kararının verilmesini, altyapının geliştirilmesi, etkinliklerin finansmanını ve sponsorluk sağlanmasını içermektedir. Mega etkinlikler etkinliklerin en büyük kar getiren kategorisi olduğundan ve ev sahibi şehrin imajı üzerinde önemli etkiler yarattığından turizmin etkilerinin en fazla araştırıldığı etkinlik kategorisidir (Law, 2002:141).

1.4. Etkinlik Türleri

Etkinlikler, temalarına göre farklı türlere ayrılmaktadır (Bowdin vd., 2003:16). Bu doğrultuda bir çok etkinlik türü tanımlanmıştır. Şekil 3'te çeşitli etkinlik türleri gösterilmektedir. Bunlar, kültürel ve dinsel etkinlikler, toplumsal kutlamalar ya da festivaller, sanat ve eğlence etkinlikleri, spor etkinlikleri, iş amaçlı etkinlikler, eğitimsel ve bilimsel toplantılar, rekreasyon (boş zaman) etkinlikleri ve politik etkinliklerdir (Getz, 1997:6-7).

Şekil 3. Etkinlik Türleri

1.4.1 Spor Etkinlikleri

Spor etkinlikleri, yaratıcılık ve kompleks içeriği ile oluşturulan rekreasyonel aktiviteler, önceden belirlenmiş bir programa uygun şekilde gerçekleştirilen eğlendirici nitelikte, turistik etkilerin sağlandığı ve destinasyonlar için ciddi sosyal ve ekonomik önemi olan etkinliklerdir (Karagöz,2006:17). Spor etkinlikleri teriminin altında farklı spor karşılaşmaları ortaya çıkmaktadır. Bunlar takım veya oyuncular arasında çeşitli karşılaşmalarla bir birincinin seçildiği turnuvalar, bir lig içinde karşılaşmalar sonucunda kazanan takımın veya oyuncunun seçildiği şampiyonalar, bir spor dalında üst düzey karşılaşmaları içeren Grand Prix'ler, dört yılda bir düzenlenen ve bünyesinde farklı spor dallarında karşılaşmaların yapıldığı Olimpiyat Oyunlarıdır (Getz, 1997:10).

Çesitli spor etkinlikleri, turizm ürünlerinin bir formudur. Olimpiyat oyunları gibi bazı mega etkinlikler, ekonomik ürünlerin sergilendiği fuarlar ve uluslar arası sergiler, festivaller ve gösteriler gibi, kendi içinde, hem seyircilerin hem de sporcuların katılacağı potansiyel turistleri çekebilecek bir turizm çekiciliğidir. Bu gibi etkinlikler, etkinliğin yapıldığı destinasyonlardaki doğal ve fiziksel çekiciliklerle bağlantılı olarak organize edilen turist programlarına eşlik eder. Spor etkinlikleri, ziyaretçilerin tatminine yardımcı olmak, ev sahibi toplumda kalış sürelerini uzatmak ve ekonomik aktivitelere teşvik etmek amacıyla destinasyonlarda ikincil çekicilikler olarak kullanılabilir gibi, büyük ölçekli spor etkinlikleri bütün bu faydaları kendi başına da sağlayabilir (Karagöz,2006:17).

Ekonomik faydası en fazla olan etkinlikler arasında sporun başta geldiği bilinmektedir. Spor etkinlikleri ekonomik katkılarının yanı sıra şehir veya ülkenin imajının güçlenmesine, değiştirilmesine katkı sağlar ve ev sahibi şehir/ülkede yaşayan topluma moral kazandırır. Toplumsal değişme, toplumla bütünleşme ve gönüllük duygusu spor etkinliklerinin ekonomi dışı yararları arasında yer alır (Argan, 2004:165).

Spor etkinliklerinin özellikleri şu şekilde sıralanabilir (Getz, 2003:50-51);

- Spor etkinliklerinin düzenleneceği destinasyonlar, spor etkinliğini organize eden komite tarafından seçilir. Spor etkinliklerinin bu özelliği, turistler için destinasyonları daha çekici ve eşsiz hale getirmektedir.
- Özel spor etkinlikleri, düzenli olarak gerçekleştirilen spor etkinliklerinden daha fazla turist çekebilirler.
- Sponsorlar, diğer etkinliklere oranla, spor etkinliklerine daha fazla ilgi duyar.
- Major spor etkinlikleri, yeni alt yapı ve hizmetlerin oluşturulması ya da bu hizmetlerin ve alt yapının geliştirilmesi için katalizör olabilir.
- Spor alanları inşa edilirken, bu alanlar, etkinliklerin gerçekleştiği destinasyonlarda kalıcı hale gelir.
- Spor etkinlikleri, gerçekleştirildikleri destinasyonun çekiciliğinin ve eşsizliğinin yaratılmasına yardımcı olur; yerel gelenekleri ve kültürü yansıtır.
- Medya ilgisi ve onun bir spor destinasyonunun imajının geliştirilmesindeki etkileri, gerçek ziyaretçi harcamaları kadar oldukça önemlidir.
- Spor etkinlikleri, turizm çekiciliklerinin sınırlı olduğu küçük şehirlerde ve kırsal alanlarda, turizmin yararlarının sağlanmasında etkilidir.
- Spor etkinlikleri, fiziksel yeteneğine, cinsiyetine, yaşına ve kültürel kimliğine bakmaksızın herkesi destinasyona çeker.
- Major spor etkinlikleri, konferans ve kongreler gibi diğer etkinlik türleri için katalizör olabilir.
- Spor etkinlikleri, güçlü ve aktif imajlar oluşturarak ve kültürel temalar yaratarak destinasyon markalamasına yardımcı olabilir.

1.4.2. Festivaller

Diğer etkinlik türleri ile karşılaştırıldığında, festivaller genellikle çeşitli nedenlerle gerçekleşen kutlamalar olarak görülmektedir. Toplum içinde festivaller, belirli bir zamanda (yılda bir kez ya da yılda iki kez gibi), topluluk katılımının önemli rol oynadığı tematik kutlama özellikleri ile gerçekleşmektedir. Bu nedenle

etkinlik süresince ziyaretçiler, turist olarak ya da yerli halk olarak festival deneyimine katılmaktadırlar. Festivaller turizm çekiciliği olarak görülmekle birlikte, sosyal amaçlı toplumsal kutlamalar olarak da görülmektedir. Festivaller, hem bireysel ve toplumsal kimliğin bir parçası hem de toplum, kültürel çevre ve toplumdaki bireyler arasında bağları güçlendirme sürecidir. Bu tanıma göre gerçekleştirilen festivaller kültürel kimliğin korunmasına da yardımcı olmaktadır (Karagöz,2006:23).

Falassi, literatürde festivallerin tanımlarının ve anlamlarının farklı ve değişik şekillerinin var olduğunu ifade etmiştir. Falassi festivalleri şu şekilde özetlemiştir (Karagöz,2006:23-24).

- Kutsal veya kültürel, özel gelenek/göreneklerle belirginleşmiş kutlamalar,
- Belirli bir insan ya da olayın veya önemli bir ürünün hasatıyla ilgili yıllık kutlamalar,
- Genellikle tek bir sanatçı veya sanat dalına adanmış bir dizi güzel sanatlar çalışmasının yapılmasını içeren kültürel etkinlikler,
- Fuar ve panayırlar,
- Genel, herkese açık şenlik, ziyafet ve eğlenceler.

Sözlüklerde festivallerin tanımlanması; ”özel bir gelenek ile ilişkilendirilmiş kutlama” veya “kültürel bir etkinliğin veya eğlencenin programı veya periyodik zamanı” şeklindedir (Merriam-Webster Online Dictionary). Bu tanımlamalar Falassi'nin sosyal ve kültürel perspektife dayanan festival tanımlamalarına benzerdir. Getz ve Frisby' e göre bir tema, festivalin adında apaçık yer alabilir ya da kutlama yapanların kültürü ve paylaşılan değerlerinin daha önemli ya da kısmen gizli bir özelliği olabilir. Ayrıca kullanılan tema festivalin bütün unsurlarını uyumlu bir etkinliğe bağlayan birleştirici bir güçtür. Festivallerin belirgin bir özelliği de kamusal olmalarıdır, bu nedenle festivaller toplum için toplum tarafında yapılır. Festivalin, gerçekleştiği topluma ait bir kökeni, kaynağı ve halkın sahipliği yoksa, başarısızlıkla karşı karşıya kalma riski vardır (Getz ve Frisby, 1990:1)

Ayrıca Getz'e göre bir festival, "Halkı içeren, onları merkeze alan bir kutlamadır. Bireysel ve özel partilerin veya kutlamaların aksine festivaller halkla ilişkili, halka ait olmalıdır". Getz ayrıca günümüzde festival olarak nitelenen birçok etkinliğin genellikle halka açık kutlamalar olmadığını, özellikle eğer bu etkinlikler geçici ise veya fuarlar gibi tüm bir sezon sürüyor ise festival olarak tanımlanamayacağına işaret etmektedir (Getz, 1991: 55-56).

Sonuç olarak, bir festival "Halk temalı kutlamalar olarak gerçekleşen özel bir etkinlik" olarak tanımlanabilir ve bu söylemdeki odak noktası toplumsal temelli veya toplum tarafından sahiplenilmiş yani toplum/halk festivallerinin üzerine yerleştirilebilir. Weaver ve Robinson bir festivalin bir toplumda neden düzenlendiğinin muhtemel nedenlerini Şekil 4'te açıklandığı gibi belirtmiştir (Karagöz, 2006:25).

Şekil 4. Bir Festivalin Düzenlenme Nedenleri

- Toplumun heyecanını ve gururunu arttırmak,
- Toplumun neden eşsiz ve özel olduğunu göstermek,
- Toplumun imajını geliştirmek,
- Toplumun kültürel becerilerini ve yeteneklerini keşfetmeleri ve geliştirmeleri için fırsat sağlama,
- Bölge halkının tiyatro, müzik, sanat ve değer yaratıcı alanlarda yeni faaliyetlerle uğraşması için fırsatlar sağlama,
- Özel projeler için gelir sağlama,
- Bir insanı, tarihi ya da önemli bir olayı onurlandırma.

Festivaller hakkında ilk sınıflandırmayı yapan Wasserman, festivalleri temalarına göre sınıflandırmaktır. Wasserman, Amerika ve Kanada'da hazırlanan festival ve fuar rehberi olan *Festival Sourcebook*'da, festivalleri on sekiz genel kategoriye ayırmaktadır. Bu on sekiz kategori (Karagöz, 2006: 26);

- Tarım
- Antika
- Sanat
- Sanat ve sanat yapıtları
- Toplum
- Dans
- Etnik etkinlikler
- Film
- Denizcilik
- Müzik
- Mevsimler
- Fuarlar
- Folk
- Yiyecek ve içecek
- Tarih
- Kültür
- Tiyatro ve drama Tarih
- Halk

1.4.3. İş Amaçlı Etkinlikler

Etkinlik endüstrisinin bir alt kümesi de iş amaçlı etkinliklerdir. İş amaçlı etkinlikler, genellikle ticari yararlar sağlamak nedeniyle iş amaçlı, bilgilenmek ve bilgilendirilmek amacıyla ilişkili etkinliklerdir (Karagöz, 2006:30). İş amaçlı etkinlikler içerisinde yer alan etkinlik türleri ile ilgili çok farklı sınıflandırmalar bulunmaktadır ve aşağıda çeşitli iş amaçlı etkinlik türleri kısaca açıklanmıştır.

- **Kongre;** ulusal ve uluslararası düzeyde, en az 300 kişinin katıldığı, karşılıklı bilgi alışverişi ortamının yaratıldığı büyük çaplı toplantılardır. Kongre, herhangi bir konuyu görüşmek üzere, delegelerin katılımıyla yapılan ulusal ve/veya uluslararası toplantı olarak açıklanmaktadır. Kongre deyimi, düzenli yapılan toplantılar için kullanılmaktadır (Karagöz, 2006:30).
- **Konferans;** mesleki veya teknik alanda uzman bir kişinin belirli bir konuda verdiği ve 50 ile 300 arasında katılımcının bulunduğu toplantılardır. Konferans, “bilim, sanat, yazın, ekonomi vb. gibi alanlarda herhangi bir konuda, alanında

uzman bir kişi tarafından dinleyicilere bilgi vermek amacıyla uzun, bilgilendirici konuşma türü” olarak tanımlanmaktadır. Konferanslar düzenli olmayabilir (Karagöz, 2006:30).

- **Seminer;** mesleki veya teknik bir konuda eğitim ya da bilgi verme amacına dönük, ortalama 20 ile 50 arasında katılımcının olduğu, tartışmaların ve/veya bilgi alışverişinin yöneticinin veya yöneticilerin denetiminde olduğu toplantılardır (Çakıcı, 2004:4-5-6).
- **Fuar ve Sergi;** çeşitli mal ve hizmetlerin teşhir edildiği ve genellikle kongre gibi diğer toplantı türlerinin birleştirilmesiyle düzenlenen bir etkinlik türü olarak tanımlanır (Karagöz, 2006:30).
- **Ticari Gösteri;** toplantılarla bağlantılı ya da bağlantısız olarak farklı türlerde yapılabilmektedirler. Bunlar; endüstriyel gösteriler (örneğin; turizm, tekstil gibi), toptan ve perakende ticari gösterilerdir. Dolayısıyla, ticari gösteriler endüstri bazında olabileceği gibi, aracı kuruluşlar bazında (toptan ve perakende) da yapılabilir. Bir yönü ile sergi ve fuarlar içerisinde düşünülebilir (Çakıcı, 2004:7).
- **Sempozyum;** belli bir konuda birden fazla panelin yapılmasıyla gerçekleşen, belli bir konunun tartışıldığı bilimsel toplantıların tamamıdır (Çakıcı, 2004:7).

1.4.4. Eğitim Amaçlı ve Bilimsel Etkinlikler

Eğitimsel ve bilimsel etkinlikler, bilimsel kongre ve konferansları, seminerleri, panelleri, forumları ve workshopları içerir. Bu etkinliklerde temel amaç öğrenme ve bilgi alışverişidir (Getz,1997:9).

1.4.5. Politik Etkinlikler

Politik etkinlikler, etkinlik turizminin içindeki en küçük kategori olmalarına rağmen yine de büyük etkiler yaratırlar. Politik etkinlikler, Dünya Ekonomik Forumu (WEF), Uluslararası Para Fonu (IMF) toplantıları gibi ekonomik olduğu kadar politik içerikleri ile büyük bir medya ve izleyici ilgisi çeken, politik toplantı ve kongreler ile önemli politik insanlarla birlikte yapılan ziyaretleri içerir (Getz, 1997: 7).

1.5. Etkinliklerle ilgili Bazı Akademik Görüşler

Etkinlik kavramı üzerine günümüze kadar bir çok görüş ortaya atılmış ve etkinlikler daha çok ekonomik etkileri göz önüne alınarak değerlendirilmiştir. Fakat son yıllarda turizmin önemli bir parçası haline gelen etkinlikler ekonomik etkilerinin dışında toplumsal açıdan da dikkate alınmaya başlanmıştır. Getz ve Frisby' nin etkinlikler ile ilgili dört farklı bakış açısı şu şekildedir;

- Etkinlikleri sosyolojik olarak ele aldığımızda, etkinlikler ekonomik uyarıcılar olarak değil, daha çok etkinliklere ev sahipliği yapan toplum içinde gerçekleştirilen kültürel ve sosyal organizasyonların bir parçası olarak görülmektedir.
- Antropolojik açıdan ise etkinlikler, belirli bir kültürel çevre içerisinde anlaşılabilir olan toplumsal kutlamalar olarak görülmektedir. Etkinliklerin, düzenledikleri toplumsal yapının değerlerinden ve toplumsal örgütlenmeden çıkan ve bunları yansıtan olaylar olduğu düşünülmektedir. Bu perspektifte düzenlenen etkinliklerin, turizm hareketleri olarak değeri söz konusu edilmemektedir.
- Toplumsal gelişme açısından etkinlikler; yörenin toplumsal gelişmesinin potansiyel güce sahip araçları olarak görülmektedir. Bu anlamda toplumsal gelişme, geniş açıdan yerel demokrasinin geliştirilmesini (örneğin bu olaylara

gönüllülerin katılmasının sağlanması), kendi öz gücüne inanma esasına dayanan davranış tarzlarının ve hareketlerin yaratılması, toplumun sosyal altyapısının oluşturulması veya geliştirilmesi amaçlarına yönelik bir süreç olarak tanımlanmaktadır.

- Eğlence boyutu ve bu etkinliklere katılanlar açısından ise; turizm sektöründe özel etkinliklere katılanlar, genelde kullanıcı veya müşteri olarak anılmaktadır. Bu anlamda, turizm pazarlamasında müşterilerin etkinliklere katılma sebeplerinin ve müşterilerin nelerle tatmin olduklarının araştırılması gerekmektedir (Getz ve Frisby, 1989: 15-17). Getz ve Frisby' nin etkinliklerle ilgili ortaya koyduğu bu son görüşü, çalışmamızın içeriği ve amacı doğrultusunda diğer görüşlere oranla daha çok dikkate almamız gerekmektedir.

Etkinlikler, düzenleyici kamu ve özel sektör kişi ve kuruluşları ile ev sahibi toplumlar tarafından, genellikle sosyal ve kültürel kutlama etkinlikleri olarak da görülmektedir. Etkinliklerin gelişmesi ve öneminin artması nedeniyle, akademik anlamda da çalışmalar yapılmış ve etkinliklerin yönetimine verilen önem, eğitim kurumlarının konu ile ilgili eğitim programlarını geliştirmesi ve etkinlik sektörünün farklı alanlarına hizmet eden çok sayıda mesleki örgütün kurulmasıyla da açıkça ortaya çıkmaktadır (Kızılırmak, 2006: 183-184).

Thrane, özel etkinlikler ile ilgili yaptığı araştırmalarda uzmanların iki farklı nokta üzerinde dikkatlerini yoğunlaştırdıklarını ifade etmiştir. Bunlardan ilki, etkinliklerin ekonomik etkileri ve ikincisi de, insanları bu tür olaylara çeken sebepler ve güdülerin neler olduğudur (Kızılırmak, 2006: 184). Etkinliklerin önemli ekonomik etkileri olduğu bir gerçektir. Fakat araştırmamızın konusu ve içeriği itibarıyla bireyleri etkinliklere yönlendiren ve katılımlarına sebep olan muhtemel durumlar incelenmektedir. Thrane' nin değindiği iki ifadeyi birbirinden ayırmak mümkün değildir ancak (Getz ve Frisby' nin görüşlerinde olduğu gibi) ikinci kısım çalışmamız açısından daha fazla önem taşımaktadır.

Birinci noktayı ele aldığımızda, kırsal alanlarda, yerel turizm endüstrisini geliştirmenin temel hedefi, yabancıları bölgeye çekme ve onların bölgede harcama yaparak bölge ekonomisine katkıda bulunmalarını sağlama üzerine odaklanmaktadır. Etkinliklerin, her ne kadar kültürel gelişim, yaşam kalitesi veya çevresel kalitesinin gelişimi gibi farklı alanlardaki faydaları göze çarpıyor olsa da, turizm literatürü söz konusu çekiciliklerin daha çok ekonomik etkileri üzerinde durmaktadır. Bir etkinliğin ekonomik etkisi, olay sonucunda ekonomide meydana gelen net değişim olarak tanımlanabilir. Ekonomik etkiler, makro açıdan incelendiğinde, ziyaretçilerin yükselmekte olan harcama eğilimleri sonucu, yapılan harcamalarının ekonomiye girmesi ile gelir artışının sağlanması ve bölgede yaşayanların ekonomi dışına parasızdırması ile gelirin artması şeklinde gerçekleşmektedir. Bu nedenle de, yoğun bir rekabetin yaşandığı bu sektör içerisindeki etkinlikler, yerel ekonomiye yaptıkları katkılarla kamu yatırımlarını haklı olarak bu alana yönlendirmektedirler (Kızılırmak, 2006: 184).

Crompton ve Mckay'e göre (1997: 425-426), etkinlikler ile ilgili yapılan araştırmanın ortaya çıkardığı diğer bir konu ise, ziyaretçilerin aynı festivale değişik sebepler ve güdüler ile katılma eğiliminde olduklarıdır. Bir etkinliğe katılma kararı, "bireyin herhangi bir ihtiyacının karşılanmasına yönelik olan arzular tarafından yönlendirilmiş hareket olarak" açıklanabilir. İnsanları seyahate yönelten bir çok güdü bulunmakta ve bunların çok sayıda olması, hem bireysel düzeyde hem de toplu düzeyde belirlemektedir. Bireysel düzeyde bir ziyaretçinin, bir festivale katılma yolu ile tatmin etmeyi arzuladığı, aile ile beraber vakit geçirmek veya kültürünü geliştirmek gibi farklı ihtiyaçları bulunabilir. Toplu düzeyde, farklı bireyler aynı paket içerisinde bir araya gelerek farklı özelliklerinden faydalanabilirler.

Etkinliklere katılan ziyaretçiler ile ilgili olarak etkinlik yöneticileri, genellikle ziyaretçileri çekmeyi amaçlayan yüksek kaliteli programlar ve yarışmalar ortaya çıkarmak zorundadırlar. Ancak, bu konuda gösterilen çabaların aynısı, ziyaretçilere sunulan hizmetin kalitesinden memnun olmalarını sağlamada da gösterilmelidir. Günümüzde, ziyaretçilerin hizmet kalitesi ile ilgili algılama düzeyinin, müşteri memnuniyetinin sağlanmasında en önde gelen unsur olduğu

kanıtlanmış bir görüş olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu görüş, etkinlikler için de geçerlidir. Etkinliklerde sunulan performans ve yarışmalar mükemmel olabilir. Ancak tüketicilerin, kötü yiyecekler, kirli ve yetersiz tuvaletler veya kalifiye olmayan hizmet personeli gibi düşük hizmet kalitesi deneyimi yaşamaları durumunda, periyodik olarak gerçekleştirilen bu etkinliklere tüketicilerin gelecekteki katılımları şüpheli olabilecektir (Kızılırmak, 2006: 184).

Etkinliklerin, evsahibi toplum ve çıkar sahipleri üzerinde çok sayıda olumlu ve olumsuz etkileri bulunmaktadır. Tüm bu etkileri belirlemek, önceden bilmek ve tüm taraflar için en iyi sonuçlara ulaşarak faaliyetlerin etkilerinin toplamda olumlu olmasını sağlamak görevi, yöneticilerin gerçekleştirmesi gereken bir görevdir. Buna ulaşmak için, tüm öngörülen olumlu etkiler geliştirilmeli ve maksimize edilmeli, ve olumsuz etkilere karşı konulmalıdır. Bütün faaliyetlerin, katılımcılar ve bazen de evsahibi toplum üzerinde doğrudan sosyal ve kültürel etkileri bulunmaktadır. Bu etkiler, herhangi bir spor karşılaşmasında veya konserde ortaya çıkan ortak bir eğlencenin paylaşılması kadar basit olabilir. Bunun yanı sıra, özel etkinliklerin gurur verici etkileri, toplumsal faaliyetler ve ulusal kutlama günleri gibi olaylarda ortaya çıkmaktadır. Özellikle bazı sportif ve kültürel faaliyetlerin katılımcılar üzerinde kalıcı etkileri bulunmaktadır. Bazı faaliyetler ise, insanların kendi sosyal ve kültürel ufuklarını açmasına neden olmaktadır (McDonnell, 1999: 20-21).

BÖLÜM II

2 KÜLTÜREL YAPI ve ETKİNLİKLER

Bu bölümde kültür kavramı, kültür ögeleri, kültür ve sanat ilişkisi, kültürün özellikleri ve kültürel/sanatsal etkinlikler ele alınacaktır.

2.1. Kültür Kavramı

Günümüzde toplumlar bireylerin belirli durumlarda karşılaştığı sorunları çözmek ve gereksinmelerini gidermek için çeşitli araçlara ihtiyaç duymaktadır. Bireyin içinde bulunduğu çevre şartlarına, toplu olarak yaşadığı insanlarla olan ilişkilerine, karşılıklı etkilerin şekline ve biyolojik bir varlık olarak duyduğu gereksinmeleri gidermek için edindiği yetenek ve becerisine göre bu araçlar sıralanmakta ve değişmektedir. Bununla beraber, en basitinden en ilerisine kadar her türlü insan toplumunda kültür denilen ortak bir olgu bulunmaktadır. 19.yy'ın sonları ve 20.yy'ın başlarında ilkel toplumların incelenmeye başlamasıyla, bu toplumların sadece teknolojik açıdan değil, yaşam şekli bakımından da ilerlemiş toplumlardan farklı olduğu anlaşılmış, bunun sonucunda da kültür kavramı derinlenmesine incelenmeye başlamıştır (Çetin, 2010: 31).

Kültürün etimolojik açıdan kökenine inilirse, Latince' de tarım anlamına gelen Cultura kelimesinden geldiği görülmektedir (Çeçen,1996: 11). 18. yüzyıldan önce ekip-biçmek anlamında kullanılan bu sözcüğü ilk kez Voltaire, insan zekasının oluşumu, gelişimi ve geliştirilmesi anlamında kullanmıştır (Şenlik, 1981: 91). Batı dillerinde daha sonra Culture olarak kullanılan bu kelimenin zamanımıza kadar gelen Osmanlıca karşılığı Hars kelimesidir. Ziya Gökalp' in bu kelimeyi daha çok kullanması İrfan kelimesinin kullanılmamasına yol açmıştır (Çeçen,1996: 11). İrfan kelimesinin sözlük anlamı ise; anlama, bilme, gerçeğe ulaştırıcı güçlü sezidir. Daha çok tinsel ve manevi değerleri içerir. 1843'de Gustav Klemn tarafından yazılan 'İnsanlığın Genel Kültür Tarihi' adlı kitapta 'Kültür' sözcüğüne, çok açık ve net bir

şekilde, bir insan topluluğunun yetenek ve becerileri, sanatları ve gelenekleri olarak topyekün yaşama tarzı şeklinde anlam kazandırılmıştır (Meydan ve Baykan, 2007: 32-33).

İlkçağlardan itibaren insanoğlunun tarihi, bireysellikten sosyalleşmeye, göçebe hayattan yerleşik hayata geçmeye doğru seyretmektedir. Bireysellik baz alındığında kültür; “Bir insanın düşünce, tutum ve davranışlarını etkileyen öğreniler bütünü” şeklinde tanımlanabileceği gibi, yerleşik hayata geçilmesi ve yaşamaya ve ortak değerler paylaşılmaya başlanmasıyla birlikte, “Tarihi, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan maddi manevi değerlerin tümü” şeklinde de tanımlanabilir (Alkan, 2008: 6). Bu tanımların içini biraz daha doldurmak adına Greverus ve Marx’ın yaklaşımlarına bakılırsa; Greverus, antropolojik yaklaşıma göre kültürü insanın iç ve dış doğaya karşı hayatta kalabilmek için bir “varoluş mücadelesi”yle yarattığı, gücünü bu mücadeleden alarak sosyal yaşam düzenleri, estetik ve değerlere uyumlandırılmış çevre şartlarına kadar uzanan, belirli araçlar ve değerler bütünü olarak tanımlarken, Marx “The German Ideology” de insan doğa ilişkisine değinerek insanoğlunun kendi varoluş koşullarını yeniden yaratmak için doğadan yararlandığını ve bunu yaparken de toplumsallaştığını ifade eder. Geçmişe baktığımızda ilkel insanı da insan eden, zor doğa şartlarına ve yaşam koşullarına karşı bir arada yaşamalarıydı. Hayatta kalmak için komün halde yaşamayı keşfettiler ve bu birliktelik bir kültür yaratmayı sağladı. Öyle ki bu birliktelik beslenmelerini bile değiştirdi. Eskiden ot obur olan insan diğer insanlarla bir araya gelerek gelişkin av aletleri yaptı ve av teknikleri geliştirerek büyük hayvanları kolay yoldan avlamayı öğrendi. Böylelikle yaşam süresi uzadı ve insan nüfusu arttı (Cantez, 2007: 4). Nermi Uygur’un kültür tanımı insanın doğa ile giriştiği bu savaştan kaynağını alır. Ona göre kültür “...doğanın insanlaştırılma biçimi, bu insanlaştırmaya özgü süreç ve verimdir.” (Uygur, 1984: 17-18).

Kültür sosyal antropoloji, sosyal psikoloji, tarih, sosyoloji ve etnoloji gibi sosyal bilimlerin ortak olarak ele aldıkları bir konudur. Tabii ki, bu bilimlerin her biri kültürü, kendilerini ilgilendiren yönleriyle ele almaktadırlar. Kültürü, antropologlar,

toplumbilimciler, sanat ve kültür tarihçileri, hükümet yetkilileri, politikacılar çeşitli biçimlerde tanımlamışlar, ancak uzlaşılabilir bir tanım çıkaramamışlardır. Çünkü kültür bir tanım içinde tutuklanamayacak kadar çok yönlü ve siyasal, toplumsal, ekonomik düzenlere göre değişen bir kavramdır (And, 1981:7). “Kültür” tanımı ülkelere göre bile farklılık gösterir. Örneğin Fransa’da “kültür” “seçkin” olmayı ifade ederken, Almanya’da ve İngiltere’deki “kültür” tanımları Fransa’dakiyle örtüşmez (Cantez, 2007:3).“Kültür İngilizce ve Almanca’da 17. yüzyıl sonlarında belirli bir halkın “bütün yaşam biçimi” demek olan bir “tin” konfigürasyonunun ya da genellemesinin adı” dır (Williams, 1993:9).

Kültür kavramı derinlemesine incelendiğinde, söz konusu kavramın tanımlanmasında konu ile ilgilenen her bir bireyi tatmin edebilecek bir tanımın olmadığı görülmektedir. Kültür ile ilgilenen her bir araştırmacı, kavramı kendi bakış açısıyla, sadece kendi çalışma alanına giren ve söz konusu bu çalışma alanı kapsamındaki temel özellikler çerçevesinde tanımlamaya çalışmışlardır (Çetin, 2010: 31-32). Bilimsel alanda uygarlık, estetik alanda güzel sanatlar, beşeri anlamda eğitim sürecinin ürünü, teknolojik alanda üretim olarak anlaşılan kültür, günlük dilde seçkin insanların bir özelliği olarak kullanılmaktadır (İçli, 2002: 80).

Kültür sözcüğünün şimdiye kadar gerektiği gibi tanımı yapılamadığından, zamanımızda yeni tanım girişimleri görülmektedir. Kültürün tanımlanmasındaki güçlük, günümüzdeki malzeme ve bilgilerin eksikliğinden çok insan toplumlarının ve uygarlığın gelişmesinden gelmektedir. Bugün için kültürün ne olduğu, uygarlığın mı kültürü doğurduğu, yoksa kültürün mu uygarlığı doğurduğu gibi sorular kesinlikle yanıtlanamamaktadır (Çeçen,1996: 11).

Sosyologların kültürü geniş anlamda ele alarak, “Kültür bir toplumun sanatını, mimarisini, müziğini, dansını, tiyatrosunu ve yazını belirtir.” demelerine karşın bazı yazarlar da, kültürü daha dar anlamda ele alarak, insanın beden ve zihninin değişmesiyle beraber; kültürü; insanların konuşma, düşünme, dinlenme ve yaratma yeteneklerinin gelişmelerini sağlayan toplumsal kuramların bütünüdür

biçiminde açıklamaktadırlar (Çeçen,1996: 11). Tüm bu görüşlerin ışığında kültürün toplumsal bir ürün olduğunu söylemek yanlış olmaz. Örneğin, dünyaya gözlerini yeni açan bir çocuk dilini, dinini, yiyip-içmesini, giyinip-kuşanmasını, çevresini, sosyal yaşantısını, değerlerini, normlarını vb. bir kültür çevresinde öğrenir. Bu açıdan baktığımızda kültür, toplumda yaşayan insanların bütün öğrendiklerini ve paylaştıklarını kapsayan bir kavram olup, bilimlerin incelediği hemen her şey kültür tarafından biçimlendirilmiştir. Dolayısıyla kültür doğuştan gelen bir kalıtsal özellikler değil, sonradan kazanılan öğrenilmiş özelliklerdir. Topluma her yeni katılan üye bunu öğrenerek geliştirir (Özkan,2006: 29-38).

Kültür kavramı çoğunlukla bir insan toplumunun duygu, düşünce, ve yargı birliğini sağlayan sosyal değerlerin tümü olarak ele alınmaktadır. Kültürün bu anlamı, gelenek, görenek, düşünce ve sanat değerleri gibi bir toplumun bütün sanat değerlerini kapsar (Çeçen,1996: 11).

Kültür ayrıca, bir toplumu diğerinden ayırmaya yarayan ve onun özelliğini temsil eden işaretler bütünüdür. Bu nedenle toplumsal yapılarda kültür birliği, ırk birliğinden ve hudut birliğinden daha önemli bir özelliktir. Bu bağlamda, toplumsal sürekliliğin en önemli bileşeni olan kültür; bir toplumda geçerli olan ve öteden beri süregelen her türlü duygu, düşünce, yaşam ve sanat anlayışı biçimlerinin tümüdür (Tazebay ve Akpınar,2010: 244).

Kültür toplumsal yapılarda yansımaları bulan bir olgudur. Toplumsal olgular kültür potası içinde eriyerek şekil kazanırlar ve bütünlüğe ulaşırlar. Bu nedenle toplumsal yapılar dışında bir kültür sisteminin varlığından söz edebilmek olanaksızdır. Bir anlamda toplumların sürekliliğini sağlayan temel öge kültürdür. İnsanlık tarihi değişik toplumların ve toplumsal yapıların evrimine bağlı olarak farklı kültürlerle sahne olmuştur. Değişme tüm toplumsal yapılarda olduğu gibi kültür alanında da geçerlidir. Tüm kültürler arasındaki etkileşim ağı ve diyalog değişimi, gelişimi hızlandıran ana öğedir: Kültürel gelişme, kültürü oluşturan öğelerin daha ileri biçimler oluşturabilmek üzere değişmesidir. İleri kültür biçimi, toplumları

oluşturan insanların etkinliklerini artırmaya, çevre koşullarına olan egemenliklerini üst düzeye çıkarmaya yarayan, gelecek için daha fazla olanaklar sağlayan yeni bir düzendir. İnsanlık tarihinin ilk çağlarında çok ağır işleyen kültürel gelişme daha sonraki çağlarda toplumsal olaylarla beraber hız kazanmıştır. Teknolojik ilerlemenin kendini en çok belli ettiği alanlar içinde kültür başta gelmektedir (Çeçen, 1996: 13-14).

Özer Ozankaya “Toplum Bilimine Giriş” isimli çalışmasında kültürü şöyle tanımlamıştır: “ İnsanların toplumsal ve tarihsel gelişimi içerisinde yarattıkları bütün özdekzel (maddi) ve tinsel (manevi) öğelerin toplamıdır. Teknik ilerlemenin, üretimin, eğitimin, bilimin, gökçe yazın ve öbür güzel sanatların belli bir toplumsal gelişme aşamasındaki düzeyini gösterir. Bu nitelikleri ile ekin (kültür), halk yığınlarının etkiliklerinin ürünüdür” (Ozankaya, 1984: 113).

Yılmaz Öztuna ise kültürü, “Bir milletin hayatının maddî olmayan taraflarının toplamıdır.” diye târif eder. Öztuna’ ya göre bir milletin sanatı, örf ve âdetlerinin, düşünce ve inançlarının, anlayış ve davranışlarının toplamı o milletin kültürüdür (Arslanoğlu, 2001: 7).

Hilmi Ziya Ülken tarafından hazırlanan Sosyoloji Sözlüğü’ nde kültür, “Belirli bir toplumun karakterini meydana getiren fikirler, bilgiler, inançlar, teknik mahsulleri, davranış ve tavır tipleri sistemidir.” şeklinde tanımlanmaktadır. (Ülken, 1969: 185)

Sadi Irmak’ a göre kültür, toplumların ortak eseridir. Halk ruhunun yaşattıklarının bilinçaltına yerleşmiş izlerinin toplamıdır. Irmak, kültür sözüyle daha çok manevi kültürü anlamaktadır (Irmak, 1982: 1).

Mustafa Erkal ise, “Kültür insan davranışına ve davranış yoluyla meydana getirilen değer, fikir ve diğer sembolleşmiş mana sistemlerinin devredilen ve yaratılan muhtevasıdır” demektedir. (Erkal, 1987: 116)

Dikkat edilirse, 1990' lı yıllara gelinceye kadar ülkemizde kültür ile ilgili yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunun sosyoloji, toplumbilim ve halkbilim alanında faaliyet gösteren çalışmacılar tarafından yapıldığı, ancak farklı disiplinlerden gelen bu araştırmacıların da tanımlamaları yaparken kendi bakış açılarının etkilerinde kaldıkları görülmektedir (Alkan, 2008: 7-8).

Bir halkbilimci olan Özkul Çobanoğlu ise kültürü, insanların, biyolojik kalıtımlarının ötesindeki ihtiyaçlar, doyumlar ve doyumsuzlukların şekillendirdiği ve insanların öğrenme yoluyla kazandığı, edindiği, inşa ettiği maddi ve manevi birikimi, değerleri, yönelimleri, duygu ve düşünce dünyaları, sosyal davranışları, teknolojileri ve sanatlarının tamamını ifade eden ve doğaya eklenmiş yaratmalar, donatmalar bütünüdür şeklinde açıklamaktadır (Çobanoğlu, 1999: 2).

Sulhi Dönmezer, "Toplum Bilim" isimli çalışmasında kültür için, bilgi, inanç, sanat, ahlak, hukuk, örf ve adetlerden ve insanın toplumun bir üyesi olarak yeteneklerinden oluşmuş karmaşık bir bütündür demektedir (Dönmezer, 1999: 99).

Bozkurt Güvenç ise, kültürün çeşitli anlamlarından yola çıkarak uygarlık, teknolojik ve biyolojik estetik ve sanat anlamında ve beşeri ve günlük dilde de kullanılan anlamıyla çeşitli düşünürlere atfen kültürün anlamını şöyle sıralamaktadır:

- "Varlığımızın yapısını belirleyen sosyal bir süreçle öğrendiğimiz uygulama ve inançların, maddi ve manevi öğelerin birliği (Sapir),
- "Bir toplumun tüm hayat biçimi" (Linton),
- "Sosyal kültürel evrendeki açık seçik eylemlerin ve araçların ortaya koyduğu ve nesnelleştirdiği anlamlar ve değerler ve kurallar, bunların etkileşim ve ilişkileri, bütünleşmiş ve bütünleşmemiş grupları" (Sara),
- "İnsanların içinde bulunduğu yaşam biçimlerine uyumlarını toplama" (Sumner,Keller),
- "Toplumsal olarak öğrenilen ve aynı yolda yeni kuşaklara aşılana davranış örüntüleri ya da kalıpları" (Tozzer),

- "Büyütülerek ekrana yansıtılmış bireysel psikoloji" (Benedict),
- "Doğanın yarattıklarına karşılık insanoğlunun yarattığı hemen her şey" (Marks),
- "Belli bir düşünceler ya da bütünü" (Wissler),
- "Maddi öğelerin, davranışların, düşünce ve duyguların simgelerden oluşan sembollere dayalı bir örgütlenmesi". (Güvenç, 1991: 99-100)

Ülkemizdeki araştırmacılar tarafından verilen örnekler dışında, özellikle kültür alanında yaptığı çalışmalar ile kendinden sonraki tüm araştırmacıların referans aldıkları bir isim olan Raymond Williams kültürü; toplumsal etkinliklerin özgüllük taşıyan dil gibi, sanat üslupları gibi entelektüel çalışmaları şekilleri gibi bütün kültürel etkinlik katmalarının üzerinde yer alan bütün bir yaşam biçimi içeren bilgilendiren tin ve öncelikle diğer toplumsal etkinlikler tarafından biçimlendirilmiş bir düzenin doğrudan ya da dolaylı ürünü olarak tam olarak betimlenebilen bir kültürün içinde yer aldığı bütün bir toplumsal düzen olarak tanımlamaktadır (Alkan, 2008: 8-9).

R. Williams' a göre, kültürün sosyoloji ve antropolojide ayrı bir "bütün yaşam biçimi" olarak algılanışı ile kültürün, daha özelleşmiş olan ama ayrıca daha ortak kabul gören "sanatsal ve entellektüel etkinlikler" şeklindeki anlaşılma biçimi arasında bazı pratik yakınlaşmalar sağlanmıştır. Buna göre Williams' a göre kavram, genel bir anlamlandırma sisteminin üzerinde durulduğu için, sadece geleneksel sanatlar ve entellektüel üretim biçimlerinin ifadesi olmaktan çıkarak, bugün bu karmaşık ve gereğince genişlemiş alanı kurgulayan bütün bir "imgesel pratikler"i sanat ve felsefeyi de içerecek biçimde dilden gazeteciliğe, moda ve reklamcılığa kadar bütün alanları kapsar hale gelmiştir (Oktay, 1996: 92).

Siegelaup aynı siyasal yaklaşımdan yola çıkarak kültürü, "Tarihsel olarak saptanmış bir grup veya sınıfın kendi maddi ve sosyal varlığını yaratma, yeniden üretme ve geliştirmedeki kendine özgü yolu" olarak tarif etmektedir. Bu yaratma yolu sadece belli maddi üretim biçimini değil, aynı zamanda bilinçli-bilinçsiz inançlar, değerli-değersiz fikirler hisler, genel jestler, günlük hayat alışkanlıkları, dil

ve iletişimi de kapsamaktadır (Oktay, 1996: 92). Siegelau' un ortaya koyduğu kültür tanımındaki iletişim kavramından yola çıkarak insanların yarattıkları tüm değerlerin ve varlığın toplamı olan kültürün iletişimle iç içe olduğu sonucunu çıkarabiliriz. Kültür bir toplumun tüm varlığını temsil ederken o toplumda meydana gelen çeşitli kültür ve sanat etkinliklerinin kitlelere iletilmesine gereksinme duymaktadır. Aksi durumda o toplumla kültürel bütünleşme olamayacağı gibi kültürel gelişme de görülemez. Kendini gösteremeyen, çevresine duyuramayan kültürel etkinliklerin varlıkları olduğu kadar geleceklere de tehlikeye girer. Geniş bir çevrede duyulan, yaygınlık kazanan kültürel etkinlikler arasında kendini gösterebilme ve daha çok kişiye duyurabilme yarışı vardır. Sanat değeri çok yüksek olan etkinlikler iletişim eksikliği nedeniyle kısa zamanda yitip giderken, iletişim araçlarının gücünden yararlanan düşük değerli kültürel etkinlikler kültür dünyasında hak etmedikleri biçimlerde yer almaktadırlar ve geniş kitlelere kendilerini duyurarak uzun ömürlü olmaktadır (Çeçen, 1996:74).

R. Williams “Culture and Society” (Kültür ve Toplum) adlı kitabında ise kültür kavramının çağdaş anlamını şöyle tanımlamıştır: Kültür, makine ve piyasaya karşı bireyin toplum içinde kökleşmesi, insanın önemsiz bir aygıt, makinenin bir parçası durumuna indirgenmesine karşı yaşamsal bir direniş, bir başkaldırmadır. (And, 1981; 10)

Kimine göre kültür, robotlar uygarlığında bugünün insanının bir inanç eylemi, yabancılaşmaya karşı bir kurtuluş yolu, eski doğal dengelerin – insan/doğa-insan/toplum gibi - yeniden kurulması, nesnelleşen insan karşısında öz anlatımdır. Maxim Gorki şöyle söylemiştir : “Hasta toplum, yalnız aydınlığın kaynakları, güzellik ve bilginin herkese erişebildiği zaman iyileşebilir.” (And, 1981: 10)

E.Tylor, *İlkel Kültür* adlı eserinde insan davranış ve düşünce sistemlerinin rastgele oluşmadığını, bunların doğal yasalara bağlı olduğunu bu nedenle de bilimsel olarak incelenebileceğini öne sürmüştür. Tylor’ a göre kültür, bir toplumun üyesi olarak insanın kazandığı bilgi, inanç, gelenek, sanatsal faaliyet, hukuk, ahlaki

değerler ve diğer yetenek ve alışkanlıkları içeren karmaşık bir bütündür (İçli, 2002: 80). Tylor, kültür sözcüğü ile maddi kültürden çok manevi kültürü kastetmektedir.

Krober'e göre kültür, öğrenilmiş ve aktarılmış hareki reaksiyonlar ve alışkanlıklar, teknikler, fikirler, değerler ve teşvik edilen davranışların tümüdür (Arslanoğlu, 2001: 4).

E.W.F. Tomlin'e göre kültür, insan hayatına mâna veren, insanı yükselten kısacası, "hayatı yaşamaya değer kılan" bir şeydir (Arslanoğlu, 2001: 4).

Fransız toplumbilimcisi J. Dumazedier' ye göre kültür eylemi bir yanda toplumsal gelişmenin gereksinimlerine, bir yandan da ortak değerlere, ortak ölçütlere en azından kültür ortaklığına bağlanmalıdır (And, 1981: 8).

Tüm bu yukarıda verilen tanımlar ekseninde bir değerlendirme yapacak olursak, tarih boyunca kendini toplumsal örgütlü yaşam içinde üreten insan, aynı zamanda bu üretimin ayrılmaz ve bütünleşik bir parçası olarak kendi kültürünü de üretmiştir. Yani örgütlü üretim tarzı içinde oluşturulan güç ilişkileri ve eşitsizlikler o örgütlü yaşamın ifade biçimleridir ve bu ifade biçimleri kültür olarak ortaya çıkar. Dolayısıyla kültür, örgütlü ilişki tarzlarıyla ve bu tarzı çeşitli biçimlendirme ifadesiyle kendini gerçekleştiren insanın bu gerçekleştirme tarzıdır (Alemdar ve Erdoğan, 2005: 18).

Kültür ile ilgili yapılan tüm tanımlamalara dikkat edilirse, bütün açıklamalarda kavram, insan ve insan faaliyetlerinden hareket eden bir yaklaşım tarzının getirdiği tanımlamalara göre açıklanmıştır/açıklanmaya çalışılmıştır. Elbetteki bu tanımlamalar, tanımlayan kişinin dünya görüşü, tecrübeleri ve yaşam biçimlerinin bir ürünüdür. (Alkan, 2008: 11) Bu duruma dikkat çeken İrfan Erdoğan ve Korkmaz Alemdar'a göre;

“İnsanın yaşam çevresi dünya görüşlerinin kaynağıdır. Dünya görüşleri insanı ve ilişkilerini açıklamaya çalışan düşünsel/ideolojik çerçevelerdir. Dünya bu

çerçevelere göre oluşmaz; bu çerçeveler dünyayı oluşturan insanlar tarafından oluşturulur. Dolayısıyla kültürün ne tek, ne de herkesin kabul edebileceği evrensel bir tanımlaması vardır. Çeşitli dünya görüşlerinin (ideolojik çerçevelerin) getirdiği tanımlamalar bulunur. Aynı veya benzer ideolojik çerçeveler içinde bile kültürün tanımlanmasında tek bir tanım birliği üzerinde fikir birliği etmek hemen hemen olanaksızdır” (Alemdar ve Erdoğan, 2005: 19-20).

2.2. Kültürün Öğeleri

Kültür konusuna her disiplin kendi açısından değişik yaklaşımlar getirmiştir. Kültür bir tanım içinde ortaya konamayacak kadar geniş boyutlara sahip bir kavramdır. Unesco'nun genel yönetmenlerinden Rene Maheu 'nın kültürün tanımından kaçınmanın doğru olacağını belirtmesi bundan sebeptir (And, 1981;8). Bu nedenle herkesin üzerinde birleşebileceği bir tanım ortaya koyabilmek oldukça zordur belki de olanaksızdır. Ne var ki, insanların yarattığı tüm değerler ve ürünlerin topluca kültürü oluşturduğu genel olarak benimsenmektedir (Çeçen,1996:12).

Ancak, bu tanımlar içinde aralarındaki farkın önemli olduğu iki ana tanım kümesi vardır: bunlardan birincisi kültürü maddi ve manevi öğeleriyle bir bütün olarak gören ve her iki türlü ögenin kültürün niteliğini belirlemede çok önemli olduğunu kabul eden tanımlar kümesidir. İkinci tanım kümesi ise, kültürün yalnızca manevi öğelerden kurulu olduğu anlayışı üzerine dayalıdır (Tazebay ve Akpınar, 2010: 243).

Kolay saptanamayan ve değişimleri kolay izlenemeyen değerleri ve yaklaşımları içeren manevi kültür; bir toplumu diğerinden ayırmaya yarayan örf ve adetleri, sanatsal, ahlaki ve etik değerleri, inançları ve sosyal birikimleri içerir. Maddi kültür ise; toplumun ve bireylerin oluşturduğu somut eserlerdir ve manevi kültürün uygulama halinde maddi öğelere yansımalarıdır. Maddi ve manevi kültür arasında ayrılmaz bir bağ ve karşılıklı etkileşimli bir ilişki vardır. Ozankaya, bir

ulusun kültürünün, maddi ve manevi öğeleriyle uyumlu bir bütünlük oluşturduğunu ifade etmekte ve bu kapsamda kültürü şu şekilde tanımlamaktadır: “Kültür, bir insan topluluğunun, doğal ve toplumsal çevresiyle etkileşim süreci içinde ürettiği maddi ve manevi öğelerin toplam bileşimine denir.” Bu çerçevede kültür, doğal ve toplumsal çevrenin türlü nesnelere ile bu çevre içindeki türlü etkileşimleri yönlendiren düşünce, duygu, tutum ve davranışlar toplamıdır. (Tazebay ve Akpınar, 2010: 243).

Sosyal Psikolog Prof. Dr. Erol Göngör, (1986:15), sosyolojinin maddi ve manevi kültür ayrımına bağlı kalarak kültürü şöyle tanımlar: "Kültür, bir inançlar, bilgiler, hisler ve heyecanlar bütünüdür. Yâni maddî değildir. Manevî olan kültür, uygulama halinde maddî formlara bürünür. Meselâ, dinî inançlar; câmi, namazdaki beden hareketleri dinî kıyafetler v.s. şeklinde görünür."

Antropologlar kültürü, bilimlerin temel ve merkezi kavramı olarak ele alırlar. Kültürün soyutluğu ve somutluğu ya da kavramsal veya fiziksel olup olmadığı konusunda da bazı anlaşmazlıklar vardır. Örneğin, bazıları “öğrenilmiş davranışlardır” derken, bir kısmı taş baltaları ya da çanak çömleği kültür olarak indirmeye çalışır. Bir diğer grup ise maddesel nesnelere kültür olamayacağını kültürün sadece zihni olabileceğini yani bir düşünürler birleşimi olduğunu söyler. Ozankaya’ ya göre kültürü yalnızca kurumlar, yasalar, inançlar, törelerden oluşan bir yaşam kesimi sayma yanlılığından sakınılmalıdır. Toplumbilim terimleriyle söylenecek olursa bunlar kültürün yalnızca manevi öğeleridir. Oysa bunları derinden etkileyip, özelliklerini belirleyici önemde olan maddi kültür öğeleri de vardır. Maddi kültürü çözümlenme dışında tutan ya da onun payını doğru olarak hesaba katmayan hiçbir yaklaşım, hiçbir politika stratejisi bunalıma düşmekten kurtulamaz. Çünkü, maddi kültür, toplumun uygulamalı ilerlemesinin düzeyini, üretim ve uygulamadaki beceri ve yetilerini maddi ürünler elde etmedeki deneyimlerini yansıtır; doğal ve toplumsal çevreye egemenliğinin ölçüsünü gösterir (Canak, 1981;132).

İnsanoğlunun yarattığı ve ürettiği her türlü madde ve makina kültürün birinci ögesi olan maddi kültürü; inançlar, değerler, kurallar, kısaca gelenek ve görenek

dediğimiz topluma biçim veren davranış örüntüleri, tüm inançlarla birlikte kültürün manevi ögesi olduğundan değişme ve gelişme hızı bakımından ortaya çıkan uyumsuzluk, kültürün maddi ve manevi ögeleri arasında kendini belli eder. Maddi kültür ile manevi kültür arasındaki uyumsuzluk, pek çok düşünürün dikkatini çekmiştir. Ogburn, maddi kültür ile manevi kültür arasındaki uyumsuzluğun doğurduğu bunalıma “kültür boşluğu” adını verir. Marks ise “son çözümlemede, alt yapı üst yapıyı belirler” ilkesi ile, maddi kültür değişmelerinin, çeşitli mekanizmalar yoluyla sonunda manevi kültürü de biçimlendireceğini söyler. İki kültür arasındaki dengesizlikler büyüdükçe, sorunlar çoğalır ve belirginleşir. Maddi ve manevi kültür arasındaki uyum arttığı zaman ise toplumun sorunları da azalır ve yumuşar. Sanat, edebiyat, düşün etkinlikleri ve bunların ürünleri, manevi kültür evreni içinde en hızlı değişen kesimdir. Bu kesim, maddi kültür ögeleri kadar hızla gelişmese bile, inançlardan, gelenek ve göreneklerden daha çabuk değişir. Üstelik sanat, edebiyat ve düşün yapıtları, bir toplumun manevi kültür alanındaki en ileri değişme tohumlarını da içlerinde taşırlar. Bir başka anlatımla, bir toplumun geleceği maddi kültür öğelerinin etkisiyle, onun sanat, edebiyat ve düşün etkinlikleri çerçevesinde filizlenir. Mevcut durumdaki çelişkiler, uyumsuzluklar, sorunlar, hep bu ürünler aracılığıyla belirlenir, eleştirilir. Sanat, edebiyat, düşün etkinliklerinin en önemli niteliği, yalnız olumsuz eleştiriler değil, geleceğe ilişkin öneriler de ortaya koymalarında görülür. Böylece maddi kültür değişmelerine koşut olarak toplumun önünde yeni bireşimler, yeni ufuklar belirir (Kongar, 1978; 3).

Kongar’ a göre ister maddi olsun ister manevi isterse ikisi birlikte, kültürün evrensel gelişme doğrultusu ve birikimi kendi içinde bir anlam ve amaç taşır: Kültür, insan-doğa ve insan-insan çelişkilerini çözmeye yöneliktir. Aslında gerek manevi gerekse maddi kültürün ortaya çıkış nedeni de budur. Kültür, insan-doğa ve insan-insan çelişkilerini çözdüğü oranda anlam kazanır. Olumlu değişme, bu çelişkilerin çözümüne yönelik olan değişmedir. Ancak bu tür değişmeye, yani, insan-doğa ve insan-insan çelişkilerini çözmeye yönelik değişmeye gelişme diyebiliriz. İşte kültürel birikimin toplumsal gelişmeye yol açabilmesi, önemli ölçüde, maddi ile manevi kültür arasındaki denge ve uyuma bağlıdır (Kongar, 1978; 3).

2.3. Kültür ve Sanat

İnsanoğlunun en eski edinimlerinden biri olma özelliğini koruyan ve insanlık boyunca, bütün nicelik ve nitelik değişimlerine rağmen varolmayı sürdüren temel insani edinimlerden biri olan sanat, bugün de öneminden bir şey kaybetmeden varlığını sürdürmeye devam etmektedir. İnsanlık kültürünün başat öğelerinden biri olan sanat, hem kültürel yapıya bağlı olarak biçimlenip gelişmekte, hem de kültürel oluşuma katkıda bulunmaktadır (Çağan, 2003: 145). Bundan dolayı kültürle ilgili bir değerlendirme ya da tartışma, sanat eserleri kültürel nesnelere olduğu için, sanat görüngüsünü başlangıç noktası olarak almak durumundadır. Çağan' a (2003:146) göre “Kültür ve sanat birbiriyle yakından ilişkili olsalar da, hiçbir suretle aynı değildirler.”

Bir toplumun sanat kültürü, sanatsal anlayışı ve dolayısıyla güzellik anlayışı o toplumun beğenisini oluşturur. Sanat kültürüyle kastedilmek isteneni ve sanatsal kültür alanının kapsamını Moissej Kagan kısaca şöyle ifade etmiştir:

“Sanatsal kültür, sanat yapıtlarının yaratılması, korunması, yaygınlaştırılması, algılanması, incelenmesi ve değerlendirilmesi süreçleri içinde olmak üzere, toplumdaki tüm sanatsal yaşamı kuşatan kültür alanı olarak tanımlanabilir. Bu kültürde sanatsal değerlerin üretildiği yaratım süreci, sanatçı alımlayıcı arasındaki iletişim sürecinde sanatsal tüketim, bilgi etkinliği olan sanatın araştırılması, değer-yönlendirici sürecinde sanat eleştirisi ve bütün bu süreçleri kendinde toplayan sanat yapıtı, sanatsal kültüre girer” (Haykır, 2010:25).

Sanat kültürüne sahip olmanın yolu da şüphesiz eğitimden geçmektedir. Çünkü sanatsal kültüre giren etkinliklerin artması ve gelişmesi, o toplumun üyesi olan bireylerin yaşantısına da yansır. Günlük yaşantıya yansımayan bir sanat eğitimi, bireylerin kişiliğini etkilemeyerek, yüzeysel kalır. Yaşantıya giren etkinlik duygusal düzeyde kişiyi etkiler ve kalıcı bir şekilde kişiliğin bir parçası olarak nüfus eder (Haykır, 2010:25).

Bunun yanında, bireylerin öğrenmesini, beğenmesini ve sanat etkinliklerine yönelmesini sağlamak için öncelikle ilgisini sağlamak gerekir. Aynı zamanda ilgi dış çevresel faktörlerin etkisinde kalıyorsa, eğitimde ve özellikle toplumda sanat etkinliklerinin artırılması, günlük yaşamın içine sokulması, sanata gereken önemin verilmesi, kısaca toplumda yaygın olan bir sanat kültürünün oluşturulması, toplumun birer üyeleri olan bireylerin de daha çok sanata ve sanat etkinliklerine ilgi duymasını sağlayacaktır (Haykır, 2010:97).

Sanatın kültür ile olan ilişkisini Anıl Çeçen şöyle açıklar: “...kültürün sanatsal yönü, toplumsal yönünün içinde yer almakta ve toplum kültürünü özelliklerine göre biçimlendirmektedir. Çünkü kültürel yapının temel özellikleri sanatsal çalışmalarda ve üretimde sanatçıları etkilemekte ve biçimlendirmektedir” (Çeçen, 1996:13).

Kültürün “estetik” çalışmalarda sanatsal olan anlamıyla ilgili yaklaşımı Aydınlanma Dönemi’nde “estetik” kavramıyla birlikte ortaya çıkar ve “kültür” kavramı kendi içinde iki farklı anlama sürüklenir. Bunlardan ilki kültürün tiyatro, bale, müzik gibi güzel sanat eylemlerini kapsayan dar tanımı, diğeri ise bir toplumu niteleyebilen her şeyi kapsayan tanımıdır. Bu ayrımın paralelinde kültür öğelerinin bazılarını değerli, bazılarını değersiz, bazılarını kaliteli, bazılarını kalitesiz gören “seçkinci”ler (ki bunlar kültürün yükseltici, derin ve saygıdeğer olması gerektiğini savunurlar) ile kültüre çok geniş bir perspektiften bakan “geniş açılı kamera kullananlar” olarak toplumsal yapı ikiye ayrılır (Cantez, 2007:6). “Seçkinci kültür anlayışı”na göre kültür, “sanatta, davranışta, anlayışta (vs) mükemmel olan” anlamında kullanılır (Alemdar;Erdoğan, 1994:169) ve güzel sanatlar ve gelişkin sanat beğenisi sahibi olmayı kapsar (Cantez, 2007:6).

Raymond Williams’ın kültür yaklaşımı ise bu kültürel seçkinciliğe bir karşı duruş taşıyarak içinden çıktığı çalışan sınıfların kültürünü de olumlamaktadır. Ona göre kültürün sınırlarına hiçbir zaman ulaşamaz ve Elliot’un seçkinci kültür tanımına karşı Williams’ın kültürü herkes tarafından paylaşılır. Williams kültürü,

“Değerler, gelenekler, inançla, maddi objeler ve yaşanan çevre tarafından biçimlendirilen “özel bir yaşam biçimi” dir. Kültür insanların temelde kalıcı, ama aynı zamanda rutin iletişim ve sosyal etkileşim içinde değişebilirlik özelliğine de sahip etkinliklerini, dünya görüşlerini, şeyleri, inançları içeren dinamik ve karmaşık çevresini ifade eder.”

şeklinde tanımlar ve kültür, sanat kavramlarının ancak 19. yüzyılda modern anlamlarıyla kullanılmaya başlandığını söyler. Böylece kültür “doğal büyüme” eylemi olmaktan çıkarak insanın eğitim süreci haline gelir. Entelektüel gelişmenin genel kabulünden dolayı da kültür “sanatların geneli” anlamını taşır. Sanatla kültürün bu iç içe geçmiş yapısına Avrupa Medya Enstitüsü’nün 1985 yılındaki çalışmasında da değinilmiştir. O çalışmada Antony Pragnell tarafından yapılan tanımla kültür; “toplumsal etkinliğin ve sanatsal tezahürün tüm biçimleri ve düzeyleridir.” (Cantez, 2007:6-7).

Kültür toplumsal bir olgu olduğu kadar, sanatsal yönü de ağır basmaktadır. Genel boyutları ile sanat kültürün içinde yer alır ve kültürün özelliklerine göre biçimlenir. Bir ülkenin kültürünü meydana getiren değerler ve ürünler toplumsal kaynaklı olduğu kadar sanatsal kaynaklı da olabilmektedir. Sanatsal kültür ile toplumsal kültürü karıştırmamak gerekir, bunlar bir bütün oluşturdukları kadar zaman zaman farklı değerleri de içlerinde barındırırlar. Sanatsal kültürün kaynakları olarak genellikle, edebiyat, sanat, felsefe, tiyatro ve folklor kabul edilmektedir. Çok ileri uygarlıkların eseri olan; edebiyat, sanat ve felsefe insanların düşünce ve duygularının gelişmelerini ve toplumların ilerlemelerini sağlamıştır. Kültür insan yaşayışının değerini artırır. Sanat ve felsefe insanların kültür sahibi olmalarını sağlarlar (Çeçen, 1996:15-16).

Bir ülkenin ekonomik ve toplumsal kalkınması, o ülkenin kültür ve sanat gelişimiyle oranlıdır. Ekonomik kalkınma çabası içine girmiş bir ülke bu önemli işi yurt çapında bir kültür ve sanat planlaması yapmadan başaramaz. Bu da ancak bütün yurttaki halk çoğunluğuna kültür ve sanat alanında yetişme, yararlanma ve yaratma olanakları sağlamakla gerçekleşebilir. Bir ulusun sanatı ve kültürü o ülkenin birleşik

ifade gücünü yansıtır. Birlikte ve topluca yaşama gücü vareden sanat ve kültür, her toplumda kendine özgü nitelikleri kapsar. Bu da o toplumun ulusal kimliğini ortaya çıkarır (Nutku,1976:181).

Nermi Uygur'a göre "kültür" insanın ürettiği, içinde insanın var olduğu tüm gerçekliklerdir, o halde "kültür" deyiimiyle, insan varlığının görüldüğü her şey anlaşılabilir (Uygur, 1996: 17). Bu kültür tanımından yola çıkarak insan varlığının en fazla görüldüğü kültürel üretimlerin, sanatsal ürünler olduğu söylenebilir. Güzel sanatlar alanında bir ressamın yaptığı tablo, bir müzisyenin beste ve yorumları, edebiyat ustalarının romanları, heykeltıraşın estetik kazandırdığı bir yapıt, şairlerin şiirleri, tiyatro sanatçısının duygu yüklü oyunu vb. pek çok kültürel ürün insan varlığının kanıtlarıdır. Sanat eserlerine hayat veren sanatçılar da toplumdaki diğer insanlara göre daha yaratıcı ve marjinal karakterli kimselerdir, iç dünyalarındaki duyguyu, heyecanı toplumdaki diğer insanlarla paylaşarak verilerle dış dünyaya aktarırlar. Bu eserler içerisinde, insan dünyasının görünümünü, toplumsal yaşamın anlamını taşır. Orçan'a göre de; kültür denince içinde insan varlığını gördüğümüz her şey anlaşılabilir. El emeğiyle topraktan yemek kabı yapan insanın çömleği, barınabilecek bir ev yapan inşaat ustasının yapıtı, tuvaline türlü anlamları sığdıran ressamın tablosu, bir bakır ustasının elindeki bakraç, el tezgâhında dokunan bir halı vb. birçok örnek; insan varlığından izler taşıyan, sanatçının sanatını sergilediği kültürel sunumlardır. Kültür, bir başka açıdan insanın tabiata kattığı kıymetler ve kazandırdığı anlamdır. Sorokin'in çok güzel ifade ettiği gibi, bir renkli bezi, uğruna ölünecek değer haline getiren şey, toplumun ona "bayrak" diyerek yüklediği anlamdır (Eren, 2008;13).

Baynes'e göre de kültür değerleri, anlamlarını toplumun bakış açıları ve anlayışlarından alan, değer sıralamasını toplumun yaptığı kavramlar ve kabullerdir (Baynes, 2004: 99). Mehmet Kaplan'ın tanımına göre de: "Kültür; dili, musikiyi, mimarîyi, dağı, taşı her şeyden önce insanı işlemek, bunları ulaşılabilecekleri en yüksek, en güzel, en ince noktaya kadar ulaştırmaktır". Tüm bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere sanatsal ürünler; içinde yaşadığı toplumdaki ilham alır ve zaman

zaman farklı akımlardan etkilense de genel olarak ait olduğu toplumun kültürüyle yakından alakalıdır (Eren, 2008;14).

Zaman içinde bu anlayışa ters düşen bazı düşünceler de ortaya çıkmış ve bunların çarpışması zamanımıza kadar sürmüştür. Kant' a göre: sanat yararsız, amaçsız, özgür, kişisel bir oyundur. Ona göre sanat çalışmalarının hiçbir toplumsal değeri ve karakteri yoktur. Sanat yapıtı tarihsel ve toplumsal koşulların dışında kendi başına bağımsız bir bütün oluşturur. Sanat yapıtları bireysel nitelikli oldukları için toplumsal hayata hiçbir katkıda bulunmazlar (Çeçen, 1996:21).

Freidrich Hegel ise Kant' la aynı fikirde olmadığını bütün sanat olgularını kendi tarihsel gelişme süreçleri içerisinde kavramaya çalışarak ortaya koymuştur. Hegel' e göre sanat yapıtı salt ve biçimsel özellikler taşıyan organik bir bütün meydana getirir. Tarihin herhangi bir anında sanatçının estetik bir biçimde yansıttığı toplumsal yaşamın bütünü sanat yapıtına kendi özünü ve içeriğinin tümünü verir (Çeçen, 1996:21).

Plehanov' a göre: Sanatın kökeni toplumsal karakter taşıyan bir oyundur. Bu görüşü idealist felsefeden alan Plehanov, gerekli değişiklikleri yaparak sanatın anlamını da çerçeveden kurtarmıştır.

Çeçen Hegel, Kant ve Plehanov tarafından ortaya atılan bu düşünceleri şöyle özetlemektedir: *“Kültürün asıl kaynağına inerek, onun da tarih gibi insanların toplumsal emeklerinin bir ürünü olduğunu görebiliriz. Ancak bir gelişim içinde gerçekleşen bu çabalar sadece çevrelerini değil aynı zamanda kendilerini de değiştirip geliştirmektedirler. Bu nedenle, insanların pratik alandaki toplumsal emekleri, sanat olgularının oluşmasında önemli bir yer tutar.”* (Çeçen,1996:22).

2.4. Kùltürün Özellikleri

Kùltür ile ilgili yapılan tüm araştırmalar, görüşler ve değerlendirmeler ışığında kùltürün genel geçer bir tanımının yapılmasının mümkün olmadığı gerçeği ortadadır. Fakat buna rağmen kùltürün herkes tarafından benimsenen ve kabul gören bazı özellikleri vardır ve bu özellikler kısaca açıklanmaya çalışılmıştır.

2.4.1. Kùltür Öğrenilir

İnsanlar kendilerinden önce gelenlerin deneyim ve bilgilerinden yararlanarak doğal çevrelerini yeniden yaratabilmekte, araçlar yaparak ve kurallar koyarak yaşamlarını düzenleyebilmektedirler. Toplumsallařma süreci içerisinde birey, kùltürünü öğrenir. Kişiler kendilerinden önce gelenlerin deneyimlerinden de yararlanarak uyum sağlayabilir, toplumsal yaşamlarını kolaylaştırabilirler (İçli, 2002:81). Böylece kùltür, insan davranışlarının öğrenilmiş kısmı olarak karşımıza çıkar. Kùltür, içgüdüsel ya da biyolojik kalıtım sonucu kazanılmış bir değer değil, her kişinin doğumdan sonraki yaşantısı içinde kazandığı alışkanlıklardır (etin, 2010:35).

2.4.2. Kùltür Süreklidir

Kùltür nesilden nesile aktarılarak süreklilik arz etmektedir. Bu aktarım gelenek ve göreneklerle sağlanmaktadır. Başka bir ifade ile kùltürel çerçeve büyük ölçüde geleneklere bağlı ortaya çıkmaktadır (etin, 2010:35).

2.4.3. Kùltür Paylaşılır

Kùltür toplumsaldır yani öğretiler, örgütlenmiş birliklerde, toplumlarda yaşayan insanlarca yaratılır ve ortaklaşa paylaşılır (İçli, 2002:83). Bir toplumun ya da

grubun üyeleri tarafından paylaşılan alışkanlıklar, kabul edilen davranış, değer ve tutumlar, o toplumun, grubun kültürünü oluşturur (Çetin, 2010:35).

2.4.4. Kültür Değişir

İnsanlar genellikle direnç göstermesine karşın tüm kültürler zaman içinde ortaya çıkan yeni ihtiyaçlar doğrultusunda değişim gösterirler. Bir toplumsal çevredeki koşullar değiştikçe, geleneksel çözüm yollarının sağladığı doyum düzeyi de azalmaya başlar ve değişir. Ortaya çıkan yeni ihtiyaçlar bilinç düzeyine çıkarak sorgulanır ve bu ihtiyaçları karşılayacak, sorunları çözecek deneme ve düzeltmeler yapılır (Çetin, 2010:36). Ancak bu kültürel değişme tüm sistemde birden gerçekleşmez. Sistemin belli bir kesimindeki değişmeler, diğer kurumları bu yeni duruma uymaya zorlar. Diğer kurumlar bazen değişmeyi yavaşlatan bazen de destekleyerek hızlandıran bir etkiye sahiptirler (İçli, 2002:84).

Yukarıda kısaca özetlenen kültür özelliklerini maddeler halinde sıralamak konunun daha öz bir biçimde anlaşılmasına olanak verecektir. Bu bağlamda kültürün özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- Kültür hem genel hem de özeldir. Toplum halinde yaşayan bütün insanlar bir kültüre sahiptir ve bu durum kültürün genel olduğuna işaret etmektedir. Diğer taraftan bir insan grubunun yaşam tarzının diğer bir insan grubundan farklılık göstermesi ise kültürün özel olmasını ifade etmektedir.
- Kültür öğrenilebilir. Dolayısıyla kültür, kalıtımsal ya da içgüdüsel olarak değil, her bireyin doğduktan sonra bulunduğu toplumsal yaşam içinde öğrendiği bir içeriktir.
- Kültür simgeseldir. Simge, belirli bir dil ya da kültürde herhangi bir durumu ya da nesneyi temsil eden sözlü ya da sözlü olmayan bir işarettir. L. White'a göre kültür, atalarımız simgeleştirme yeteneğini kazandıktan sonra ya da nesnelere ve olaylara anlam yükleyebilme ve bu anlamları kavrayıp değerlendirebilmeye başladığı zaman

ortaya çıkmıştır (İçli, 2002:82) Her bir insan topluluğu yaşama ilişkin deneyimlerini simgeleştirme ve bu bağlamda kendine has bir kültür oluşturabilme yeteneğine sahiptir. Dolayısıyla, kültürel öğrenme önemli ölçüde simgeler aracılığıyla olmaktadır.

- Kültürün kolektif bir özelliği vardır. Kültür bireylerin tek başına yarattığı bir yapı değildir. Bu nedenle bir grubun üyeleri tarafından paylaşılan ve bu bağlamda da kolektif bir içerik taşıyan bir olgudur.
- Kültür yalnızca anlamlar bütünü değil, aynı zamanda paylaşılan duygular bütünüdür.
- Kültür tarihi ve süreklidir. Bir toplumun öğrendikleri, ilke edindikleri, ortak olarak paylaştıkları her şey daha sonra gelecek kuşaklara aktarılmaktadır. Bu yönüyle kültür sürekliliğini sağlar.
- Kültür toplumsal bir özellik taşımaktadır. Tarihin herhangi bir döneminde paylaşılan değerler, aktarma yoluyla diğer kuşaklarda da paylaşılır. Bu yönüyle kültür toplumsal bir içerik olarak kabul edilmektedir.
- Kültür ideal ve idealleştirilmiş kurallar sistemidir. Bireylerin tutum ve davranışlarına yön veren kurallar sistemi bulunmaktadır. Bu kurallar sistemi uyulsa da uyulmasa da, idealleştirilmiş kurallar sistemi olarak görev yapmaktadır.
- Kültür, ihtiyaçları karşılayıcı ve doyum sağlayıcı bir özelliğe sahiptir. Kültür kavramını oluşturan ve ortak olarak paylaşılan tüm değerler, normlar, gelenekler, inançlar vb. birlikte yaşamı mümkün kılacak çözümler bütününe kapsamaktadır.
- Kültür dinamik bir özellik taşır. Toplum sürekli değişim içindedir. Değişen koşullara çözüm getirmeye yönelik olarak, bazı değerler, gelenekler, alışkanlıklar, inançlar vb. değişebilir ve bu yönüyle de kültür dinamik bir özelliğe sahip olmuş olur (Çetin, 2010:36-37).

2.5. Kültür Tipleri

Kültürün toplumsal bir olgu olduğu ve toplumun bireylerden oluştuğu bilinmektedir. Yeryüzündeki tüm toplumlar da evrensel bir yapı içerisinde değerlendirilirse; özelden genele giden bir kültür kavramından bahsedilebilir. Bu nedenle kültürü bireysel, toplumsal ve evrensel açıdan incelemek yerinde olacaktır.

2.5.1. Bireysel Kültür

Bireysel kültür kişinin içinde yaşadığı topluma göre ve o toplumun insanlarına oranla edinimlerindeki olumlu farklılıktır. Bu edinimler, mesleki bilgi niteliğinde ya da anlamında değildir. Yani bir kişinin meslektaşlarına oranla daha başarılı olması, daha başarılı diye kabul edilmiş bulunması o kişiyi bilgisi açısından farklı ve üstün yapar ama kültürlü yapmaz. O halde edinimler daha başka bir içeriği tanımlamak durumundadır. Bunlar kısaca şöyle gösterilebilir: En genel anlamı ile sanat alanı ile sanat alanı üzerine sahip olduğu doğru bilgiler -sanat tarihi bilgisi, çağdaş sanat akımları bilgisi, bir sanat yapıtını değerlendirebilme bilgisi gibi-, insan ve değerleri, insanın geleceği, dünyanın bugünkü hali üzerine görüşleri, düşünceleri ve bunlara neden olan felsefi edininim, nihayet çağdaş ve evrensel tutum ve davranış kuralları. Bu edinimsel fark o bireye, yaşadığı toplum içinde bir ayrıcalık sağlar, sağlaması da gereklidir (Şırlakoğlu, 2004:41).

2.5.2. Milli Kültür ve Yerel Kültür

Milli kültür bir ulusun yurttaşları tarafından paylaşılan deneyimleri, inançları, öğrenilmiş davranış örüntülerini ve değerlerini anlatır (İçli, 2002: 89). Ziya Gökalp' e göre millî kültür; yalnız bir milletin dinî, ahlâkî, hukukî, aklî, estetik, lisanî, iktisadî ve fennî hayatlarının ahenkli bir bütünüdür. Gökalp, bu sekiz türlü sosyal hayatın bütününe millî kültür adını vermekte; millî kültürün; halkın geleneklerinden, yapa geldiği şeylerden, örflerinden, sözlü ve yazılı edebiyatından, dilinden, musikisinden,

dininden, ahlakından ve estetik ürünlerinden ibaret olduğunu söylemektedir (Eren, 2008: 15)

Türkdoğan'a göre millî kültür kaynağını halktan alır ve halkın kültürüdür. Millî kültürü üreten halktır. Bu da özellikle, köy, kasaba gibi birincil derece ilişkilerin yoğun ve cemaat şuurunun güçlü olduğu alanlarda gelişme şansı bulur. "O'na göre bu yöreler milli kültürü besler, destekler. Aynı şekilde, bir toplumda manevi değerlere (din gibi) karşıt hareketler belirmesine yine bu halk kültürü mukavemet (karşı koyma) eder" (Türkdoğan, 1996: 23). Milli kültür başka bir deyişle, halkın meydana getirdiği değerler sistemidir. Temelinde halk vardır. Türkdoğan'a göre Türk sosyolojisinde ilk defa Gökalp, bu standart veya hâkim kültüre millî kültür adını vermiştir (Eren, 2008:16).

Emre Kongar ise ulusal kültür ve milli kültürü eşanlamlı kullanır. Milli kültürün önemini de tarihsel anlamda kapitalizmin gelişimiyle ulusların oluşumu, ulus devletlerin ortaya çıkması ve aralarındaki ekonomik çıkar çatışmaları sonucundaki farklılık arayışlarına bağlar. Her ülke kendisinin diğerlerinden farklı ekonomik çıkarları olduğunu vurgulamak için yerel kültürel özelliklerine ağırlık vermeye başlamıştır. Sonuçta ekonomik ve teknolojik olarak yükselen ülkelerin dili, dini, kullanılan eşyaları kendi sınırlarının da dışına taşmış, çoğu zamanda yine kendileri tarafından "üstün kültür" tanımlarıyla anılmaya başlamıştır (Eren, 2008:16).

Yöresel kültür, belli değerlerin, belli inanç ve nesnelerin sınırlı bir alan için geçerli olmasıdır. Yerel bir giysiden, kullanılan dilin bölgesel çeşidine kadar, sınırları belli tüm gelenekler ve töreler bu anlamda değerlendirilir. Sınır ise, kimi zaman bir köy, kasaba olabileceği gibi, kimi zaman da bir bölge, bir ülke, hatta bir kıta olabilir (Şırlakoğlu, 2004:41).

Yerel kültür belli bir coğrafi bölgede yaşayan insanların (bir millet veya milletlerin) ortak değerlerini, elde ettiği birikimleri ifade etmektedir. Bu birikimler,

doğuştan kazanılan ve toplumları ayıran ilkel sınıfsal ayrımları -ırk, renk, cinsiyet gibi- ve sonradan kazanılan statüleri -patron, işçi, memur gibi- değer ölçütü olarak kabul etmez. Bunların hepsinin ortaya koyduğu değerleri esas alır. Yerel kültürün kazanılması kadar korunması da zordur (Eren, 2008:18).

Yerel kültür, sadece o yöre insanları tarafından benimsenmiş ve davranışa dönüştürülmüş olmasına karşın diğer yörelerin insanları da bilir ve saygı ile karşılaşılır. Çünkü onlarda da aynı işgörü için başka töreler, nesnelere ya da değerler vardır. Yerel kültürler arasında iyi-kötü, yanlış-doğru şeklinde sınıflamalar, değerlendirmeler yapılamaz. Yapılsa da, çağdaşlık ölçütü içinde bir dereceleme yapılabilir. Ya da yaygınlık derecesine göre bir sıralama düşünülebilir (Şırlakoğlu, 2004:41-42).

2.5.3. Evrensel Kültür

Evrensel kültür zaman ve mekan ayrımı gözetmeksizin insanlık adına yapılan, insanların hizmetine sunulan bir türlü olgudur. Örneğin ;”Bütün insanlar eğitim ve öğretim görme hakkına sahiptir” savından, çiçek aşısına dek, ırk, dil, din, cinsiyet ayrımı yapılmaksızın, kim tarafından, nasıl bulunduğu, dendiği fark etmeksizin, doğaya katılanlar, evrensel kültür olarak tanımlanabilir (Şırlakoğlu, 2004:42).

Kongar’ a göre ulusal kültürü evrensel kültürden ayıran öğeler, coğrafi alanlar, tarihsel dönemler, etnik farklar gibi aslında insanoğlunun kendi kendisini böldüğü birimlere ilişkin ölçütlerdir. Bir başka deyişle, “ulusal kültür” ile “evrensel kültür” arasındaki fark, nitelik farkı değildir. Aralarında öze ilişkin bir fark yoktur. Bütün fark, niceliksel bir farktır. Biri (ulusal kültür) daha az insan tarafından, öteki ise (evrensel kültür) daha çok insan tarafından benimsenir ve kullanılır. Bu az insan – çok insan ölçütü yalnız coğrafi bir ölçüt değil, bir zaman ölçütü olabilir. Örneğin, tekerlek bir evrensel kültür öğesidir. Kağrı Anadolu’nun, çekçek arabası Uzakdoğu’nun, yarış arabası eski Roma’nın simgeleridir (Kongar, 1994: 33). Ancak

bu simgeler insanlığa sunduğu ortak faydalarla gelecek nesillere ışık tutar, insanlığın ortak kültür mirası olur bu da bir anlamda yerelin evrenselleşmesidir. Evrensel kültür bu özellikleriyle özenilen bir kültür modeli olarak sunulmaktadır. Eşitlik, adalet, insan hakları, barışın sağlanması, ırk ayrımına son verilmesi vb. ideal söylemleri bünyesinde barındırır (Eren, 2008:19).

2.6. Kültürel ve Sanatsal Etkinlikler

Sanatsal ve kültürel etkinlikler, karnavalları, bir çok merasim ve tören geçişini, tarihsel anma törenlerini, sergileri, konserleri, bienalleri, tiyatroları, yarışmaları ve festivalleri içermektedir. Sanatsal ve kültürel etkinlikler şehir imajını artırmak, hayatı şehir sokaklarına taşımak ve halkın yaşadığı şehre duyduğu gururu canlandırmak adına ortaya çıkmıştır. Edinburgh Festivali, Cannes Film Festivali gibi bazı önemli kültürel etkinlikler kendi içinde tartışmasız “marka” olmuşlardır (Richards ve Wilson, 2004: 1932).

Özellikle sanat pazarının büyüme potansiyelinden dolayı, sanat ve kültür bir turizm fenomeni haline gelmiştir. Gelişen kültürel endüstri ve ekonomik koşullar, sanatsal etkinliklere olan ilginin artması sanat ve turizm arasındaki ilişkinin oluşmasını sağlamaktadır. Bazı sanatsal ve kültürel etkinlikler ilk olarak, uluslararası anlamda bir imaj ve önem kazanmak ve zamanla diğer bölgelere ya da ülkelere aktarılmak amacıyla oluşturulmuşlardır (Karagöz, 2006:31). Dünyanın önemli müzik festivallerini ve kültürel etkinliklerini birleştirme ve festival ortamının önemini anlatmak amacıyla 1967 yılında kurulan, UNESCO’ nun Uluslararası Müzik Konseyi’ nin üye kuruluşu olan *FIDOF* (Uluslar arası Festival Organizasyonu Federasyonu) buna örnek olarak gösterilebilir (Getz, 1997: 10). Ülkemizde ise, kâr amacı gütmeyen bir sivil toplum kuruluşu olarak İstanbul’ da uluslararası sanat festivalleri düzenlemek amacıyla 1973 yılında Dr. Nejat F. Eczacıbaşı önderliğindeki 17 işadami ve sanatsever tarafından kurulan İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSV) önemli bir kuruluştur. İKSV film, müzik, tiyatro, caz, bienal ve tasarım gibi bir çok sanat dalında farklı etkinlikler düzenlemektedir.

Getz' e göre sanat etkinlikleri evrenseldir fakat sanat form ve türlerine göre önemli farklılıklar sergilemektedir. Getz en genel haliyle sanatı şu şekilde sınıflandırmıştır (Getz, 1997:11);

- Görsel (resim, heykel, el işi vb.);
- Performans (müzik, dans, tiyatro, sinema, şiir; sanatçı genellikle izleyici önündedir);

Amerika'da yapılan bir araştırma, sanatsal ve kültürel etkinliklere katılanların iyi eğitilmiş, 45-54 yaş arası yaşlı nüfus ve yüksek gelir grubundan ziyaretçiler olduğunu göstermektedir. Araştırma, katılımcıların %51.3'nün yıllık gelirlerinin 100.000\$' in üzerinde olduğunu ve en az bir lisans programını bitirdiklerini göstermektedir (Hughes, 2000:16). Yüksek ziyaretçi profiline sahip olmalarına ve bütün etkinlik türleri içerisinde en yaygın etkinlikler olmasına rağmen sanatsal ve kültürel etkinlikler, ekonomik etkilerinin küçük olmasından dolayı etkinlik organizatörlerinin faaliyetlerinde maalesef ki oldukça az bir yere sahiptir (Karagöz, 2000: 31-32).

BÖLÜM III

3. ETKİNLİKLERE KATILIMI BELİRLEYEN FAKTÖRLER: EDİRNE İLİNDE BİR UYGULAMA

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren, örneklem, veri toplama araçları ve veri çözümleme teknikleri açıklanmıştır. Edirne ilinde yaşayan kişilere uygulanan anket sonucu ortaya çıkan istatistiksel bulgular değerlendirilmiştir.

3.1. Edirne' nin Kültürel Yapısı ve Etkinlikler

Anadolu'yu Avrupa'ya birleştiren Trakya Yarımadası'nda yer alan Edirne'nin, konumu nedeni ile zengin bir Kültür tarihi vardır. Tarih boyunca Anadolu'ya, ya da Avrupa'ya göç eden değişik topluluklar, Edirne'den geçmişlerdir. Ancak bunlardan çok azı yöreye yerleşip uygarlık kurmuştur. Edirne ve çevresinde yapılan kazılar, yöredeki ilk yerleşimlerin Neolitik çağ sonunda başladığını göstermektedir. Yörenin, bilinen en eski halkı Traklar'dır. Edirne'nin Avrupa'ya yakınlığı, Edirne kültürünün gerek Türkler'den önceki, gerekse Türkler'den sonra evrimini, büyük ölçüde etkilemiştir. Bu nedenle Edirne Kültürünün izlediği çizgi, Anadolu illerinin çizgisinden oldukça farklıdır (Usal, 2006: 15).

Edirne' nin el sanatlarından yeme içmeye, halk oyunlarından edebiyata ve geleneksel festivallere kadar zengin bir kültürel birikimi vardır. Bir dönem, Osmanlı İmparatorluğu'nun başkenti olan Edirne'de el sanatları çok gelişmiştir. Ağaç işlemeciliği, lake kap ve kutu yapımıcılığı, çiçek ressamlığı kitap kapakçılığı, talik yazı ve oyunculuğu, mezar taşçılığı eski el sanatlarının başlıcalarıdır. Bu türlerin çoğu günümüze ulaşamamıştır. Edirne'de ağaç işlemlerinin yaygın bir ünü vardır. Edirne'de İstanbul'dan ve Avrupa'dan alınan etkilerle Edirnekari bir üslup meydana getirilmiştir. İşlemlerde genellikle lale, sümbül, karanfil, çiçek buketi, meyve gibi bitkisel motifler kullanılmıştır. Bu önemli el sanatını geçmişte bırakmamak adına, Edirne' de Edirnekari El işleri Mesleki Teknik Eğitim Kursu verilmektedir ve bu

asırlık el sanatı yeni kuşaklara aktarılmaktadır. Özellikle kadınların tercih ettiği bu etkinlik, hem yeni bir el becerisi kazanma hem de sosyalleşme ve eski bir kültürü tanıma fırsatı vermektedir. Bunu dışında Edirne’ de süpürgecilik pazara yönelik bir el sanatı olarak varlığını sürdürmektedir. El süpürgesi, sırlıklı süpürge, küçük el süpürgesi, top süpürge gibi değişik türleri bulunmaktadır (Usal, 2006: 15).

Edirne’ nin yemek kültürü de el sanatları kadar önemlidir. Türkiye çapında ünlü beyaz peynir imalatı çok yaygındır. Edirne Peyniri denilen bu peynir genellikle koyun sütünden yapılır. Mavzana, tarhana, ciğer sarması, akıtma, badem ezmesi, lokma, gaziler helvası, deva-i misk, Edirne’nin özgün yemek ve tatlılarının başlıcalarıdır (Usal, 2006: 15). Ayrıca Edirne’ nin tava ciğeri de diğer yiyecekler kadar ün salmıştır. Bu sene birincisi düzenlenen Uluslararası Bando ve Ciğer Festivali Edirne’ ye önemli bir turistik çekicilik kazandırmıştır.

Kentin belli başlı kültürel faaliyetleri şenliklerdir. Kırkpınar bunların başında gelir. Edirne’nin geleneksel yağlı güreşi Kırkpınar, yalnızca bir güreş olayı değil, kentte yaşamı da etkileyen önemli bir etkinliktir. 2011 yılında 650’incisi gerçekleştirilen Kırkpınar güreşleri efsanevi bir kökene dayanır (Usal, 2006: 17). Dünyanın hiçbir kentinde bu kadar uzun süreden beri sürekli olarak yapılan bir spor müsabakası yoktur. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri bu açıdan tektir. Her yıl geleneksel olarak panayır şenliği havasında yapılan bu güreşler yabancı izleyicilerin büyük ilgisini çekmektedir. Bu nedenle bu organizasyonun büyütülerek uluslararası kimliğe kavuşturulması, Edirne’yi bir uluslararası karnaval kenti havasına sokabilecektir. Buna, bir şehrin veya bölgenin ruhunu yansıtan ve bölgenin söz konusu faaliyetlerle anılmasını sağlayan yerel etkinlikler (hallmark events) arasında önemli bir yer tutan Brezilya’daki Rio De Janerio Karnavalı örnek olarak gösterilebilir (Küçükaltan vd., 2005: 7).

Edirne’ de bir çok tarihi eser, müze, han, hamam, cami ve köprü bulunmaktadır. Bunlardan önemli olanları Selimiye Camisi arkasındaki Arkeoloji ve Etnografya Müzesi’ dir. Müzedeki eserlerin çoğu prehistorik (tarih öncesi) dönemden kalmadır. Ayrıca eski Yunan, Roma ve Bizans eserleri de mevcuttur.

Selimiye Camisi'nin Medrese Bölümünde 1925 yılında açılan Türk-İslam Eserleri Müzesi yer almaktadır (Usal, 2006: 17). Selimiye Cami, Beyazıt Camisi ve Külliyesi, Üç Şerefeli Cami ve Eski Cami Edirne' nin önemli camileri arasındadır. Meriç ve Tunca Köprüsü de Edirne' nin bir sembolü haline gelmiş değerli yapılarındandır.

Edirne' nin önemli kültürel faaliyetlerinin festivaller ve şenlikler olduğu bilinmektedir. Bu doğrultuda Edirne' de düzenlenen bazı festival, şenlik ve etkinlikler şunlardır;

- Uluslar arası Kakava Şenliği, her yılın 5 Mayıs günü düzenlenir,
- Hıdrellez Şenliği, her yılın 6 Mayıs günü düzenlenir,
- Tarihi Kırkpınar Geleneksel Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası, haziran ayının son haftası düzenlenir,
- Uluslararası Bisiklet Şenliği ve Avrupa Günü Kutlaması
- Uluslararası Edirne Kültür El Sanatları ve Hediyelik Eşya Etkinlikleri
- Uluslararası Bando ve Ciğer Festivali
- Uluslararası Ters Lale Taekwondo Turnuvası

Yukarıda belirtilen etkinlikler sadece Edirne' nin Merkez ilçesinde düzenlenen etkinliklerdir, çalışmamız Merkez ilçeyi kapsadığı için diğer ilçelerde düzenlenen festival ve etkinliklere yer verilmemiştir.

Kakava Şenlikleri baharın gelmesi, baharın karşılanması ve çeşitli etkinliklerle kutlanması adına yapılan bir şenliktir. Bu şenliğin en önemli özelliği ateş yakılması ve çocuk genç yaşlı ayırt etmeksizin herkesin ateşin üzerinden atlamasıdır. Şenlik zamanında bölgede çeşitli konserler düzenlenir, piknikler yapılır.

Edirne AB Bilgi Merkezi ve EDOSK (Edirne Doğa Sporları Kulübü) ortaklığında, Edirne Valiliği ve Edirne Belediye Başkanlığı'nın destekleri ile 2011 yılında üçüncüsü düzenlenen Edirne Uluslararası Bisiklet Şenliği ve Avrupa Günü kutlaması, Bulgaristan, Yunanistan ve Türkiye' nin çeşitli yerlerinden gelen yüzlerce bisikletliyi tarihi Edirne sokaklarında biaraya getiren önemli bir etkinliktir.

Edirne’ de ikincisi düzenlenen Uluslararası Edirne Kùltür El Sanatları ve Hediyelik Eşya Etkinlikleri Fuarı’ı ilimiz için diğer önemli bir etkinliktir. Edirne el sanatlarının uluslar arası platformda tanıtılması, kentin kùltürel mirasının korunması, gelecek kuşaklara aktarılması ve turistik çekicilik anlamında bu fuar, sahip çıkılması ve devam ettirilmesi gereken bir etkinliktir.

Edirne’ de bu yıl ilk defa düzenlenen Uluslar arası Bando ve Ciğer Festivali, kentin yeme içme kùltüründe önemli bir yeri olan tava ciğerin daha çok kişiye tanıtılması ve markalaştırılması amacını taşımaktadır. Edirne’ nin festival alanı olan Saraçlar Caddesi’ inde düzenlenen etkinlik, konserler ve gelen yerli/yabancı katılımcılarla şehrin önemli festivalleri arasında şimdiden yerini almıştır.

Bu etkinliklerin dışında, Türkiye’ nin farklı şehirlerinde düzenlenen ve uzun yıllardır Edirne’ yi de etkinlik takvimi içinde barındıran Efes Pilsen Blues Festivali önemli bir etkinlik türüdür. Trakya Üniversitesi’ nin Edirne Merkez ilçesinde bulunması ve bununla birlikte öğrenci sayısının artması Edirne’ de kùltürel etkinliklerin çoğalması gerektiğine dair bir zemin oluşturmaktadır. Bu sebeple yıllardır Efes Pilsen Blues Festivali’ ni ağırlamak Edirne için önem arz etmektedir.

3.2. Araştırma Modeli

Araştırma modeli, araştırma amacına uygun ve ekonomik olarak verilerin toplanması ve çözümlenebilmesi için gerekli koşulların düzenlemesidir. Araştırmacı amacına göre tarama ve deneme olmak üzere iki temel yaklaşımdan birini kullanmaktadır (Eroğlu, 2006: 2).

Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Yönteme ilişkin veriler, literatür taraması ve anket formu ile elde edilmiştir. Tarama modeli geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan yaklaşımlardır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde var olduğu gibi

tanımlanmaya çalışılmaktadır ve herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmemektedir (Eroğlu, 2006: 2).

3.3. Evren ve Örneklem

Etkinliklere katılımı belirleyen faktörleri ortaya koymak amacıyla yapılan uygulamanın evrenini Edirne' nin Merkez ilçesinde yaşayan kişiler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, Edirne' nin Merkez ilçesinde yaşayan kişiler arasından kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen bireyler meydana getirmektedir.

3.4. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada literatür taramasıyla elde edilen bilgiler, konuyla ilgili kaynak kitaplardan, makalelerden, tezlerden vb. kaynaklardan yararlanılarak elde edilmiştir. Seçilen Türkçe kaynak kitaplar Trakya Üniversitesi kütüphanesinden ve kitapçılardan, yabancı dildeki kaynak kitaplar da çeşitli üniversitelerin kütüphanelerinden talep edilerek temin edilmiştir. Bu kitapların yanı sıra; dergilerde yer alan makaleler ve internet taramasıyla elde edilen bilgiler de, araştırmanın literatüre dayalı verileri arasında bulunmaktadır.

Verilerin diğer kısmını, anket formu aracılığı ile elde edilen Edirne ilinde yaşayan kişilerin görüşleri oluşturmaktadır. Anketin ilk kısmında araştırmaya katılan yerli halkın sosyo-demografik özellikleri hakkında bilgi sahibi olmak amacıyla; yaş, cinsiyet, medeni durum, gelir, eğitim ve meslekleri hakkında 10 adet soru yöneltilmiştir. Bir adet açık uçlu soru katılımcıların etkinliklere ne kadar zaman ayırdıklarını ölçmek amacıyla yöneltilmiştir.

Anketin geri kalan 6 sorusu beşli likert ölçeğine göre hazırlanmıştır. Likert ölçeği, 5-Tamamen katılıyorum, 4- Katılıyorum, 3- Fikrim Yok, 2- Katılmıyorum, 1- Hiç Katılmıyorum şeklinde düzenlenmiştir. Etkinliklere katılımı belirleyen faktörleri ölçmek amacıyla hazırlanan anket formu "Öğretmenlerin Serbest Zamanlarında Spor

Faaliyetlerine Katılmalarının İncelenmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında yer alan anket sorularından yararlanılarak geliştirilmiştir (Erken, 2008:71-83). Edirne’ de yaşayan 340 kişi tarafından anket soruları cevaplandırılmıştır.

3.5. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırma, Edirne’ de yaşayan kişilerin etkinliklere katılmalarında belirleyici rol oynayan faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. Etkinliklerin kişiler üzerinde bıraktığı etkileri araştırmak, kişilerin etkinliklere katılmama nedenlerini ortaya koymak çalışmanın hedefleri arasındadır. Bunun yanında, Edirne’ de yaşayan kişilerin tercih ettikleri etkinlik türlerini belirlemek ve etkinliklerle ilgili düşünce ve bakış açılarını ortaya koyan somut bir profil yaratmak amaçlanmıştır. Kişilerin sosyo-demografik özelliklerinin etkinliklerle olan ilişkisini araştırmak çalışmamızın önemli bir parçasıdır.

3.6.Verilerin Analizi

Edirne’ de etkinliklere katılımı belirleyen faktörleri ölçmek amacıyla kişilere uygulanan anketten elde edilen veriler SPSS 14.0 istatistik paket programı ile değerlendirilmiş ve bulunan sonuçlar yorumlanmıştır. Anket aracılığı ile elde edilen sosyo-demografik özelliklere ait frekans tabloları düzenlenmiş, yüzde %, frekans, aritmetik ortalama ve standart sapmayı içeren, betimsel istatistik tekniklerden yararlanılmış ve bulunan sonuçlar yorumlanmıştır.

Likert ölçekli sorular için boyut ve alt boyutların belirlenmesi amacıyla faktör analizine başvurulmuştur. Ortaya çıkan sonuçların kişilerin sosyo-demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğini ölçmek için parametrik testlerden t-testi, parametrik olmayan testlerden Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis testleri uygulanmıştır. Parametrik testlerde ortaya çıkan farkın nereden kaynaklandığını bulmak amacıyla ANOVA Testi, parametrik olmayan testlerdeki farkın nereden kaynaklandığını bulmak için ise Tukey Testi uygulanmış ve elde sonuçlar yorumlanmıştır.

3.6.1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans Dağılımları

Bu başlıkta, ankete katılan kişilerin sosyo-demografik özelliklerine ait bulgular belirtilmiş ve elde edilen sonuçlar tablolar halinde gösterilerek yorumlanmıştır.

Tablo 3.1. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

	Frekans	% Frekans
Kadın	182	53.5
Erkek	158	46.5
Toplam	340	100,0

Tablo 3.1’ de, ankete katılan kişilerin cinsiyetlerine göre dağılımları görülmektedir. Buna göre, ankete katılanların çoğunu % 53.5 ile kadınlar oluştururken, erkek katılımcıların % 46. 5 oranında oldukları görülmektedir.

Tablo 3.2. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

	Frekans	% Frekans
ilkokul	20	5.9
ortaokul	17	5.0
lise	96	28.2
ön lisans	31	9.1
lisans	149	43.8
yüksek Lisans	22	6.5
doktora	5	1.5
Toplam	340	100.0

Araştırmaya katılanların eğitim durumlarını gösteren Tablo 3.2’ ye bakıldığında; kişilerin % 5.9’unun ilkokul, % 5’ inin ortaokul, % 28.2 ‘sinin lise, % 9.1’ inin ön lisans, % 43.8’ inin lisans, % 6.5’ inin yüksek lisans, % 1.5’ inin doktora eğitim düzeyinde oldukları görülmektedir. Ankete katılanların çoğunun lisans eğitim düzeyinde olduğu görülmektedir.

Tablo 3.3. Katılımcıların Mesleklerine Göre Dağılımı

	Frekans	% Frekans
kamu	55	16.2
özel	45	13.2
serbest	65	19.1
işsiz	9	2.6
ev kadını	29	8.5
öğrenci	113	33.2
emekli	24	7.1
Toplam	340	100.0

Araştırmaya katılanların mesleklerine göre dağılımı Tablo 3.3' te görülmektedir. Bu tabloya göre; ankete katılanların % 16.2' si kamu sektöründe, % 13.2 'si özel sektörde, % 19.1'i serbest çalışmaktadır , katılımcıların % 2.6' sının işsiz, % 8.5' inin ev kadını, % 33.2' sinin öğrenci ve % 7.1' inin emekli olduğu görülmektedir.

Tablo 3.4. Katılımcıların Hanehalkı Gelir Türlerine Göre Dağılımı

	Frekans	% Frekans
maaş / ücret	277	81,5
yevmiye	19	5,6
tarımsal	24	7,1
gayrimenkul ve menkul	12	3,5
devlet transfer geliri	6	1,8
yurtdışından ve özelden transfer geliri	2	0,5
Toplam	340	100,0

Katılımcıların hanehalkı gelir türlerine göre dağılımı Tablo 3.4' te verilmiştir. Bu tabloya göre; ankete katılanların gelir türü % 84.5 ile maaş, % 5.6 ile yevmiye, %7.1 ile tarımsal, % 3,5 ile gayrimenkul ve menkul, %1.8 ile devler transfer geliri, % 0.5 özelden transfer geliri olarak dağılım göstermektedir.

Tablo 3.5. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Dağılımı

	Frekans	% Frekans
bekar	179	52,6
evli	146	42,9
boşanmış	8	2,4
eşi ölmüş	7	2,1
Toplam	340	100,0

Araştırmaya katılanların medeni durumlarına göre dağılımı Tablo 3.5' te görülmektedir. Bu tabloya göre; ankete katılan çalışanların % 52.6' sı bekar, % 42.9' u evli, % 2.4' ü boşanmış ve % 2.1' inin eşi ölmüştür.

Tablo 3.6. Katılımcıların Doğdukları Yere Göre Dağılımı

	Frekans	% Frekans
köy	56	16,5
kasaba	38	11,2
şehir	246	72,4
Toplam	340	100,0

Katılımcıların doğdukları yere göre dağılımı Tablo 3.6' da görülmektedir. Bu tabloya göre; ankete katılanların % 16.5' inin köyde, % 11.2' sinin kasabada, % 72.4' ünün şehirde doğduğu görülmektedir.

Tablo 3.7. Katılımcıların Son On Yıldır Yaşadıkları Yere Göre Dağılımı

	Frekans	% Frekans
köy	18	5,3
kasaba	15	4,4
şehir	307	90,3
Toplam	340	100,0

Ankete katılanların son on yıldır sürekli yaşadıkları yerlerin dağılımı Tablo 3.7' de görülmektedir. Bu tabloya göre; ankete katılanların % 5.3' ünün son on yıldır

kasabada, % 4.4' ünün son on yıldır köyde, % 90.3' ünün son on yıldır şehirde yaşadığı görülmektedir.

Tablo 3.8. Katılımcıların Aldıkları Sanat Eğitime Göre Dağılımı

	Frekans	% Frekans
evet	111	32.6
hayır	229	67.4
Toplam	340	100.0

Tablo 3.8' de katılımcıların % 32.6' sının herhangi bir sanat eğitimi almamışken, % 67.4' lük bir kısmının okulda veya özel kurslarda olmak üzere en az bir kez sanat eğitim aldıkları görülmektedir.

Tablo 3.9. Katılımcıların Yaşlarına Göre Dağılımı

Yaş	Frekans	% Frekans
15-25	144	42.4
26-35	89	26.2
36-45	50	14.7
46-55	39	11.5
56 ve+	18	5.3
Toplam	340	100.0

Tablo 3.9' da ankete katılan 340 kişinin yaşlarına göre dağılımları görülmektedir. Buna göre; ankete katılanların % 42.4' ü 15-25 yaş arası, % 26.2' si 26-35 yaş arası, % 14.7' si 36-45 yaş arası, % 11.5' i 46-55 yaş arası, % 5.3' ü 56 yaş ve üzeri şeklinde dağılım göstermektedir.

Tablo 3.10. Katılımcıların Aylık Toplam Aile Gelirlerine Göre Dağılımı

Toplam Aile Geliri (TL.)	Frekans	% Frekans
<=500	7	2.1
501-1500	136	40.0
1501-2000	77	22.6
2001-3000	71	20.9
3001-4000	24	7.1
4001-5000	20	5.9
5001 ve+	5	1.5
Toplam	340	100.0

Tablo 3.10’ da ankete katılanların aylık toplam aile gelirlerine göre dağılımları görülmektedir. Buna göre; katılımcıların % 2.1’ i ayda 500 TL’ den az, % 40’ ı 501-1500 TL, % 22.6’ sı 1501-2000 TL, % 20.9’ u 2001-3000 TL, % 7.1’ i 3001-4000 TL, % 5.9’ u 4001-5000 TL ve % 1.5’i 5001 TL ve üzeri aylık toplam aile geliri elde etmektedirler. 501-1500 TL arasında aylık aile geliri elde eden katılımcı sayısının diğer gelir gruplarına göre çoğunlukta olduğu görülmektedir.

3.6.2. Etkinliklere Katılımı Belirleyen Faktörlere İlişkin Frekans Dağılımları

Bu başlık altında kişilerin etkinliklere katılımını belirleyen faktörlere ilişkin sonuçları ortaya koymak amacıyla frekans ve yüzde dağılımları incelenmiş ve yorumlanmıştır.

3.6.2.1. Etkinliklerin Katılımcılar Üzerinde Bıraktığı Etkilerin Yüzde ve Frekans Dağılımları

Bu başlık altında; etkinliklerin araştırmaya konu olan katılımcılar üzerinde bıraktığı etkileri ölçmek için 10 adet soru sorulmuştur. Yöneltilen bu sorulara katılımcıların “Hiç katılmıyorum. Katılmıyorum. Fikrim yok. Katılıyorum. Tamamen katılıyorum” şeklindeki ifadelerden kendilerine uygun bir tanesini seçmeleri istenmiştir. Etkinliklerin bıraktığı etkilere ilişkin görüşleri ortaya koymak amacıyla ölçekteki ifadelerin frekans ve yüzde dağılımları Tablo 3.11’ de verilmiştir.

Tablo 3.11. Etkinliklerin Katılımcılar Üzerinde Bıraktığı Etkilerin Yüzde ve Frekans Dağılımları

İFADELER	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Ortalama	Standart sapma
Katılım Durumu	<i>fi</i>	<i>fi</i>	<i>fi</i>	<i>fi</i>	<i>fi</i>		
	<i>%fi</i>	<i>%fi</i>	<i>%fi</i>	<i>%fi</i>	<i>%fi</i>		
1.Dinlendirici buluyorum	18	28	24	213	57	3.77	0.998
	5.3	8.2	7.1	62.6	16.8		
2.Eğlenceli ve heyecan verici	8	28	24	201	79	3.93	0.917
	2.4	8.2	7.1	59.1	23.2		
3.Eğitici ve yararlı	9	9	15	204	103	4.13	0.823
	2.6	2.6	4.4	60	30.3		
4.Mutlu edici ve zevk verici	6	21	32	190	91	4.00	0.877
	1.8	6.2	9.4	55.9	26.8		
5.Farklı yaşantılar buluyorum	12	29	63	171	65	3.73	0.982
	3.5	8.5	18.5	50.3	19.1		
6.İş verimimi artırıyor	14	36	57	174	59	3.67	1.015
	4.1	10.6	16.8	51.2	17.4		
7.Sosyal statü sağlıyor	11	34	33	181	81	3.84	1.003
	3.2	10	9.7	53.2	23.8		
8.İnsanlarla daha kolay iletişim kurabiliyorum	8	29	37	182	84	3.90	0.949
	2.4	8.5	10.9	53.5	24.7		
9.Arkadaş çevrem genişliyor	7	26	30	185	92	3.97	0.923
	2.1	7.6	8.8	54.4	27.1		
10.Yeni bir şeyler öğreniyorum	4	12	19	174	131	4.22	0.800
	1.2	3.5	5.6	51.2	38.5		

Etkinliklerin katılımcılar üzerinde bıraktığı etkilere verilen cevaplara bakıldığında; katılımcıların 4.22 ortalama ile en çok “ Yeni birşeyler öğreniyorum” seçeneğine “katılıyorum” ile cevap verdikleri görülmektedir. Bunu 4.13 ortalama ile

“Eğitici ve yararlı buluyorum” seçeneği ikinci sırada takip etmektedir. 4 ortalama ile “Mutlu edici ve zevk verici” seçeneği üçüncü sırada yer almaktadır. 3.97 ortalama ile “Arkadaş çevrem genişliyor” seçeneği ve 3.93 ile “Eğlenceli ve heyecan verici” seçenekleri en yüksek ortalamalar ile katılımcıların en çok katıldıkları ilk beş seçenektir.

3.6.2.2. Katılımcıların Etkinliklere Yeterince Katılmama Sebeplerine İlişkin Frekans Dağılımları

Bu başlık altında; araştırmaya konu olan katılımcıların etkinliklere yeterince katılmama sebeplerini ölçmek için katılımcılara 11 soru yöneltilmiştir. Yöneltilen bu sorulara katılımcıların “Hiç katılmıyorum. Katılmıyorum. Fikrim yok. Katılıyorum. Tamamen katılıyorum” şeklindeki ifadelerden kendilerine uygun bir tanesini seçmeleri istenmiştir. Katılımcıların etkinliklere yeterince katılmamalarının sebeplerine ilişkin görüşleri ortaya koymak amacıyla ölçekteki ifadelerin frekans ve yüzde dağılımları Tablo 3.12’ de verilmiştir.

Tablo 3.12. Katılımcıların Etkinliklere Yeterince Katılmamalarının Sebeplerini Gösteren Frekans ve Yüzde Dağılımları

İFADELER	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Ortalama	Standart sapma
Katılım Durumu	<i>fi</i>	<i>fi</i>	<i>fi</i>	<i>fi</i>	<i>fi</i>		
	<i>%fi</i>	<i>%fi</i>	<i>%fi</i>	<i>%fi</i>	<i>%fi</i>		
1.Etkinliklerin pahalı olması	37	108	37	131	27	3.01	1.208
	10.9	31.8	10.9	38.5	7.9		
2.Ne yapabileceğimi bilmiyorum	74	129	66	64	7	2.41	1.087
	21.8	37.9	19.4	18.8	2.1		
3.Faaliyetlere yönlendirecek arkadaş ve sosyal teşviklere sahip değilim	74	131	39	79	17	2.51	1.206
	21.8	38.5	11.5	23.2	5		

4.Boş zamanımı belirli faaliyetlerle doldurmak gibi bir alışkanlığım yok	87	128	28	85	12	2.43	1.214
	25.6	37.6	8.2	25	3.5		
5.Bulduğum çevre bu tip faaliyetlere katılmama engel oluyor	90	143	37	57	13	2.29	1.143
	26.5	42.1	10.9	16.8	3.8		
6.Teşvik edici tesis- araç ve gereçlerin yeterli <u>olmaması</u>	37	87	55	122	39	3.11	1.225
	10.9	25.6	16.2	35.9	11.5		
7.İlgili kurumların bana hitap eden programlarının <u>bulunmaması</u>	29	104	66	114	26	3.01	1.138
	8.5	30.6	19.4	33.5	7.6		
8.Ekonomik yetersizlik	59	131	30	98	22	2.69	1.238
	17.4	38.5	8.8	28.8	6.5		
9.Aile yükümlülüğü ve çocuk bakımı	95	119	32	75	19	2.42	1.259
	27.9	35	9.4	22.1	5.6		
10.Etkinliğe ayıracak zamanımın <u>olmaması</u>	53	113	34	100	40	2.89	1.309
	15.6	33.2	10	29.4	11.8		
11.Haberim olmuyor	40	107	42	120	31	2.99	1.228
	11.8	31.5	12.4	35.3	9.1		

Katılımcıların etkinliklere katılamama sebeplerine ilişkin cevaplara bakıldığında; katılımcıların 3.11 ortalama ile en çok “Teşvik edici tesis- araç ve gereçlerin yeterli olmaması” seçeneğine “katılıyorum” ile cevap verdikleri görülmektedir. Bunu 3.01 ortalama ile “Etkinliklerin pahalı olması” ve “İlgili kurumların bana hitap eden programlarının bulunmaması” seçenekleri ikinci sırada takip etmektedir.

2.99 ortalama ile “Haberim olmuyor” seçeneği üçüncü sırada yer almaktadır. 2.89 ortalama ile “Etkinliğe ayıracak zamanımın olmaması” seçeneği ve 2.69 ile “Ekonomik yetersizlik” seçenekleri en yüksek ortalamalar ile katılımcıların en çok katıldıkları ilk beş seçenektir.

3.6.2.3. Katılımcıların Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Frekans Dağılımları

Bu başlık altında; araştırmaya konu olan katılımcıların etkinlikleri tercih etme sebeplerini ölçmek için katılımcılara 12 soru yöneltilmiştir. Yöneltilen bu sorulara katılımcıların “Hiç katılmıyorum. Katılmıyorum. Fikrim yok. Katılıyorum. Tamamen katılıyorum” şeklindeki ifadelerden kendilerine uygun bir tanesini seçmeleri istenmiştir.

Katılımcıların etkinlikleri tercih etme sebeplerine ilişkin görüşleri ortaya koymak amacıyla ölçekteki ifadelerin frekans ve yüzde dağılımları Tablo 3.13’ te verilmiştir.

Tablo 3.13. Katılımcıların Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerini Gösteren Frekans ve Yüzde Dağılımları

İFADELER	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Ortalama	Standart sapma
	<i>fi</i>	<i>fi</i>	<i>fi</i>	<i>fi</i>	<i>fi</i>		
Katılım Durumu	<i>%fi</i>	<i>%fi</i>	<i>%fi</i>	<i>%fi</i>	<i>%fi</i>		
1.Sosyalleşmek için	12	33	20	207	68	3.84	0.971
	3.5	9.7	5.9	60.9	20		
2.Can sıkıntısından kurtulmak için	24	75	37	170	34	3.34	1.137
	7.1	22.1	10.9	50	10		
3.İş ortamından uzaklaşmak ve rahatlamak için	15	24	19	226	56	3.84	0.936
	4.4	7.1	5.6	66.5	16.5		
4.Boş zamanımı belirli faaliyetlerle doldurmak gibi bir alışkanlığım yok	5	48	29	191	67	3.79	0.968
	1.5	14.1	8.5	56.2	19.7		

5.Alişkanlık kazandığım ve bu alışkanlığı sürdürmek istediğim için	20	85	60	140	35	3.25	1.118
	5.9	25	17.6	41.2	10.3		
6.Fazla para harcamamı gerektirmediği için	38	111	63	114	14	2.87	1.122
	11.2	32.6	18.5	33.5	4.1		
7.Farklı bir ortamda bulunmak için	8	20	22	232	57	4.00	1.778
	2.4	5.9	6.5	68.2	16.8		
8.Yeni deneyimler elde etmek için	6	19	21	230	64	3.96	0.795
	1.8	5.6	6.2	67.6	18.8		
9.Eğitici ve yararlı bulduğum için	4	14	29	198	95	4.08	0.795
	1.2	4.1	8.5	58.2	27.9		
10.Tek düzelikten uzaklaşmak ve hoşlandığım şeylere yönelmek için	7	14	25	216	78	4.01	0.809
	2.1	4.1	7.4	63.5	22.9		
11.Kültür ve bilgi düzeyimi artırmak için	4	15	19	200	102	4.12	0.791
	1.2	4.4	5.6	58.8	30		
12.Edirne’ deki organizasyonlarımı ve etkinlikleri desteklemek için	33	43	48	166	50	3.46	1.176
	9.7	12.6	14.1	48.8	14.7		

Katılımcıların etkinlikleri tercih etme nedenlerine ilişkin soruya, 4.12 ortalama ile en çok “Kültür ve bilgi düzeyimi artırmak için” seçeneğine “katılıyorum” ifadesi ile cevap verdikleri görülmektedir. Bunu 4.08 ile “Eğitici ve yararlı bulduğum için” ifadesi takip etmektedir. 4.01 ortalama ile “Tek düzelikten uzaklaşmak ve hoşlandığım şeylere yönelmek için” seçeneği üçüncü sırada yer almaktadır.

4.00 ortalama ile “Farklı bir ortamda bulunmak için” seçeneği ve 3.96 ortalama ile “Yeni deneyimler elde etmek için” seçenekleri en yüksek ortalamalar ile katılımcıların en çok katıldıkları ilk beş seçenektir.

3.6.2.4 Katılımcıları Etkinliklere Yönlendiren Etkenlere İlişkin Frekans Dağılımları

Bu başlık altında; araştırmaya konu olan katılımcıları etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenleri ölçmek için katılımcılara 9 soru yöneltilmiştir. Yöneltilen bu sorulara katılımcıların “Hiç katılmıyorum. Katılmıyorum. Fikrim yok. Katılıyorum. Tamamen katılıyorum” şeklindeki ifadelerden kendilerine uygun bir tanesini seçmeleri istenmiştir. Katılımcıları etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenlere ilişkin görüşleri ortaya koymak amacıyla ölçekteki ifadelerin frekans ve yüzde dağılımları Tablo 3.14’ te verilmiştir.

Tablo 3.14. Katılımcıları Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenleri Gösteren Frekans ve Yüzde Dağılımları

İFADELER	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Ortalama	Standart sapma
Katılım Durumu	<i>fi</i>	<i>fi</i>	<i>fi</i>	<i>fi</i>	<i>fi</i>		
	% <i>fi</i>	% <i>fi</i>	% <i>fi</i>	% <i>fi</i>	% <i>fi</i>		
1.Yazılı ve Görsel Basın	9	18	22	219	72	3.96	0.853
	2.6	5.3	6.5	64.4	21.2		
2.Aile çevresi	21	78	43	176	22	3.29	1.082
	6.2	22.9	12.6	51.8	6.5		
3.Arkadaş ortamı	8	21	23	229	59	3.91	0.833
	2.4	6.2	6.8	67.4	17.4		
4.Kulüp ve Dernekler	19	74	61	147	39	3.33	1.107
	5.6	21.8	17.9	43.2	11.5		

5.İlgili kamu ve özel kuruluşların yaptıkları cazip programlar	33	72	57	146	32	3.21	1.168
	9.7	21.2	16.8	42.9	9.4		
6.Edirne' nin boş zamanları değerlendirmeye yönelik imkanlara sahip olması	55	102	52	103	28	2.84	1.249
	16.2	30	15.3	30.3	8.2		
7.Etkinlik alanının ulaşılabilir olması	19	48	45	193	35	3.52	1.037
	5.6	14.1	13.2	56.8	10.3		
8.Etkinliğin düzenlendiği yer /zaman	15	30	52	202	41	3.66	0.954
	4.4	8.8	15.3	59.4	12.1		
9.Etkinliğe beğendiğim sanatçıların gelmesi	17	31	36	184	72	3.77	1.041
	5	9.1	10.6	54.1	21.2		

Tablodaki sonuçlara bakıldığında; katılımcıların 3.96 ortalama ile en çok “Yazılı ve Görsel Basın” seçeneğine “katılıyorum” ifadesi ile cevap verdikleri görülmektedir. Bunu 3.91 ortalama ile “Arkadaş ortamı” seçeneği takip etmektedir. 3.77 ortalama ile “Etkinliğe beğendiğim sanatçıların gelmesi” seçeneği üçüncü sırada yer almaktadır. 3.66 ortalama ile “Etkinliğin düzenlendiği yer /zaman” seçeneği ve 3.52 ortalama ile “Etkinlik alanının ulaşılabilir olması” seçenekleri en yüksek ortalamalar ile katılımcıların en çok katıldıkları ilk beş seçenektir.

3.6.2.5. Katılımcıların Serbest Zamanlarında Tercih Ettikleri Etkinlik Türlerine İlişkin Frekans Dağılımları

Bu başlık altında; araştırmaya konu olan katılımcıların serbest zamanlarında tercih ettikleri etkinlik türlerini belirlemek için katılımcılara 16 soru yöneltilmiştir. Yöneltilen bu sorulara katılımcıların “Hiç katılmıyorum. Katılmıyorum. Fikrim yok. Katılıyorum. Tamamen katılıyorum” şeklindeki ifadelerden kendilerine uygun bir tanesini seçmeleri istenmiştir. Katılımcıların serbest zamanlarında tercih ettikleri etkinlik türlerine ilişkin görüşleri ortaya koymak amacıyla ölçekteki ifadelerin frekans ve yüzde dağılımları Tablo 3.15’ te verilmiştir.

Tablo 3.15. Katılımcıların Serbest Zamanlarında Tercih Ettikleri Etkinlik Türlerini Gösteren Frekans ve Yüzde Dağılımları

İFADELER	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katıyorum	Tamamen Katılmıyorum	Ortalama	Standart sapma
	<i>fi</i>	<i>fi</i>	<i>fi</i>	<i>fi</i>	<i>fi</i>		
	<i>%fi</i>	<i>%fi</i>	<i>%fi</i>	<i>%fi</i>	<i>%fi</i>		
1.Hiçbir şeyle uğraşmam, dinlenirim	58	130	26	102	24	2.72	1.254
	17.1	38.2	7.6	30	7.1		
2. Kitap, gazete, dergi okurum	10	30	23	223	54	3.83	0.904
	2.9	8.8	6.8	6.8	15.9		
3. Müzik dinlerim, müzik aleti çalarım	17	38	25	204	56	3.72	1.029
	5	11.2	7.4	60	16.5		
4. TV, VCD, DVD izlerim	8	15	20	226	71	3.99	0.811
	2.4	4.4	5.9	66.5	20.9		
5. Sinema ve tiyatroya giderim	12	43	35	203	47	3.68	.981
	3.5	12.6	10.3	59.7	13.8		
6. Çarşı, pazar. mağazalarda gezer, alışveriş yaparım	19	58	31	173	59	3.57	1.128
	5.6	17.1	9.1	50.9	17.4		
7. Fuar, park, piknik yerleri ve kurgentilerine çıkarım	18	51	33	193	45	3.58	1.063
	5.3	15	9.7	56.8	13.2		
8. Spor yaparım / spor karşılaşmalarını izlerim	19	87	38	145	51	3.36	1.175
	5.6	25.6	11.2	42.6	15		
9. Sosyal, kültürel, ilmi faaliyetlere katılırım	21	73	44	167	35	3.36	1.113
	6.2	21.5	12.9	49.1	10.3		
10. Ailem ve çocuklarımla ilgilenirim	43	56	28	164	49	3.35	1.269
	12.6	16.5	8.2	48.2	14.4		
11. Komşulara veya akrabalarımın giderim	36	92	30	163	19	3.11	1.179
	10.6	27.1	8.8	47.9	5.6		
12. Lokal, dernek veya kafeteryaya giderim	45	78	37	157	23	3.10	1.219
	13.2	22.9	10.9	46.2	6.8		
13. Hobilerimle ilgilenirim (koleksiyon, el işleri, resim, evcil hayvanlar,bahçe işleri)	26	67	33	155	59	3.45	1.205
	7.6	19.7	9.7	45.6	17.4		

14. İnternetten yararlanırım	20	37	15	194	74	3.78	1.087
	5.9	10.9	4.4	57.1	21.8		
15. Playstation veya bilgisayarda oyun oynarım	69	105	32	96	38	2.79	1.346
	20.3	30.9	9.4	28.2	11.2		
16. Arkadaşlarımla gezerim	11	18	22	199	90	4.00	0.914
	3.2	5.3	6.5	58.5	26.5		

Katılımcıların serbest zamanlarında tercih ettikleri etkinlik türlerini gösteren cevaplara bakıldığında; katılımcıların 4.00 ortalama ile en çok “Arkadaşlarımla gezerim” seçeneğine “katılıyorum” ifadesi ile cevap verdikleri görülmektedir. Bunu 3.99 ortalama ile “TV,VCD, DVD izlerim” seçeneği takip etmektedir. 3.83 ortalama ile “Kitap, gazete, dergi okurum” seçeneği üçüncü sırada yer almaktadır. 3.78 ortalama ile “İnternetten yararlanırım” seçeneği ve 3.72 ortalama ile “Müzik dinlerim, müzik aleti çalarım” seçenekleri en yüksek ortalamalar ile katılımcıların en çok katıldıkları ilk beş seçenektir.

3.6.2.6. Edirne’ de Yerel Yönetimlerin ve Yetkili Kuruluşların Hangi Alanlarda Yetersiz Olduğuna İlişkin Frekans Dağılımları

Bu başlık altında; araştırmaya konu olan katılımcıların Edirne’ de yerel yönetimlerin ve yetkili kuruluşların hangi alanlarda yetersiz olduğuna ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla katılımcılara 7 soru yöneltilmiştir. Yöneltilen bu sorulara katılımcıların “Hiç katılmıyorum. Katılmıyorum. Fikrim yok. Katılıyorum. Tamamen katılıyorum” şeklindeki ifadelerden kendilerine uygun bir tanesini seçmeleri istenmiştir. Katılımcıların Edirne’ de yerel yönetimlerin ve yetkili kuruluşların hangi alanlarda yetersiz olduğuna ilişkin görüşlerini ortaya koymak amacıyla ölçekteki ifadelerin frekans ve yüzde dağılımları Tablo 3.16’ da verilmiştir.

Tablo 3.16. Edirne’ de Yerel Yönetimlerin ve Yetkili Kuruluşların Hangi Alanlarda Yetersiz Olduğuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

İFADELER	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Ortalama	Standart sapma
	fi	fi	fi	fi	fi		
Katılım Durumu	fi	%fi	%fi	%fi	%fi		
	1. Sportif faaliyetlerin organizasyonu ve desteklenmesi	14	51	59	160	56	3.57
4.1		15	17.4	47.1	16.5		
2. Sanatsal, kültürel, sergi, konferans, toplantı, söyleşi gibi faaliyetlerin düzenlenmesi	13	60	56	151	60	3.54	1.089
	3.8	17.6	16.5	44.4	17.6		
3.Sanatsal ve kültürel faaliyetlere finansal olarak destek verilmesi	11	34	81	148	66	3.66	1.005
	3.2	10	23.8	43.5	19.4		
4.Yerel sanatçılara ve yerel etkinliklere daha fazla imkan sunulması ve destek olunması	9	48	62	162	59	3.63	1.012
	2.6	14.1	18.2	47.6	17.4		
5.Etkinliklere düşük maliyetle erişim sağlanması	13	43	59	146	79	3.69	1.079
	3.8	12.6	17.4	42.9	23.2		
6. Daha iyi kalitede sanat etkinlikleri sunulması	8	38	49	159	86	3.81	1.012
	2.4	11.2	14.4	46.8	25.3		
7.Sergi, müze, galeri,tiyatro, sinema vb. alanların çoğaltılması	9	27	37	152	115	3.99	1.003
	2.6	7.9	10.9	44.7	33.8		

Bu soruya, katılımcıların 3.99 ortalama ile en çok “Sergi, müze, galeri, tiyatro, sinema vb. alanların çoğaltılması” seçeneğine “katılıyorum” ifadesi ile cevap verdikleri görülmektedir. Bunu 3.81 ortalama ile “Daha iyi kalitede sanat etkinlikleri sunulması” seçeneği takip etmektedir. 3.69 ortalama ile “Etkinliklere düşük maliyetle erişim sağlanması” seçeneği üçüncü sırada yer almaktadır. 3.66 ortalama ile “Sanatsal ve kültürel faaliyetlere finansal olarak destek verilmesi” seçeneği ve 3.63

ortalama ile “Yerel sanatçılara ve yerel etkinliklere daha fazla imkan sunulması ve destek olunması” seçenekleri en yüksek ortalamalar ile katılımcıların en çok katıldıkları ilk beş seçenektir.

3.7. Faktör Analizi

İlk olarak 20.yüzyılın başlarında Spearman tarafından geliştirilen faktör analizinin yaygın kullanımı, bilgisayar teknolojisinde 1970’li yıllarda yaşanan hızlı gelişme ile mümkün olabilmıştır. Faktör analizi, analizin amacı dikkate alındığında açımlayıcı (keşfedici, exploratory) ve doğrulayıcı (confirmatory) olmak üzere iki temel yönetime ayrılmaktadır. Açımlayıcı faktör analizinde, değişkenler arasındaki ilişkilerden hareketle faktör bulmaya, teori üretmeye yönelik bir işlem; doğrulayıcı faktör analizinde ise değişkenler arasındaki ilişkiye dair daha önce saptanan bir hipotezin test edilmesi söz konusudur (<http://www.akademikdestek.net/>). Çalışmamızda açımlayıcı faktör analizi uygulanacağından faktör analizi ile ilgili yapılan tüm tanım ve açıklamalar açımlayıcı faktör analizi üzerinden yapılacaktır.

Faktör analizi, birbirleri ile ilişkili veri yapılarını birbirinden bağımsız ve daha az sayıda yeni veri yapılarına dönüştürmek, bir oluşumu ya da olayı açıkladıkları varsayılan değişkenleri gruplayarak ortak faktörleri ortaya koymak ve bir oluşumu etkileyen değişkenleri gruplamak amacıyla başvurulan yöntemdir. Başka bir deyişle, çok sayıdaki değişken arasında ilişkilere dayanarak verilerin daha anlamlı ve özet bir biçimde sunulmasını sağlayan çok değişkenli bir analiz türüdür. Mevcut olduğu bilinmekle beraber direk olarak gözlemlenemeyen gizli boyutları ortaya çıkarmada yararlanılır (Karagöz vd., 2010; 101).

Faktör analizinin kullanım amacı, çok daha fazla sayıdaki veriler setinin azaltılması ve basitleştirilmesidir. Burada çok sayıdaki değişkenler arası ilişkiler mümkün olan en az bilgi kaybı ile matematiksel olarak türetilmiş az sayıdaki faktörle ifade edildiğinden geniş ölçüde basitleştirme işlemi yapılmaktadır. Böylece çok sayıdaki veri setinde, değişkenler arasındaki bağıntılar ve önemli hususlar açığa

kavuşturulmaktadır ve bir takım değişkenler arasında gruplandırmalar yapılabilmektedir (Karagöz, 2010; 101).

Aşağıda faktör analizine ilişkin bazı temel kavramlar açıklanmıştır (<http://www.akademikdestek.net/>);

1) Korelasyon Matrisi

Gözlenen değişkenlerden üretilen korelasyon matrisine “Gözlenen Korelasyon Matrisi”, faktörlerden üretilen korelasyon matrisine “Üretilmiş Korelasyon Matrisi” (Reproduced Correlation Matrix) adı verilmektedir. Gözlenen ve üretilmiş korelasyon matrislerinin arasındaki fark ise, hata (artık) korelasyon matrisi (residual correlation matrix) olarak isimlendirilmektedir. Hata korelasyon matrisi, önemli faktörlerce açıklanamayan varyansa ilişkindir. İyi bir faktör analizinde, artık matristeki korelasyonlar küçüktür ve bu durum gözlenen ve üretilen matrisler arasındaki yakınlığı, uyumu göstermektedir.

2) Öz Değer

Öz değer, her bir faktörün faktör yüklerinin kareleri toplamı olup, her bir faktör tarafından açıklanan varyansın oranının hesaplanmasında ve önemli faktör sayısına karar vermede kullanılan bir katsayıdır. Özdeğer yükseldikçe, faktörün açıkladığı varyans da yükselmektedir. Ayrıca korelasyon matrisinin 1’den büyük özdeğerleri ($\lambda > 1$) anlamlı kabul edilmekte, 1’den küçük özdeğerler anlamsız kabul edilip, analiz dışı bırakılmaktadır (Khalaf, 2007:23).

3) Ortak Faktör Varyansı

Faktör analizinde varyansın açıklanmasıyla ilgili olarak üç varyanstan söz edilebilmektedir: Ortak faktörlerce açıklanabilen varyansa ortak varyans ya da ortak faktör varyans; bir testte ya da değişkende gözlenen varyansı tanımlayan özgül varyans (specific variance); veri setine ilişkin varyansın açıklanamayan kısmını

gösteren hata varyansı (error variance) olarak açıklanmaktadır. Ortak faktör varyansı olarak da isimlendirilen ortak varyans ile özgül varyansın toplamı, testin güvenilirliğini yorumlamada kullanılmaktadır. Bir değişkene ilişkin faktörlerin açıkladıkları ortak varyans (communality), değişkenin faktör yük değerlerinin kareleri toplamına eşittir. Ortak faktör varyansı, maddelerin faktörlerle olan çoklu korelasyonunun karesi ile de açıklanmaktadır. Ortak faktör varyansının yüksek olmasının, modele ilişkin açıklanan toplam varyansı artıracacağı dikkate alınmaktadır.

4) Faktör Yük Değeri

Faktör yük değeri, maddelerin faktörlerle olan ilişkisini açıklayan bir katsayıdır. Maddelerin yer aldıkları faktördeki yük değerlerinin yüksek olması beklenmektedir. Bir faktörle yüksek düzeyde ilişki veren maddelerin oluşturduğu bir küme var ise bu bulgu, o maddelerin birlikte bir kavramı-yapıyı-faktörü ölçtüğü anlamına gelmektedir. Bir değişkenin 0.3' lük faktör yükü, faktör tarafından açıklanan varyansın % 9 olduğunu göstermektedir. Bu düzeydeki varyans dikkat çekicidir ve genel olarak, işaretine bakılmaksızın 0.60 ve üstü yük değeri yüksek; 0.30-0.59 arası yük değeri orta düzeyde büyüklükler olarak tanımlanabilmektedir ve değişken çıkartmada dikkate alınmaktadır.

5) Faktörleştirme

Faktör analizi, bir faktörleştirme ya da ortak faktör adı verilen yeni kavramları (değişkenleri) ortaya çıkarma ya da maddelerin faktör yük değerlerini kullanarak kavramların işlevsel tanımlarını elde etme süreci olarak tanımlanmaktadır. İyi bir faktörleştirmede ya da faktör çıkartmada, a) değişken azaltma olmalı, b) üretilen yeni değişken ya da faktörler arasında ilişkisizlik sağlanmalı ve c) ulaşılan sonuçlar, yani elde edilen faktörler anlamlı olmalıdır.

6) Döndürme

Araştırmacı, bir faktör analizi tekniğini uygulayarak elde ettiği m kadar önemli faktörü, "bağımsızlık, yorumlamada açıklık ve anlamlılık" sağlamak

amacıyla bir eksen döndürmesine (rotation) tabii tutabilir. Faktör döndürme, çözümün temel matematiksel özelliklerini değiştirmemektedir. Eksenlerin döndürülmesi sonrasında maddelerin bir faktördeki yükü artarken diğer faktörlerdeki yükleri azalmaktadır. Böylece faktörler, kendileriyle yüksek ilişki veren maddeleri bulurlar ve faktörler daha kolay yorumlanabilir. İyi bir faktör döndürmede, a) boyut indirgemenin (değişken azaltma), b) faktörler arasında bağımsızlığın ve c) faktörlerin kavramsal anlamlılığının sağlanmış olması gerekmektedir.

Faktör analizinde uygulanacak işlem adımları aşağıdaki gibi sıralanabilmektedir:

- Analize alınacak değişken takımının seçilmesi ve örneklem büyüklüğünün sınılanması,
- Değişkenler arasındaki ilişkileri içeren korelasyon matrisinin oluşturulması ve bu matris yardımıyla, varsa diğer değişkenler ile ilişkisi olmayan değişkenlerin saptanması,
- Korelasyon matrisi üzerinden ortak faktörlerin türetilmesi,
- En uygun faktör sayısının belirlenmesi ve oluşturulan modelin verilere uyumlu olup olmadığının sınılanması,
- Modelde yer alan ortak faktörlerin adlandırılması,
- Oluşturulan modelin verilere uyumlu olup olmadığının sınılanması,
- Her bireye ilişkin faktör değerlerinin (skorlarının) tahmin edilmesi ve sonuçların yorumlanması (Khalaf, 2007:3).

3.7.1. Etkinliklerin Katılımcılar Üzerinde Bıraktığı Etkilere İlişkin Faktör Analizi

Etkinliklerin araştırmaya katılan kişiler üzerinde nasıl bir etki bıraktığını belirlemek amacıyla elde edilen veriler faktör analizine tabi tutulmuştur. Alt boyutları belirlemeden önce faktör analizine dahil edilen maddelerin güvenilirlik katsayısı 0,882 (cronbach alpha) olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu değer, oldukça yüksek bir güvenilirlik sonucunu işaret etmektedir.

Tablo 3.17. Etkinliklerin Katılımcılar Üzerinde Bıraktığı Etkilere Ait Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy		,834
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1230,055
	df	55
	Sig.	,000

Tablo 3.17' ye bakıldığında, $p(\text{sign}) = 0,000 < 0,05$ olduğundan Bartlett test sonucunun anlamlı olduğu görülmektedir. Bu sonuç, değişkenler arasında yüksek korelasyonlar olduğunu ve verilerin çoklu normal dağılımdan geldiğini göstermektedir. KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) katsayısı ise 0,834 olarak bulunmuştur, bu sonucun 0,50' den büyük olması faktör analizi yapılabileceğini ve araştırmanın örnek büyüklüğünün yeterli olduğunu göstermektedir.

Aşağıda etkinliklerin araştırmaya katılan kişiler üzerinde bıraktığı etkilerin alt boyutlarını belirlemeye yönelik uygulanan faktör analizi sonuçları gösterilmektedir.

Tablo 3.18. Etkinliklerin Katılımcılar Üzerinde Bıraktığı Etkilere Ait Toplam Varyans (Total Variance Explained) Sonuçları

Bileşen	Başlangıç Özdeğerler			Kareler Toplamı			Dönüştürülmüş Kareler Toplamı		
	Toplam	Varyans Yüzdəsi	Kümülatif Yüzde	Toplam	Varyans Yüzdəsi	Kümülatif Yüzde	Toplam	Varyans Yüzdəsi	Kümülatif Yüzde
1	4,904	49,040	49,040	4,904	49,040	49,040	3,335	33,349	33,349
2	1,232	12,317	61,357	1,232	12,317	61,357	2,801	28,008	61,357
3	,811	8,109	69,466						
4	,603	6,035	75,501						
5	,569	5,689	81,190						
6	,495	4,952	86,142						
7	,414	4,136	90,278						
8	,392	3,922	94,200						
9	,302	3,019	97,219						
10	,278	2,781	100,000						

Tablo 3.18 incelendiğinde; açıklanan toplam varyans, dönüşümden önceki ve sonraki özdeğerleri vermekte ve iki faktörün çıktığını göstermektedir. İlk faktör (eğlence ve motivasyon faktörü) toplam varyansın % 33,349'unu, ikinci faktör (sosyal faktör) 28,008' ini açıklamaktadır. Özdeğerlerin açıkladıkları birikimli varyans miktarı, toplam varyansın 61,357' sidir.

Tablo 3.19. Etkinliklerin Katılımcılar Üzerinde Bıraktığı Etkilerin Dönüşümlü Faktör Yükleri (Rotated Component Matrix)

Boyutlar	Faktör Yükleri
1. Eğlence ve motivasyon boyutu	
Eğlenceli ve heyecan verici	,830
Dinlendirici buluyorum	,745
Mutlu edici ve zevk verici	,744
Eğitici ve yararlı	,688
Farklı yaşantılar buluyorum	,640
İş verimimi artırıyor	,528
2. Sosyal boyut	
Arkadaş çevrem genişliyor	,854
İnsanlarla daha kolay iletişim kurabiliyorum	,834
Yeni bir şeyler öğreniyorum	,704
Sosyal statü sağlıyor	,592

Tablo 3.19’de rotasyonlu (dönüşümlü) faktör yükleri hesaplanan maddelerin yapılan analizler neticesinde ölçeğin 10 maddeden ve 2 boyuttan oluştuğu görülmektedir. Boyutlar, dönüşümlü faktör yüklerinden faydalanılarak faktörlerdeki maddelerin taşıdıkları anlam dikkate alınarak adlandırılmıştır.

3.7.2. Katılımcıların Etkinliklere Katılmama Sebeplerine İlişkin Faktör Analizi

Araştırmaya katılan kişilerin etkinliklere katılmama sebeplerini belirlemek amacıyla katılımcılara 11 maddeli likert ölçekli bir soru yöneltilmiştir. Yapılan güvenilirlik analizi sonucu (cronbach’s alpha) 0,843 olarak bulunmuştur.

Tablo 3.20. Katılımcıların Etkinliklere Katılmama Sebeplerine Ait Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) and Bartlett Testi

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy		,834
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1230,055
	df	55
	Sig.	,000

Tablo 3.20’ ye göre $p(\text{sign}) = 0,000 < 0,05$ olduğu için Bartlett test sonucu anlamlıdır. Buna göre değişkenler arasında yüksek korelasyonlar olduğu ve verilerin çoklu normal dağılımdan geldiği söylenebilir. KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) katsayısı 0,834’ tür, bu sonucun 0,50’ den büyük olması faktör analizi yapılabileceğini ve araştırmanın örnek büyüklüğünün yeterli olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların etkinliklere yeterince katılmamalarının nedenlerinin alt boyutlarını belirlemeye yönelik uygulanan faktör analizi sonuçları aşağıda gösterilmektedir.

Tablo 3.21. Katılımcıların Etkinliklere Katılmama Sebeplerine Toplam Varyans (Total Variance Explained) Sonuçları

Bileşen	Başlangıç Özdeğerler			Kareler Toplamı			Dönüştürülmüş Kareler Toplamı		
	Toplam	Varyans Yüzdəsi	Kümülatif Yüzde	Toplam	Varyans Yüzdəsi	Kümülatif Yüzde	Toplam	Varyans Yüzdəsi	Kümülatif Yüzde
1	4,339	39,443	39,443	4,339	39,443	39,443	2,948	26,803	26,803
2	1,290	11,728	51,171	1,290	11,728	51,171	2,681	24,369	51,171
3	1,101	10,011	61,182						
4	,932	8,471	69,653						
5	,748	6,804	76,457						
6	,540	4,908	81,365						
7	,526	4,778	86,144						
8	,427	3,885	90,028						
9	,400	3,634	93,663						
10	,387	3,516	97,178						
11	,310	2,822	100,000						

Tablo 3.21' e göre; açıklanan toplam varyans sonuçları iki faktörün çıktığını göstermektedir. İlk faktör (bilgi ve çevre yeterliliği) toplam varyansın 26,803'ünü, ikinci faktör (kurum desteği ve ekonomik yetersizlik) 24,369' unu açıklamaktadır. Özdeğerlerin açıkladıkları birikimli varyans miktarı, toplam varyansın 51,171' idir.

Tablo 3.22. Katılımcıların Etkinliklere Katılmama Sebeplerine Ait Dönüşümlü faktör yükleri (Rotated Component Matrix)

Boyutlar	Faktör Yükleri
1. Bilgi ve çevre yeterliliği boyutu	
Boş zamanımı belirli faaliyetlerle doldurmak gibi bir alışkanlığım yok	,770
Etkinliğe ayıracak zamanımın <u>olmaması</u>	,745
Bulduğum çevre bu tip faaliyetlere katılmama engel oluyor	,656
Aile yükümlülüğü ve çocuk bakımı	,647
Faaliyetlere yönlendirecek arkadaş ve sosyal teşviklere sahip değilim	,616
Ne yapabileceğimi bilmiyorum	,525
2. Kurum desteği ve ekonomik yetersizlik boyutu	
İlgili kurumların bana hitap eden programlarının <u>bulunmaması</u>	,802
Teşvik edici tesis- araç ve gereçlerin yeterli <u>olmaması</u>	,797
Etkinliklerin pahalı olması	,577
Ekonomik yetersizlik	,547
Haberim olmuyor	,529

Tablo 3.22’de rotasyonlu (dönüşümlü) faktör yükleri hesaplanan maddelerin yapılan analizler neticesinde ölçeğin 11 maddeden ve 2 boyuttan oluştuğu görülmektedir. Boyutlar, dönüşümlü faktör yüklerinden faydalanılarak faktörlerdeki maddelerin taşıdıkları anlam dikkate alınarak adlandırılmıştır.

3.7.3. Katılımcıların Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Faktör Analizi

Katılımcıların etkinlikleri tercih etme nedenlerini belirlemek amacıyla katılımcılara 12 maddeli likert ölçekli bir soru yöneltilmiştir. Yapılan güvenilirlik analizi sonucu (cronbach’s alpha) 0,842 olarak bulunmuştur.

Tablo 3.23. Katılımcıların Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine Ait Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) and Bartlett Testi

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy		,826
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1219,074
	df	66
	Sig.	,000

Tablo 3.23’ e göre $p(\text{sign}) = 0,000 < 0,05$ olduğu için Bartlett test sonucu anlamlıdır. Buna göre değişkenler arasında yüksek korelasyonlar olduğu ve verilerin çoklu normal dağılımdan geldiği söylenebilir. KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) katsayısı 0,826’ dır, bu sonucun 0,50’ den büyük olması faktör analizi yapılabileceğini ve araştırmanın örnek büyüklüğünün yeterli olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların etkinlikleri yeterince tercih etme nedenlerinin alt boyutlarını belirlemeye yönelik uygulanan faktör analizi sonuçları aşağıda gösterilmektedir.

Tablo 3.24. Katılımcıların Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine Ait Toplam Varyans (Total Variance Explained) Sonuçları

Bileşen	Başlangıç Özdeğerler			Kareler Toplamı			Dönüştürülmüş Kareler Toplamı		
	Toplam	Varyans Yüzdesi	Kümülatif fYüzde	Toplam	Varyans Yüzdesi	Kümülatif fYüzde	Toplam	Varyans Yüzdesi	Kümülatif fYüzde
1	4,106	34,219	34,219	4,106	34,219	34,219	3,448	28,736	28,736
2	1,537	12,806	47,026	1,537	12,806	47,026	2,195	18,290	47,026
3	1,172	9,767	56,793						
4	,955	7,955	64,749						
5	,882	7,347	72,096						
6	,693	5,775	77,870						
7	,625	5,210	83,080						
8	,555	4,629	87,709						
9	,461	3,844	91,553						
10	,398	3,315	94,868						
11	,317	2,642	97,510						
12	,299	2,490	100,000						

Tablo 3.24' e bakıldığında iki faktörün çıktığını görmekteyiz. İlk faktör (sosyo-kültürel) toplam varyansın 28,736' sını, ikinci faktör (mutluluk) 18,290' nını açıklamaktadır. Özdeğerlerin açıkladıkları birikimli varyans miktarı, toplam varyansın 47,026'sıdır.

Tablo 3.25. Katılımcıların Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine Ait Dönüşümlü faktör yükleri (Rotated Component Matrix)

Boyutlar	Faktör Yükleri
1.Sosyo-Kültürel Boyut	
Eğitici ve yararlı bulduğum için	,832
Kültür ve bilgi düzeyimi artırmak için	,822
Yeni deneyimler elde etmek için	,812
Tek düzelikten uzaklaşmak ve hoşlandığım şeylere yönelmek için	,781
Sosyalleşmek için	,552
Edirne' deki organizasyonlarımı ve etkinlikleri desteklemek için	,396
2. Mutluluk Boyutu	
Can sıkıntısından kurtulmak için	,779
Arkadaşlarımla birlikte olabileceğim için	,721
Fazla para harcamamı gerektirmediği için	,517
Alışkanlık kazandığım ve bu alışkanlığı sürdürmek istediğim için	,463
İş ortamından uzaklaşmak ve rahatlamak için	,436
Farklı bir ortamda bulunmak için	,330

Tablo 3.25'te rotasyonlu (dönüşümlü) faktör yükleri hesaplanan maddelerin yapılan analizler neticesinde ölçeğin 12 maddeden ve 2 boyuttan oluştuğu görülmektedir. Boyutlar, dönüşümlü faktör yüklerinden faydalanılarak faktörlerdeki maddelerin taşıdıkları anlam dikkate alınarak adlandırılmıştır.

3.7.4. Katılımcıları Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlere İlişkin Faktör Analizi

Katılımcıları etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenleri belirlemek amacıyla katılımcılara 9 maddeli likert ölçekli bir soru yöneltilmiştir.

Tablo 3.26. Katılımcıları Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlere İlişkin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) and Bartlett Testi

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy		,794
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	803,178
	df	36
	Sig.	,000

Tablo 3.26' e göre $p(\text{sign}) = 0,000 < 0,05$ olduğu için Bartlett test sonucu anlamlıdır. Buna göre değişkenler arasında yüksek korelasyonlar olduğu ve verilerin çoklu normal dağılımdan geldiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) katsayısı 0,794' tür, bu sonucun 0,50' den büyük olması faktör analizi yapılabileceğini ve araştırmanın örnek büyüklüğünün yeterli olduğunu göstermektedir.

Katılımcıları etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenlerin alt boyutlarını belirlemeye yönelik uygulanan faktör analizi sonuçları aşağıda gösterilmektedir.

Tablo 3.27. Katılımcıları Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlere İlişkin Toplam Varyans (Total Variance Explained) Sonuçları

Bileşen	Başlangıç Özdeğerler			Kareler Toplamı			Dönüştürülmüş Kareler Toplamı		
	Toplam	Varyans Yüzdəsi	Kümülatif Yüzde	Toplam	Varyans Yüzdəsi	Kümülatif Yüzde	Toplam	Varyans Yüzdəsi	Kümülatif Yüzde
1	3,422	38,018	38,018	3,422	38,018	38,018	2,401	26,682	26,682
2	1,151	12,793	50,811	1,151	12,793	50,811	2,172	24,129	50,811
3	1,090	12,110	62,921						
4	,846	9,402	72,323						
5	,658	7,315	79,637						
6	,559	6,213	85,850						
7	,533	5,920	91,770						
8	,467	5,191	96,961						
9	,274	3,039	100,000						

Tablo 3.27’ daki sonuçlara bakıldığında iki faktörün çıktığını görmekteyiz. İlk faktör (dışsal) toplam varyansın 26,682’ sini, ikinci faktör (çevresel) 24,129’ unu açıklamaktadır. Özdeğerlerin açıkladıkları birikimli varyans miktarı, toplam varyansın 50,811’ idir.

Tablo 3.28. Katılımcıları Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlere İlişkin Dönüşümlü faktör yükleri (Rotated Component Matrix)

Boyutlar	Faktör Yükleri
1. Dışsal Faktör Boyutu	
Etkinliğin düzenlendiği yer /zaman	,866
Etkinlik alanının ulaşılabilir olması	,812
Etkinliğe beğendiğim sanatçıların gelmesi	,729
Edirne’ nin boş zamanları değerlendirmeye yönelik imkanlara sahip olması	,465
2. Çevresel Faktör Boyutu	
Kulüp ve Dernekler	,766
Arkadaş ortamı	,717
İlgili kamu ve özel kuruluşların yaptıkları cazip programlar	,581
Aile çevresi	,569
Yazılı ve Görsel Basın	,493

Tablo 3.28’de Rotasyonlu (dönüşümlü) faktör yükleri hesaplanan maddelerin yapılan analizler neticesinde ölçeğin 9 maddeden ve 2 boyuttan oluştuğu görülmektedir. Boyutlar, dönüşümlü faktör yüklerinden faydalanılarak faktörlerdeki maddelerin taşıdıkları anlam dikkate alınarak adlandırılmıştır.

3.8. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri İle Etkinliklerin Bıraktığı Etkilere İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Bulgular

Anket çalışmasına katılanların sosyo-demografik özellikleri ile etkinliklerin bu kişiler üzerinde bıraktıkları etkilerin alt boyutları arasında bir fark olup olmadığı öğrenilmek istenmektedir. Öncelikle bu alt boyutların normal dağılımını test etmek amacıyla Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmıştır. Faktör analizi sonucu bulunan iki alt boyutun bu test sonucunda normal dağılıma uygun olmadığı görülmüştür. Bu durumda verilere parametrik test uygulamak mümkün olmadığı için non-parametrik testlerden Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis testlerinin yapılması uygun görülmüştür.

Tablo 3.29. Kolmogorov-Smirnov Testi

		Eğlence ve Motivasyon Boyutu	Sosyal Boyut
Gözlem Sayısı		340	340
Normal Parametreler	Ortalama	23,2235	15,9324
	Standart Sapma	4,20458	2,94464
Uç Nokta Farklılıkları	Mutlak	,161	,209
	Pozitif	,081	,103
	Negatif	-,161	-,209
Kolmogorov-Smirnov Z		2,978	3,857
Asymp. Sig. (2-tailed)		,000	,000

3.8.1. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilere İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin Testler

Etkinliklerin anketi cevaplayan kişiler üzerinde bıraktığı etkilerin, cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediği Mann-Whitney U testi ile belirlenmiştir.

Tablo 3.30. Cinsiyete Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Mann-Whitney U Test Sonuçları

Cinsiyet	Gözlem	Ortalama	Ortalamaların Toplamı
Eğlence ve Motivasyon	182	182,13	33148,00
	kadin		
	erkek	158	157,10
Total	340		
Sosyal	182	187,91	34200,50
	kadin		
	erkek	158	150,44
Total	340		
	Eğlence ve Motivasyon		Sosyal
Mann-Whitney U	12261,000		11208,500
Wilcoxon W	24822,000		23769,500
Z	-2,360		-3,569
Asymp. Sig. (2-tailed)	,018		,000

H_0 : Katılımcıların cinsiyetleri açısından etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların cinsiyetleri açısından etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.30' daki eğlence ve motivasyon boyutunun analizinde sign değeri 0,018 çıkmıştır. $0,018 < 0,05$ olması, anketi cevaplayan kişilerin bu soruya farklı cevaplar verdiklerini göstermektedir. Bu durumda H_0 hipotezi reddedilir. Sosyal boyutun analizinde de ilk boyutta olduğu gibi sign değerinin 0,05' ten küçük olması, ankete katılan kişilerin verdikleri cevapların cinsiyete göre farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır ve H_0 hipotezi reddedilir. Her iki boyutta da cinsiyete göre oluşan farklılık kadınlardan kaynaklanmaktadır. Bu sonuç kadın katılımcıların etkinliklere daha çok katılmalarından ya da bu etkinliklerin onlar üzerinde bıraktığı etkileri daha iyi ifade etmelerinden kaynaklanıyor olabilir.

3.8.2. Katılımcıların Yaş Grupları İle Etkinliklerin Bıraktığı Etkilere İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Etkinliklerin anketi cevaplayan kişiler üzerinde bıraktığı etkilerin, belirlenen yaş gruplarına göre farklılık gösterip göstermediği Kruskal-Wallis testi ile belirlenmiştir.

Tablo 3.31. Yaş Gruplarına Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Test Sonuçları

Yaş grubu	Gözlem	Ortalama Değer	
Eğlence ve Motivasyon	15-25	144	182,28
	26-35	89	172,87
	36-45	50	171,02
	46-55	39	130,28
	56 ve+	18	150,22
	Toplam	340	
Sosyal	15-25	144	180,55
	26-35	89	167,50
	36-45	50	149,64
	46-55	39	170,37
	56 ve+	18	163,19
	Toplam	340	
	Eğlence ve Motivasyon	Sosyal	
Kİ-Kare	9,562	4,081	
df	4	4	
Asymp. Sig.	,048	,395	

H_0 : Katılımcıların yaşları açısından etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların yaşları açısından etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.31' deki eğlence ve motivasyon boyutunun analizinde sign değeri 0,048 çıkmıştır. $0,048 < 0,05$ olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir ve katılımcıların 10 maddelik likert ölçekli bu soruya farklı cevaplar verdikleri görülmüştür. Tukey çoklu karşılaştırma testi sonucu eğlence ve motivasyon boyutunda 46-55 yaş grubu üzerinde etkinlikler daha az etkiliyken, 15-25 yaş grubu gençler üzerinde daha çok

etkilidir. Sosyal boyutun analizinde ise sign değeri 0,395 çıkmıştır, $0,395 > 0,05$ olduğu için ankete katılan kişilerin verdikleri cevapların yaşlara göre farklılık göstermediği görülmektedir ve H_0 hipotezi kabul edilmiştir.

3.8.3. Katılımcıların Öğrenim Durumlarına Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilere İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Etkinliklerin anketi cevaplayan kişiler üzerinde bıraktığı etkilerin, öğrenim durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

Tablo 3.32. Öğrenim Durumlarına Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Öğrenim Durumu		Gözlem	Ortalama
Eğlence ve Motivasyon	ilkokul	20	64,60
	ortaokul	17	121,68
	lise	96	156,81
	ön lisans	31	195,74
	lisans	149	184,77
	yüksek lisans	22	210,05
	doktora	5	267,10
	Toplam	340	
Sosyal	ilkokul	20	106,55
	ortaokul	17	135,35
	lise	96	161,88
	ön lisans	31	184,77
	lisans	149	183,14
	yüksek lisans	22	166,73
	doktora	5	262,80
	Toplam	340	
	Eğlence ve Motivasyon	Sosyal	
Ki-Kare	43,502		19,626
df	6		6
Asymp. Sig.	,000		,003

H_0 : Katılımcıların öğrenim durumları açısından etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların öğrenim durumları açısından etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.32’ de her iki boyutun analizinde $p < 0,05$ olduğundan H_0 hipotezi reddedilmiştir ve katılımcıların öğrenim durumları ile etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Etkinliklerin bıraktığı etki ilköğretim seviyesinde olan katılımcılarda diğer öğrenim seviyesinde olan katılımcılara göre daha azdır.

3.8.4. Katılımcıların Gelir Durumlarına Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilere İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Katılımcıların gelir durumları ile etkinliklerin bıraktığı etkilerin alt boyutları arasında bir fark olup olmadığını sınamak için Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

Tablo 3.33. Gelir Durumlarına Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Toplam Hanehalkı Geliri		Gözlem	Ortalama
Eğlence ve Motivasyon	<=500	7	224,43
	501-1500	136	138,15
	1501-2000	77	189,77
	2001-3000	71	194,52
	3001-4000	24	197,90
	4001-5000	20	180,65
	5001 ve+	5	165,10
	Toplam	340	
Sosyal	<=500	7	238,43
	501-1500	136	153,48
	1501-2000	77	175,81
	2001-3000	71	185,46
	3001-4000	24	173,17
	4001-5000	20	183,65
	5001 ve+	5	178,70
	Toplam	340	
	Eğlence ve Motivasyon		Sosyal
Ki-Kare		26,532	10,052
df		6	6
Asymp. Sig.		,000	,122

H_0 : Katılımcıların toplam ortalama aylık gelirleri açısından etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların toplam ortalama aylık gelirleri açısından etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.33’ de eğlence ve motivasyon boyutunun analizinde $p < 0,05$ olduğundan H_0 hipotezi reddedilmiştir ve katılımcıların gelir durumları ile etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Geliri 501-1500 TL arasında olan katılımcılar üzerinde etkinliklerin bıraktığı etki 1500-2000, 2001-3000 ve 3001-4000 gelir grubunda olanlara göre daha azdır.

İkinci faktör olan sosyal boyut için ise $p > 0.05$ olduğundan, H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Bu boyut için katılımcıların toplam aylık aile gelirleri ile etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

3.8.5. Katılımcıların Mesleklerine Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilere İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Katılımcıların meslekleri ile etkinliklerin bıraktığı etkilerin alt boyutları arasında bir fark olup olmadığını sınamak için Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

Tablo 3.34. Mesleklere Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Meslek Durumu		Gözlem	Ortalama
Eğlence ve Motivasyon	kamu	55	203,34
	özel	45	191,03
	serbest	65	140,34
	işsiz	9	155,00
	ev kadını	29	142,76
	öğrenci	113	178,70
	emekli	24	139,17
	Toplam	340	
Sosyal	kamu	55	187,72
	özel	45	176,76
	serbest	65	150,08
	işsiz	9	184,44
	ev kadını	29	144,10
	öğrenci	113	176,19
	emekli	24	174,48
	Toplam	340	
	Eğlence ve Motivasyon		Sosyal
Ki-Kare	20,286		7,632
df	6		6
Asymp. Sig.	,002		,266

H_0 : Katılımcıların meslekleri açısından etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların meslekleri açısından etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.34’ te eğlence ve motivasyon boyutunun analizinde sign değeri 0,05’ ten küçük olduğundan H_0 hipotezi reddedilmiştir ve katılımcıların meslekleri ile etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Etkinliklerin emekliler üzerinde bıraktığı etki, öğrencilere ve kamu ve özel sektörde çalışanlara göre daha azdır.

İkinci faktör olan sosyal boyut için ise $p > 0.05$ olduğundan, H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Bu boyut için katılımcıların meslekleri ile etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

3.8.6. Katılımcıların Hanehalkı Geli Türüne Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilere İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Katılımcıların hanehalkı gelir türleri ile etkinliklerin bıraktığı etkilerin alt boyutları arasında bir fark olup olmadığını sınamak için Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

Tablo 3.35. Hanehalkı Gelir Türüne Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Hanehalkı Geli Türü	Gözlem	Ortalama
maaş/ücret	277	169,84
Eğlence ve yevmiye	19	136,89
Motivasyon tarımsal	24	173,33
gayrimenkul ve menkul	12	228,08
devlet transfer geliri	6	172,50
yurtdışından ve özelden	2	195,50
transfer geliri		
Toplam	340	

Sosyal	maaş/ücret	277	169,79
	yevmiye	19	142,08
	tarımsal	24	188,90
	gayrimenkul ve menkul	12	193,13
	devlet transfer geliri	6	162,33
	yurtdışından ve özelden transfer geliri	2	206,75
	Toplam	340	
	Eğlence ve Motivasyon		Sosyal
Ki-Kare		6,603	3,516
df		5	5
Asymp. Sig.		,252	,621

H_0 : Katılımcıların hanehalkı gelir türleri açısından etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların hanehalkı gelir türleri açısından etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.35' e bakıldığında iki faktör için de $p > 0.05$ olduğundan, H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Katılımcıların hanehalkı gelir türleri ile etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

3.8.7. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilere İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Katılımcıların medeni durumları ile etkinliklerin bıraktığı etkilerin alt boyutları arasında bir fark olup olmadığını sınamak için Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

Tablo 3.36. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Medeni Durum		Gözlem	Ortalama
Eğlence ve Motivasyon	bekar	179	180,79
	evli	146	161,96
	boşanmış	8	158,88
	eşi ölmüş	7	98,86
	Toplam	340	
Sosyal	bekar	179	180,94
	evli	146	157,07
	boşanmış	8	204,75
	eşi ölmüş	7	144,57
	Toplam	340	
	Eğlence ve Motivasyon		Sosyal
Ki-Kare	7,001		6,431
df	3		3
Asymp. Sig.	,072		,092

H_0 : Katılımcıların medeni durumları açısından etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların medeni durumları açısından etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.36' daki sonuçlara bakıldığında $p > 0.05$ olduğundan, H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Katılımcıların medeni durumları ile etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark olmadığı belirtilmiştir.

3.8.8. Katılımcıların Doğdukları Yere Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilere İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Katılımcıların doğdukları yer ile etkinliklerin bıraktığı etkilerin alt boyutları arasında bir fark olup olmadığını sınamak için Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

Tablo 3.37. Katılımcıların Doğdukları Yere Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Doğdukları Yer		Gözlem	Ortalama
Eğlence ve Motivasyon	Köy	56	164,25
	Kasaba	38	173,76
	Şehir	246	171,42
	Toplam	340	
Sosyal	Köy	56	168,00
	Kasaba	38	167,58
	Şehir	246	171,52
	Toplam	340	
		Eğlence ve Motivasyon	Sosyal
Ki-Kare		,294	,100
df		2	2
Asymp. Sig.		,863	,951

H_0 : Katılımcıların doğdukları yer açısından etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların doğdukları yer açısından etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.37' deki sonuçlara bakıldığında $p > 0.05$ olduğundan, H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Katılımcıların doğdukları yer ile etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır.

3.8.9. Katılımcıların Son On Yıldır Sürekli Yaşadıkları Yere Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilere İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Katılımcıların son on yıldır sürekli yaşadıkları yer ile etkinliklerin bıraktığı etkilerin alt boyutları arasında bir fark olup olmadığını sınamak için Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

Tablo 3.38. Katılımcıların Son On Yıldır Sürekli Yaşadıkları Yere Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Son On Yıldır Yaşadıkları Yer		Gözlem	Ortalama
Eğlence ve Motivasyon	Köy	18	97,67
	Kasaba	15	195,03
	Şehir	307	173,57
	Toplam	340	
Sosyal	Köy	18	154,11
	Kasaba	15	164,57
	Şehir	307	171,75
	Toplam	340	
		Eğlence ve Motivasyon	Sosyal
Ki- Kare		11,287	,627
df		2	2
Asymp. Sig.		,004	,731

H_0 : Katılımcıların son on yıldır yaşadıkları yer açısından etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların son on yıldır yaşadıkları yer açısından etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.38’ deki sonuçlara bakıldığında sosyal boyut için $p > 0.05$ olduğundan, H_0 hipotezi kabul edilmiştir. İkinci boyut için son on yıldır sürekli yaşadıkları yer ile etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır.

Birinci boyut olan eğlence ve motivasyon boyutu için ise $p < 0.05$ olduğundan H_0 hipotezi red edilmiştir. Katılımcıların son on yıldır sürekli yaşadıkları yer ile etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Bu farklılık son on yıldır şehirde yaşayan katılımcılardan kaynaklanmaktadır.

3.8.10. Katılımcıların Sanat Eğitimi Alıp Almamalarına Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilere İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Katılımcıların herhangi bir sanat eğitimi alıp almamalarına göre etkinliklerin bıraktığı etkilerin alt boyutları arasında bir fark olup olmadığını sınamak için Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Tablo 3.39. Katılımcıların Sanat Eğitimi Alıp Almamalarına Göre Etkinliklerin Bıraktığı Etkilerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Sanat eğitimi		Gözlem	Ortalama	Ortalamaların toplamı
Eğlence ve Motivasyon	Evet	111	177,57	19710,50
	Hayır	229	167,07	38259,50
	Toplam	340		
Sosyal	Evet	111	178,85	19852,50
	Hayır	229	166,45	38117,50
	Toplam	340		
		Eğlence ve Motivasyon		Sosyal
Mann-Whitney U		11924,500		11782,500
Wilcoxon W		38259,500		38117,500
Z		-,931		-1,110
Asymp. Sig. (2-tailed)		,352		,267

H_0 : Katılımcıların sanat eğitimi alıp almamaları açısından etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların sanat eğitimi alıp almamaları açısından etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.39' daki sonuçlara bakıldığında her iki boyut için de $p>0.05$ olduğundan, H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Katılımcıların iki faktör için de sanat eğitimi alıp almamaları ile etkinliklerin bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır.

3.9. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri İle Etkinliklere Yeterince Katılmamalarının Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Bulgular

Anket çalışmasına katılanların sosyo- demografik özellikleri ile etkinliklere yeterince katılmamalarının nedenlerine ilişkin alt boyutları arasında bir fark olup olmadığı öğrenilmek istenmektedir. Öncelikle bu alt boyutların normal dağılımını test etmek amacıyla Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmıştır. Faktör analizi sonucu bulunan iki alt boyutun bu test sonucunda normal dağılıma uygun olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durumda verilere parametrik testlerden T testi yapılması uygun görülmüştür.

Tablo 3.40. Kolmogorov-Smirnov Testi

		Bilgi ve Çevre Yetersizliği	Kurum Desteği ve Ekonomik Yetersizlik
Gözlem		340	339
Normal Parametreler(a,b)	Ortalama	14,9618	14,8289
	Standart Sapma	5,13491	4,21959
Uç Nokta Farklılıkları	Mutlak	,074	,067
	Positif	,074	,057
	Negatif	-,055	-,067
Kolmogorov-Smirnov Z		1,370	1,225
Asymp. Sig. (2-tailed)		,047	,099

3.9.1. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Etkinliklere Yeterince Katılmamalarının Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin Testler

Kadın ve erkek katılımcıların etkinliklere yeterince katılmamalarının nedenlerine ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla T testi uygulanmıştır.

Tablo 3.41. Katılımcıların Cinsiyet Durumları İle Etkinliklere Yeterince Katılmama Nedenlerinin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin T Testi Sonuçları

Cinsiyet	gözlem	ortalama	Standart sapma	Standart hata ortalaması
Bilgi ve Çevre kadın	182	14,6593	5,24161	,38853
Yetersizliği erkek	158	15,3101	5,00306	,39802
Kurum desteği ve ekonomik kadın	182	14,8462	4,38839	,32529
yetersizlik erkek	157	14,8089	4,02896	,32155

Tablo 3.42. Bağımsız Gruplar Testi

	Levene's Test for Equality of Variances	Eş Değer Ortalamalar T Testi								
		F	Sig.	T	Df	Sig. (2-Tailed)	Ortalama Farkı	Standart Hata Farkı	%95 Güvenilirlik Düzeyi	
									Düşük	Yüksek
Bilgi ve Çevre yetersizliği	Homojen Varyans	,256	,613	1,166	338	,244	-,65079	,55806	-1,74848	,44691
	Homojen Olmayan Varyans			1,170	334,954	,243	-,65079	,55622	-1,74491	,44334
Kurum desteği ve ekonomik yetersizlik	Homojen Varyans	1.197	,275	,081	337	,936	,03724	,46028	-,86815	,94262
	Homojen Olmayan Varyans			,081	335,677	,935	,03724	,45739	-,86247	,93695

H₀: Katılımcıların cinsiyetleri ile etkinliklere yeterince katılmamalarının nedenleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Katılımcıların cinsiyetleri ile etkinliklere yeterince katılmamalarının nedenleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.42' deki sonuçlar incelendiğinde; her iki boyut için $p > 0.05$ olduğu için H₀ hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre cinsiyet ile etkinliklere yeterince katılmama nedenleri arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir.

3.9.2. Katılımcıların Yaşlarına Göre Etkinliklere Yeterince Katılmamalarının Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Katılımcıların yaş gruplarına ile etkinliklere yeterince katılmama nedenlerine ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla ANOVA testi uygulanmıştır. Tablo 3.43' te bu testin sonuçları görülmektedir.

Tablo 3.43. Katılımcıların Yaş Durumları İle Etkinliklere Yeterince Katılmama Nedenlerinin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalamalar Toplamı	F	Sig.
Bilgi ve Çevre Yetersizliği	Aralarında	575,102	4	143,776	5,759	,000
	İçindekiler	8363,401	335	24,965		
	Toplam	8938,503	339			
Kurum desteği ve ekonomik yetersizlik	Aralarında	61,021	4	15,255	,855	,491
	İçindekiler	5957,056	334	17,835		
	Toplam	6018,077	338			

Tablo 3.44. Tukey Testi Sonuçları

	(I) Yaş	(J) Yaş	Ortalama Fark (I-J)	Standart Hata	Sig.	%95 Güven Aralığı	
						Düşük	Yüksek
Bilgi ve Çevre Yetersizliği	15-25	26-35	-2,34964(*)	,67371	,005	-4,1974	-,5019
		36-45	-2,36694(*)	,82017	,034	-4,6164	-,1175
		46-55	-3,40438(*)	,90195	,002	-5,8781	-,9306
		56 ve+	-2,17361	1,24913	,411	-5,5996	1,2524
	26-35	15-25	2,34964(*)	,67371	,005	,5019	4,1974
		36-45	-,01730	,88307	1,000	-2,4393	2,4047
		46-55	-1,05474	,95950	,807	-3,6864	1,5769
		56 ve+	,17603	1,29131	1,000	-3,3656	3,7177
	36-45	15-25	2,36694(*)	,82017	,034	,1175	4,6164
		26-35	,01730	,88307	1,000	-2,4047	2,4393
		46-55	-1,03744	1,06745	,868	-3,9651	1,8902
		56 ve+	,19333	1,37342	1,000	-3,5735	3,9602
	46-55	15-26	3,40438(*)	,90195	,002	,9306	5,8781
		26-35	1,05474	,95950	,807	-1,5769	3,6864
		36-45	1,03744	1,06745	,868	-1,8902	3,9651
		56 ve +	1,23077	1,42376	,910	-2,6742	5,1357
	56 +	15-26	2,17361	1,24913	,411	-1,2524	5,5996
		26-35	-,17603	1,29131	1,000	-3,7177	3,3656
		36-45	-,19333	1,37342	1,000	-3,9602	3,5735
		46-55	-1,23077	1,42376	,910	-5,1357	2,6742

❖ Anlamlı farklılık 0.05 seviyesindedir.

H_0 : Katılımcıların yaşları ile etkinliklere yeterince katılmama nedenleri arasında anlamlı bir fark vardır.

H_1 : Katılımcıların yaşları ile etkinliklere yeterince katılmama nedenleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

Tablo 3.43' teki ANOVA testinin sonuçlarına bakıldığında kurum desteği ve ekonomik yetersizlik boyutu için sign değeri 0.491 olarak bulunmuştur, $p > 0.05$ olduğu için H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre katılımcıların yaşları ile etkinliklere yeterince katılmama nedenlerinin kurum desteği ve ekonomik yetersizlik alt boyutu arasında anlamlı bir farkı olmadığı ortaya çıkmıştır.

Bunun yanında bilgi ve çevre yetersizliği boyutu için $p < 0.05$ olduğu için H_0 hipotezi red edilmiştir. Böylece katılımcıların yaşları ile etkinliklere katılmama nedenleri arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir.

Ortaya çıkan bu farklılığın hangi yaş grubundan kaynaklandığını ortaya koyabilmek için Tukey Testi uygulanmıştır. Tablo 3.44' teki sonuçlara göre 26-35, 36-45, 46-55 yaş grubundaki katılımcılar etkinliklere, 15-25 yaş grubundaki katılımcılara göre daha fazla bilgi ve çevre yetersizliği nedeniyle katılmamaktadırlar, bu gruplar arasındaki görüş puanları arasındaki farklar sırasıyla 2.349, 2.366 ve 3,404 olarak bulunmuştur, ayrıca anlamlılık düzeyleri her yaş grubu için 0.05' in altında olduğundan sonuçlar anlamlıdır. Bu durum genç yaştaki katılımcıların etkinliklere ayıracak daha fazla zamanı olmasından kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca bu yaş grubundaki katılımcıların daha çok lise ve üniversite çağında olduğu düşünülürse, diğer yaş gruplarına göre daha az sorumluluğa sahip olmaları sonucu bu yönde etkilemiş olabilir.

3.9.3. Katılımcıların Öğrenim Durumlarına Göre Etkinliklere Yeterince Katılmamalarının Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Katılımcıların öğrenim durumları ile etkinliklere yeterince katılmama nedenlerine ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla ANOVA testi uygulanmıştır.

Tablo 3.45. Katılımcıların Öğrenim Durumları İle Etkinliklere Yeterince Katılmama Nedenlerinin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalamalar Toplamı	F	Sig.
Bilgi ve Çevre Yetersizliği	Aralarında	1000,211	6	166,702	6,993	,000
	İçindekiler	7938,292	333	23,839		
	Toplam	8938,503	339			
Kurum desteği ve ekonomik yetersizlik	Aralarında	153,707	6	25,618	1,450	,195
	İçindekiler	5864,370	332	17,664		
	Toplam	6018,077	338			

3.46. Tukey Testi Sonuçları (Bilgi ve Çevre Yetersizliği Boyutu)

	(I) öğrenim durumu	(J) öğrenim durumu	Ortalama Fark (I-J)	Standart Hata	Sig.	%95 Güven Aralığı	
						Düşük	Yüksek
Bilgi ve çevre yetersizliği	ilkokul	ortaokul	-,59412	1,61066	1,000	-5,3721	4,1838
		lise	1,10625	1,20011	,969	-2,4538	4,6663
		ön lisans	3,18387	1,40033	,260	-,9702	7,3379
		lisans	4,00201(*)	1,16272	,011	-,5528	7,4512
		yüksek lisans	5,24545(*)	1,50848	,010	-,7706	9,7203
		lisans	4,90000	2,44125	,412	-2,3419	12,1419
		doktora					
	ortaokul	ilkokul	,59412	1,61066	1,000	-4,1838	5,3721
		lise	1,70037	1,28476	,841	-2,1108	5,5115
		ön lisans	3,77799	1,47352	,141	-,5932	8,1491
		lisans	4,59613(*)	1,24991	,005	-,8883	8,3039
		yüksek lisans	5,83957(*)	1,57666	,005	1,1625	10,5167
		lisans	5,49412	2,48395	,292	-1,8744	12,8627
		doktora					
	lise	ilkokul	-1,10625	1,20011	,969	-4,6663	2,4538
		ortaokul	-1,70037	1,28476	,841	-5,5115	2,1108
		ön lisans	2,07762	1,00862	,379	-,9144	5,0697
		lisans	2,89576(*)	,63899	,000	1,0002	4,7913
		yüksek lisans	4,13920(*)	1,15408	,007	-,7157	7,5627
		lisans	3,79375	2,23966	,621	-2,8501	10,4376
		doktora					
	ön lisans	ilkokul	-3,18387	1,40033	,260	-7,3379	-,9702
		ortaokul	-3,77799	1,47352	,141	-8,1491	-,5932
		lise	-2,07762	1,00862	,379	-5,0697	-,9144
		lisans	-,81814	,96384	,979	-2,0410	3,6773
		yüksek lisans	2,06158	1,36109	,736	-1,9760	6,0992
		lisans	1,71613	2,35303	,991	-5,2640	8,6963
		doktora					
lisans	ilkokul	-4,00201(*)	1,16272	,011	-7,4512	-,5528	
	ortaokul	-4,59613(*)	1,24991	,005	-8,3039	-,8883	
	lise	-2,89576(*)	,63899	,000	-4,7913	-1,0002	
	ön lisans	-,81814	,96384	,979	-3,6773	2,0410	
	yüksek lisans	1,24344	1,11515	,923	-2,0646	4,5515	
	lisans	,89799	2,21985	1,000	-5,6871	7,4831	
	doktora						
yüksek lisans	ilkokul	-5,24545(*)	1,50848	,010	-9,7203	-,7706	
	ortaokul	-5,83957(*)	1,57666	,005	-10,5167	-1,1625	
	lise	-4,13920(*)	1,15408	,007	-7,5627	-,7157	
	ön lisans	-2,06158	1,36109	,736	-6,0992	1,9760	
	lisans	-1,24344	1,11515	,923	-4,5515	2,0646	
	lisans	-,34545	2,41895	1,000	-7,5212	6,8303	
	doktora						
doktora	ilkokul	-4,90000	2,44125	,412	-12,1419	2,3419	
	ortaokul	-5,49412	2,48395	,292	-12,8627	1,8744	
	lise	-3,79375	2,23966	,621	-10,4376	2,8501	
	ön lisans	-1,71613	2,35303	,991	-8,6963	5,2640	
	lisans	-,89799	2,21985	1,000	-7,4831	5,6871	
	yüksek lisans	,34545	2,41895	1,000	-6,8303	7,5212	
	lisans						

❖ Anlamlı farklılık 0.05 seviyesindedir.

H_0 : Katılımcıların öğrenim durumları ile etkinliklere yeterince katılmama nedenleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların öğrenim durumları ile etkinliklere yeterince katılmama nedenleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.45' teki ANOVA testinin sonuçlarına göre kurum desteği ve ekonomik yetersizlik boyutu için sign değeri 0.195 olarak bulunmuştur, $p>0.05$ olduğu için H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre katılımcıların öğrenim durumları ile etkinliklere yeterince katılmama nedenlerinin kurum desteği ve ekonomik yetersizlik alt boyutu arasında anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır.

Bunun yanında bilgi ve çevre yetersizliği boyutu için $p<0.05$ olarak bulunduğundan H_0 hipotezi reddedilmiştir. Böylece katılımcıların öğrenim durumları ile etkinliklere katılmama nedenleri arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir.

Ortaya çıkan bu farklılığın hangi öğrenim grubundan kaynaklandığını tespit etmek için Tukey Testi uygulanmıştır. Tablo 3.46' daki bilgi ve çevre yetersizliği alt boyutuna ait sonuçlara bakıldığında ilkokul, ortaokul ve lise öğrenim grubundaki katılımcıların etkinliklere, lisans grubundaki katılımcılara göre daha fazla bilgi ve çevre yetersizliği nedeniyle katılmadıkları ortaya çıkmıştır, bu gruplar arasındaki görüş puanları arasındaki farklar sırasıyla 4.002, 4.596 ve 2.895 olarak bulunmuştur, ayrıca anlamlılık düzeyleri her yaş grubu için 0.05' in altında olduğundan sonuçlar anlamlıdır.

Yine tablodaki sonuçlara bakıldığında ilkokul, ortaokul ve lise öğrenim grubundaki katılımcıların etkinliklere, yüksek lisans grubundaki katılımcılara göre daha fazla bilgi ve çevre yetersizliği nedeniyle katılmadıkları ortaya çıkmıştır. Öğrenim seviyesi arttıkça etkinlikler ile ilgili görüşlerin değişiklik gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Lisans ve yüksek lisans öğrenim seviyesinde olan katılımcıların etkinliklere katılmamalarının ilkokul, ortaokul ve lise öğrenim seviyesindeki katılımcılara göre daha az bilgi ve çevre yetersizliğinden ileri geldiğini söyleyebiliriz.

3.9.4.Katılımcıların Gelirlerine Göre Etkinliklere Yeterince Katılmamalarının Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Katılımcıların gelirleri ile etkinliklere yeterince katılmama nedenlerine ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla ANOVA testi uygulanmıştır.

Tablo 3.47. Katılımcıların Gelirleri İle Etkinliklere Yeterince Katılmama Nedenlerinin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalamalar Toplamı	F	Sig.
Bilgi ve Çevre	Aralarında	259,094	6	43,182	1,657	,131
	Yetersizliği İçindekiler	8679,409	333	26,064		
	Toplam	8938,503	339			
Kurum desteği ve ekonomik yetersizlik	Aralarında	207,035	6	34,506	1,971	,069
	İçindekiler	5811,042	332	17,503		
	Toplam	6018,077	338			

Katılımcıların gelirleri ile etkinliklere yeterince katılmama nedenlerine ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla uygulanan ANOVA test sonuçları Tablo 3.47’ de görülmektedir. Bu tabloya göre her iki boyut için de sign değeri 0.05’ ten büyük çıktığı için gelir durumlarına ile etkinliklere yeterince katılmama nedenleri arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir.

3.9.5.Katılımcıların Mesleklerine Göre Etkinliklere Yeterince Katılmamalarının Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Katılımcıların meslekleri ile etkinliklere yeterince katılmama nedenlerine ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla ANOVA testi uygulanmıştır. Bu testin sonuçlarına ilişkin tablo aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3.48. Katılımcıların Meslekleri İle Etkinliklere Yeterince Katılmama Nedenlerinin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalamalar Toplamı	F	Sig.
Bilgi ve Çevre Yetersizliği	Aralarında	841,344	6	140,224	5,767	,000
	İçindekiler	8097,158	333	24,316		
	Toplam	8938,503	339			
Kurum desteği ve ekonomik yetersizlik	Aralarında	219,548	6	36,591	2,095	,053
	İçindekiler	5798,529	332	17,465		
	Toplam	6018,077	338			

Tablo 3.49. Tukey Testi Sonuçları

	(I) Meslek	(J) Meslek	Ortalama Fark (I-J)	Standart Hata	Sig.	%95 Güven Aralığı	
						Düşük	Yüksek
Bilgi ve Çevre Yetersizliği	kamu	özel	-2,23838	,99119	,268	-5,1787	,7019
		serbest	-1,92727	,90343	,336	-4,6073	,7527
		işsiz	-1,08283	1,77309	,996	-6,3426	4,1770
		ev kadını	-2,25141	1,13163	,423	-5,6083	1,1055
		öğrenci	1,49043	,81073	,523	-,9146	3,8954
		emekli	-1,40227	1,20634	,908	-4,9808	2,1763
	özel	kamu	2,23838	,99119	,268	-,7019	5,1787
		serbest	,31111	,95626	1,000	-2,5256	3,1478
		işsiz	1,15556	1,80058	,995	-4,1858	6,4969
		ev kadını	-,01303	1,17423	1,000	-3,4964	3,4703
		öğrenci	3,72881(*)	,86922	,000	1,1503	6,3073
		emekli	,83611	1,24640	,994	-2,8613	4,5335
	serbest	kamu	1,92727	,90343	,336	-,7527	4,6073
		özel	-,31111	,95626	1,000	-3,1478	2,5256
		işsiz	,84444	1,75381	,999	-4,3582	6,0471
		ev kadını	-,32414	1,10117	1,000	-3,5907	2,9424
		Öğrenci	3,41770(*)	,76764	,000	1,1405	5,6949
		Emekli	,52500	1,17781	,999	-2,9689	4,0189
işsiz	Kamu	1,08283	1,77309	,996	-4,1770	6,3426	
	Özel	-1,15556	1,80058	,995	-6,4969	4,1858	
	serbest	-,84444	1,75381	,999	-6,0471	4,3582	
	ev kadını	-1,16858	1,88155	,996	-6,7501	4,4130	
	öğrenci	2,57325	1,70790	,741	-2,4932	7,6397	
	emekli	-,31944	1,92741	1,000	-6,0370	5,3982	

	ev kadını	kamu	2,25141	1,13163	,423	-1,1055	5,6083
		özel	,01303	1,17423	1,000	-3,4703	3,4964
		serbest	,32414	1,10117	1,000	-2,9424	3,5907
		işsiz	1,16858	1,88155	,996	-4,4130	6,7501
		öğrenci	3,74184(*)	1,02648	,006	,6968	6,7869
		emekli	,84914	1,36075	,996	-3,1875	4,8857
	öğrenci	kamu	-1,49043	,81073	,523	-3,8954	,9146
		özel	-3,72881(*)	,86922	,000	-6,3073	-1,1503
		serbest	-3,41770(*)	,76764	,000	-5,6949	-1,1405
		işsiz	-2,57325	1,70790	,741	-7,6397	2,4932
		ev kadını	-3,74184(*)	1,02648	,006	-6,7869	-,6968
		emekli	-2,89270	1,10831	,126	-6,1804	,3951
	emekli	kamu	1,40227	1,20634	,908	-2,1763	4,9808
		özel	-,83611	1,24640	,994	-4,5335	2,8613
		serbest	-,52500	1,17781	,999	-4,0189	2,9689
		işsiz	,31944	1,92741	1,000	-5,3982	6,0370
		ev kadını	-,84914	1,36075	,996	-4,8857	3,1875
		öğrenci	2,89270	1,10831	,126	-,3951	6,1804

❖ Anlamlı farklılık 0.05 seviyesindedir.

H₀: Katılımcıların meslekleri ile etkinliklere yeterince katılmama nedenleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Katılımcıların meslekleri ile etkinliklere yeterince katılmama nedenleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.48' deki ANOVA testinin sonuçlarına göre kurum desteği ve ekonomik yetersizlik boyutu için sign değeri 0.053 olarak bulunmuştur, $p > 0.05$ olduğu için H₀ hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre katılımcıların meslekleri ile etkinliklere yeterince katılmama nedenlerinin kurum desteği ve ekonomik yetersizlik alt boyutu arasında anlamlı bir farkı olmadığı ortaya çıkmıştır.

Diğer boyut olan bilgi ve çevre yetersizliği boyutu içinse $p < 0.05$ olarak bulunduğundan H₀ hipotezi reddedilmiştir. Böylece katılımcıların meslekleri ile etkinliklere katılmama nedenleri arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir.

Ortaya çıkan bu farklılığın hangi meslek grubundan kaynaklandığını ortaya koymak için uygulanan Tukey Test sonuçları tablo 3.49’ da gösterilmektedir. Bilgi ve çevre yetersizliği alt boyutuna ait sonuçlara bakıldığında özel, serbest ve ev kadını meslek grubundaki katılımcıların etkinliklere, öğrenci grubundaki katılımcılara göre daha fazla bilgi ve çevre yetersizliği nedeniyle katılmadıkları ortaya çıkmıştır, bu gruplar arasındaki görüş puanları arasındaki farklar sırasıyla 3.728, 3.417 ve 3.741 olarak bulunmuştur, ayrıca anlamlılık düzeyleri her meslek grubu için 0.05’ in altında olduğundan sonuçlar anlamlıdır.

Çıkan sonuçlara baktığımızda öğrencilerin diğer meslek gruplarına göre, etkinliklerle ilgili daha fazla bilgiye ve sosyal çevreye sahip olmalarının beklenen bir sonuç olduğunu söyleyebiliriz. Okul ve arkadaş çevrelerinin etkinliklere yönlendiren ve teşvik eden bir yönü olduğu kaçınılmazdır ve bu, öğrencilerin etkinlikler konusunda daha aktif olmalarını sağlayan pozitif bir durumdur.

3.9.6. Katılımcıların Hanehalkı Gelir Türlerine Göre Etkinliklere Yeterince Katılmamalarının Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Katılımcıların hanehalkı gelir türleri ile etkinliklere yeterince katılmama nedenlerine ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla ANOVA testi uygulanmıştır. Bu testin sonuçlarına ilişkin tablo aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3.50. Katılımcıların Hanehalkı Gelir Türleri İle Etkinliklere Yeterince Katılmama Nedenlerinin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalamalar Toplamı	F	Sig.
Bilgi ve Çevre Yetersizliği	Aralarında	96,248	5	19,250	,727	,603
	İçindekiler	8842,255	334	26,474		
	Toplam	8938,503	339			
Kurum desteği ve ekonomik yetersizlik	Aralarında	59,591	5	11,918	,666	,649
	İçindekiler	5958,485	333	17,893		
	Toplam	6018,077	338			

H₀: Katılımcıların hanehalkı gelir türleri ile etkinliklere yeterince katılmama nedenleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Katılımcıların hanehalkı gelir türleri ile etkinliklere yeterince katılmama nedenleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.50’ deki ANOVA testinin sonuçlarına göre iki boyut için sign değeri $p > 0.05$ olduğu için H₀ hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre katılımcıların hanehalkı gelir türleri ile etkinliklere yeterince katılmama nedenlerinin kurum desteği ve ekonomik yetersizlik ile bilgi ve çevre yetersizliği alt boyutları arasında anlamlı bir farkı olmadığı ortaya çıkmıştır.

3.9.7. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Etkinliklere Yeterince Katılmamalarının Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Katılımcıların medeni durumları ile etkinliklere yeterince katılmama nedenlerine ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla ANOVA testi uygulanmıştır. Bu testin sonuçları Tablo 3.51’ de gösterilmiştir.

Tablo 3.51. Katılımcıların Medeni Durumları İle Etkinliklere Yeterince Katılmama Nedenlerinin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalamalar Toplamı	F	Sig.
Bilgi ve Çevre Yetersizliği	Aralarında	739,455	3	246,485	10,101	,000
	İçindekiler	8199,048	336	24,402		
	Toplam	8938,503	339			
Kurum desteği ve ekonomik yetersizlik	Aralarında	30,879	3	10,293	,576	,631
	İçindekiler	5987,198	335	17,872		
	Toplam	6018,077	338			

Tablo 3.52. Tukey Test Sonuçları

	(I) Medeni Durum	(J) Medeni Durum	Ortalama Fark (I-J)	Standart Hata	Sig.	%95 Güven Aralığı	
						Düşük	Yüksek
Bilgi ve Çevre Yetersizliği Boyutu	bekar	evli	-2,90962(*)	,55087	,000	-4,3319	-1,4873
		boşanmış	-3,80517	1,78510	,145	-8,4142	,8038
		eşi ölmüş	-2,57302	1,90324	,531	-7,4871	2,3410
	evli	bekar	2,90962(*)	,55087	,000	1,4873	4,3319
		boşanmış	-,89555	1,79370	,959	-5,5268	3,7357
		eşi ölmüş	,33659	1,91132	,998	-4,5983	5,2715
	boşanmış	bekar	3,80517	1,78510	,145	-,8038	8,4142
		evli	,89555	1,79370	,959	-3,7357	5,5268
		eşi ölmüş	1,23214	2,55661	,963	-5,3688	7,8331
	eşi ölmüş	bekar	2,57302	1,90324	,531	-2,3410	7,4871
		evli	-,33659	1,91132	,998	-5,2715	4,5983
		boşanmış	-1,23214	2,55661	,963	-7,8331	5,3688

❖ Anlamlı farklılık 0,05 düzeyindedir.

H₀: Katılımcıların medeni durumları ile etkinliklere yeterince katılmama nedenleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Katılımcıların medeni durumları ile etkinliklere yeterince katılmama nedenleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.51' deki ANOVA testinin sonuçlarına göre kurum desteği ve ekonomik yetersizlik boyutu için sign değeri $p>0.05$ olduğu için H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre katılımcıların medeni durumları ile etkinliklere yeterince katılmama nedenlerinin kurum desteği ve ekonomik yetersizlik alt boyutu arasında anlamlı bir farkı olmadığı ortaya çıkmıştır.

Bilgi ve çevre yetersizliği boyutu için ise $p<0.05$ olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Böylece katılımcıların medeni durumları ile etkinliklere katılmama nedenleri arasında anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır.

Bu farklılığın hangi medeni durumda olan katılımcılardan kaynaklandığını öğrenmek için Tukey Testi uygulanmıştır. Tablo 3.52' deki sonuçlara bakıldığında evli katılımcıların bekar katılımcılara göre daha fazla bilgi ve çevre yetersizliği nedeniyle etkinliklere katılmadığı görülmektedir. Bu iki grup arasındaki ortalama görüş farkı 2,909 olarak bulunmuştur, anlamlılık düzeyi 0.05' in altında olduğu için sonuçlar anlamlıdır. Bu durum, evli katılımcıların daha fazla sorumluluk altında olmalarından, iş hayatı, çocuk bakımı ve diğer sebepler yüzünden etkinliklere ayıracak daha az zamanı olmalarından kaynaklanıyor olabilir.

3.9.8. Katılımcıların Doğdukları Yere Göre Etkinliklere Yeterince Katılmamalarının Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Katılımcıların doğdukları yer ile etkinliklere yeterince katılmama nedenlerine ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla ANOVA testi uygulanmıştır. Bu testin sonuçları Tablo 3.53' te gösterilmiştir.

Tablo 3.53. Katılımcıların Doğdukları Yer İle Etkinliklere Yeterince Katılmama Nedenlerinin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalamalar Toplamı	F	Sig.
Bilgi ve Çevre Yetersizliği	Aralarında	25,570	2	12,785	,483	,617
	İçindekiler	8912,933	337	26,448		
	Toplam	8938,503	339			
Kurum desteği ve ekonomik yetersizlik	Aralarında	,634	2	,317	,018	,982
	İçindekiler	6017,442	336	17,909		
	Toplam	6018,077	338			

H₀: Katılımcıların doğdukları yer ile etkinliklere yeterince katılmama nedenleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Katılımcıların doğdukları yer ile etkinliklere yeterince katılmama nedenleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.53' teki sonuçlara bakıldığında her iki boyut için sign değeri 0.05' ten büyük olduğu için H₀ hipotezi kabul edilmiştir. Katılımcıların köy, kasaba ya da şehirde doğmaları ile etkinliklere katılmama nedenleri arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

3.9.9. Katılımcıların Son On Yıldır Yaşadıkları Yere Göre Etkinliklere Yeterince Katılmamalarının Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Katılımcıların son on yıldır yaşadıkları yer ile etkinliklere yeterince katılmama nedenlerine ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla ANOVA testi sonuçları aşağıda gösterilmektedir.

Tablo 3.54. Katılımcıların Son On Yıldır Yaşadıkları Yer İle Etkinliklere Yeterince Katılmama Nedenlerinin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalamalar Toplamı	F	Sig.
Bilgi ve Çevre Yetersizliği	Aralarında	34,505	2	17,252	,653	,521
	İçindekiler	8903,998	337	26,421		
	Toplam	8938,503	339			
Kurum desteği ve ekonomik yetersizlik	Aralarında	19,814	2	9,907	,555	,575
	İçindekiler	5998,263	336	17,852		
	Toplam	6018,077	338			

H₀: Katılımcıların son on yıldır yaşadıkları yer ile etkinliklere yeterince katılmama nedenleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Katılımcıların son on yıldır yaşadıkları yer ile etkinliklere yeterince katılmama nedenleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Sonuçlara bakıldığında her iki boyut için sign değeri 0.05' ten büyük olduğu için H₀ hipotezi kabul edilmiştir. Katılımcıların son on yıldır yaşadıkları yer ile etkinliklere katılmama nedenleri arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bu durum kişilerin son on yıldır köy, kasaba yada şehirde yaşamalarının etkinliklere katılmalarında belirleyici rol oynamadığını ortaya koymaktadır.

3.9.10. Katılımcıların Sanat Eğitimi Alıp Almamalarına Göre Etkinliklere Yeterince Katılmamalarının Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Katılımcıların sanat eğitimi alıp almamaları ile etkinliklere yeterince katılmama nedenlerine ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla T Testi sonuçları aşağıda gösterilmektedir.

Tablo 3.55. Katılımcıların Sanat Eğitimi Alıp Almamalarına Göre Etkinliklere Yeterince Katılmama Nedenlerinin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin T-Testi Sonuçları

Sanat Eğitimi	Gözlem	Ortalama	Standart sapma	Standart hata ortalaması	
Bilgi ve Çevre Yetersizliği	Evet	111	13,0450	4,99343	,47396
	Hayır	229	15,8908	4,95164	,32721
Kurum Desteği ve Ekonomik Yetersizlik	Evet	111	13,7027	4,35805	,41365
	Hayır	228	15,3772	4,04793	,26808

Tablo 3.56. Bağımsız Gruplar Testi

		Eş Değerler Ortalama T Testi								
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Ortalama farkı	Standart hata farkı	% 95 güvenilirlik düzeyi	
									Düşük	Yüksek
Bilgi ve çevre yetersizliği	Homojen varyans	,204	,652	-4,956	338	,000	-2,84578	,57425	-3,97535	-1,71622
	Homojen olmayan varyans			-4,941	216,158	,000	-2,84578	,57594	-3,98095	-1,71062
Kurum desteği ve ekonomik yetersizlik	Homojen varyans	1,132	,288	-3,485	337	,001	-1,67449	,48050	-2,61966	-,72932
	Homojen olmayan varyans			-3,397	204,341	,001	-1,67449	,49292	-2,64636	-,70263

H₀: Katılımcıların sanat eğitimi alıp almamaları ile etkinliklere yeterince katılmamalarının nedenleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Katılımcıların sanat eğitimi alıp almamaları ile etkinliklere yeterince katılmamalarının nedenleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.56’ daki sonuçlar incelendiğinde; her iki boyut için $p>0.05$ olduğu için H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre sanat eğitimi ile etkinliklere yeterince katılmama nedenleri arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir.

3.10. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri İle Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Bulgular

Anket çalışmasına katılanların sosyo- demografik özellikleri ile etkinlikleri tercih etme nedenlerine ilişkin alt boyutları arasında bir fark olup olmadığı öğrenilmek istenmektedir. Öncelikle bu alt boyutların normal dağılımını test etmek amacıyla Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmıştır. Bu testin sonucuna göre, iki boyut için de sign değeri 0,05’ ten küçük olduğu için normal dağılıma uygun olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu durumda verilere non-parametrik testlerden Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis testlerinin yapılması uygun görülmüştür.

Tablo 3.57. Kolmogorov-Smirnov Testi

		Sosyo-Kültürel	Mutluluk
Gözlem		340	340
Normal Parametreler(a,b)	Ortalama	23,4735	21,0765
	Standart Sapma	3,85992	4,10051
Uç Nokta Farklılıkları	Mutlak	,166	,111
	Positif	,125	,111
	Negatif	-,166	-,105
Kolmogorov-Smirnov Z		3,061	2,055
Asymp. Sig. (2-tailed)		,000	,000

3.10.1. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Kadın ve erkek katılımcıların etkinlikleri tercih etme nedenlerine ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Tablo 3.58’ de bu testin sonuçları görülmektedir.

Tablo 3.58. Cinsiyete Göre Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerinin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Cinsiyet		Gözlem	Ortalama	Ortalamaların Toplamı
Sosyo-kültürel	Kadın	182	186,26	33899,50
	Erkek	158	152,34	24070,50
	Toplam	340		
Mutluluk	Kadın	182	175,55	31949,50
	Erkek	158	164,69	26020,50
	Toplam	340		
		Sosyo-Kültürel		Mutluluk
Mann-Whitney U		11509,500		13459,500
Wilcoxon W		24070,500		26020,500
Z		-3,218		-1,022
Asymp. Sig. (2-tailed)		,001		,307

H_0 : Katılımcıların cinsiyetleri açısından etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların cinsiyetleri açısından etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.58’deki sosyo-kültürel boyutun analizinde sign değeri 0,001 çıkmıştır. $0,001 < 0,05$ olması, anketi cevaplayan kişilerin farklı cevaplar verdiklerini göstermektedir. ve bu durumda H_0 hipotezi reddedilir. Bu durumda ankete katılan kişilerin verdikleri cevapların cinsiyete göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Ortaya çıkan bu farklılık kadın katılımcılardan meydana gelmektedir.

Mutluluk boyutunun analizinde ise sign değeri 0,05’ten büyük çıkmıştır, bu durumda H_0 hipotezi reddedilememiştir ve ankete katılan kişilerin verdikleri cevapların cinsiyete göre farklılık göstermediği görülmektedir.

3.10.2. Katılımcıların Yaş Grupları İle Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Kadın ve erkek katılımcıların etkinlikleri tercih etme nedenlerine ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır. Tablo 3.59’ de bu testin sonuçları görülmektedir.

Tablo 3.59. Yaş Gruplarına Göre Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerinin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Test Sonuçları

Yaş grubu		Gözlem	Ortalama Değer
Sosyo kültürel	15-25	144	181,47
	26-35	89	163,37
	36-45	50	152,40
	46-55	39	163,13
	56 ve+	18	184,31
	Toplam	340	
Mutluluk	15-25	144	177,98
	26-35	89	165,48
	36-45	50	159,60
	46-55	39	157,83
	56 ve+	18	193,25
	Toplam	340	
		Sosyo-kültürel	Mutluluk
Kı-Kare		4,659	3,331
df		4	4
Asymp. Sig.		,324	,504

H_0 : Katılımcıların yaşları açısından etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların yaşları açısından etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.59’ a bakıldığında her iki boyutun analizinde sign değeri 0,05’ ten büyük olduğu için ankete katılan kişilerin verdikleri cevapların yaşlara göre farklılık göstermediği görülmektedir ve H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Bu durumda kişilerin yaşları ile etkinlikleri tercih etme nedenlerinin alt boyutları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

3.10.3. Katılımcıların Öğrenim Durumları İle Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Katılımcıların öğrenim durumları ile etkinlikleri tercih etme nedenlerine ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

Tablo 3.60. Öğrenim Durumlarına Göre Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerinin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Öğrenim Durumu		Gözlem	Ortalama
Sosyo-kültürel	ilkokul	20	130,40
	ortaokul	17	118,62
	lise	96	164,74
	ön lisans	31	192,18
	lisans	149	179,85
	yüksek lisans	22	169,80
	doktora	5	207,90
	Total	340	
Mutluluk	ilkokul	20	138,40
	ortaokul	17	186,59
	lise	96	178,88
	ön lisans	31	172,03
	lisans	149	162,84
	yüksek lisans	22	186,91
	doktora	5	230,00
	Toplam	340	
	Sosyo-kültürel		Mutluluk
Ki-Kare	12,314		6,722
df	6		6
Asymp. Sig.	,055		,347

H_0 : Katılımcıların öğrenim durumları açısından etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların öğrenim durumları açısından etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.60' a bakıldığında; $p>0,05$ olduğu için, H_0 hipotezi kabul edilmiş olup, öğrenim durumlarına göre etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

3.10.4. Katılımcıların Gelir Durumları İle Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Katılımcıların gelir durumları ile etkinlikleri tercih etme nedenlerine ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır. Tablo 3.61' de bu testin sonuçları görülmektedir.

Tablo 3.61. Gelir Durumlarına Göre Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerinin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Toplam Hanehalkı Geliri		Gözlem	Ortalama
Sosyo Kültürel	<=500	7	225,93
	501-1500	136	153,93
	1501-2000	77	185,82
	2001-3000	71	182,88
	3001-4000	24	158,50
	4001-5000	20	172,73
	5001 ve+	5	180,50
	Toplam	340	
Mutluluk	<=500	7	167,79
	501-1500	136	168,56
	1501-2000	77	176,31
	2001-3000	71	179,50
	3001-4000	24	149,67
	4001-5000	20	166,00
	5001 ve+	5	127,70
	Toplam	340	
	Sosyo-kültürel		Mutluluk
Ki-Kare		9,778	3,026
df		6	6
Asymp. Sig.		,134	,806

H_0 : Katılımcıların gelir durumları açısından etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların gelir durumları açısından etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.62' ye bakıldığında; her iki boyut için $p > 0,05$ olmasından dolayı, H_0 hipotezi kabul edilmiş olup, gelir durumlarına göre etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

3.10.5. Katılımcıların Meslek Durumları İle Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Katılımcıların meslek durumları ile etkinlikleri tercih etme nedenlerine ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır. Tablo 3.61' de bu testin sonuçları görülmektedir.

Tablo 3.62. Meslek Durumlarına Göre Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerinin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi

Meslek Durumu		Gözlem	Ortalama
Sosyo Kültürel	kamu	55	167,86
	özel	45	189,72
	serbest	65	154,71
	işsiz	9	146,28
	ev kadını	29	172,05
	öğrenci	113	178,15
	emekli	24	154,48
	Toplam	340	
Mutluluk	kamu	55	169,25
	özel	45	181,86
	serbest	65	159,55
	işsiz	9	150,22
	ev kadını	29	170,29
	öğrenci	113	175,89
	emekli	24	164,19
	Toplam	340	
	Sosyo-kültürel		Mutluluk
Ki-Kare		5,464	2,264
df		6	6
Asymp. Sig.		,486	,894

H_0 : Katılımcıların meslek durumları açısından etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların meslek durumları açısından etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.62' ye bakıldığında; her iki boyut için $p > 0,05$ olmasından dolayı, H_0 hipotezi kabul edilmiş olup, meslek durumlarına göre etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

3.10.6. Katılımcıların Hanehalkı Gelir Türleri İle Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Katılımcıların hanehalkı gelir türleri ile etkinlikleri tercih etme nedenlerine ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır. Tablo 3.63' te bu testin sonuçları görülmektedir.

Tablo 3.63. Hanehalkı Gelir Türlerine Göre Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerinin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi

Hanehalkı Geli Türü		Gözlem	Ortalama
Sosyo Kültürel	maaş/ücret	277	170,36
	yevmiye	19	127,03
	tarımsal	24	192,92
	gayrimenkul ve menkul	12	200,38
	devlet transfer geliri	6	169,50
	yurtdışından ve özelden transfer geliri	2	157,25
	Toplam	340	
Mutluluk	maaş/ücret	277	173,33
	yevmiye	19	136,66
	tarımsal	24	176,00
	gayrimenkul ve menkul	12	167,21
	devlet transfer geliri	6	128,83
	yurtdışından ve özelden transfer geliri	2	178,50
	Toplam	340	
	Sosyo- kültürel		Mutluluk
Ki-Kare		6,284	3,705
df		5	5
Asymp. Sig.		,280	,593

H_0 : Katılımcıların hanehalkı gelir türleri açısından etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların hanehalkı gelir türleri açısından etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.63' e bakıldığında; her iki boyut için $p > 0,05$ olmasından dolayı, H_0 hipotezi kabul edilmiş olup, hanehalkı gelir türlerine göre etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

3.10.7. Katılımcıların Medeni Durumları İle Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Katılımcıların medeni durumları ile etkinlikleri tercih etme nedenlerine ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır. Tablo 3.64' te bu testin sonuçları görülmektedir.

Tablo 3.64. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerinin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi

Medeni Durum		Gözlem	Ortalama
Sosyo kültürel	bekar	179	181,04
	evli	146	155,62
	boşanmış	8	213,75
	eşi ölmüş	7	162,00
	Toplam	340	
Mutluluk	bekar	179	174,07
	evli	146	167,34
	boşanmış	8	137,31
	eşi ölmüş	7	183,00
	Toplam	340	
	Sosyo-kültürel		Mutluluk
Ki-Kare		7,202	1,429
df		3	3
Asymp. Sig.		,066	,699

H_0 : Katılımcıların medeni durumları açısından etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların medeni durumları açısından etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.64' teki sonuçlara göre; her iki boyut için $p > 0,05$ olarak bulunmuştur ve H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre hanehalkı gelir türlerine göre etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

3.10.8. Katılımcıların Doğdukları Yer İle Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Katılımcıların doğdukları yer ile etkinlikleri tercih etme nedenlerine ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

Tablo 3.65. Katılımcıların Doğdukları Yere Göre Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerinin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi

Doğdukları Yer		Gözlem	Ortalama
Sosyo Kültürel	Köy	56	162,18
	Kasaba	38	171,34
	Şehir	246	172,26
	Toplam	340	
Mutluluk	Köy	56	167,70
	Kasaba	38	149,55
	Şehir	246	174,37
	Toplam	340	
	Sosyo-kültürel		Mutluluk
Ki-Kare	,497		2,179
df	2		2
Asymp. Sig.	,780		,336

H_0 : Katılımcıların doğdukları yer açısından etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların doğdukları yer açısından etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.65' teki sonuçlara göre; her iki boyut için $p > 0,05$ olarak bulunmuştur ve H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre katılımcıların doğdukları yer ile etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

3.10.9. Katılımcıların Son On Yıldır Yaşadıkları Yer İle Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Katılımcıların son on yıldır yaşadıkları yer ile etkinlikleri tercih etme nedenlerine ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

Tablo 3.66. Katılımcıların Son On Yıldır Yaşadıkları Yere Göre Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerinin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Testi

Son On Yıldır Yaşadıkları Yer		Gözlem	Ortalama
Sosyo Kültürel	Köy	18	120,72
	Kasaba	15	180,63
	Şehir	307	172,92
	Toplam	340	
Mutluluk	Köy	18	138,25
	Kasaba	15	151,90
	Şehir	307	173,30
	Toplam	340	
	Sosyo-kültürel		Mutluluk
Ki-Kare	5,103		2,756
df	2		2
Asymp. Sig.	,078		,252

H_0 : Katılımcıların son on yıldır yaşadıkları yer açısından etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların son on yıldır yaşadıkları yer açısından etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.66' daki sonuçlara göre; her iki boyut için $p > 0,05$ olarak bulunmuştur ve H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre katılımcıların son on yıldır yaşadıkları yer ile etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

3.10.10. Katılımcıların Sanat Eğitimi Alıp Almamalarına Göre Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Testler

Katılımcıların sanat eğitimi alıp almamaları ile etkinlikleri tercih etme nedenlerine ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Tablo 3.67' te bu testin sonuçları görülmektedir.

Tablo 3.67. Katılımcıların Sanat Eğitimi Alıp Almamalarına Göre Etkinlikleri Tercih Etme Nedenlerinin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Mann-Whitney U Testi

Son On Yıldır Yaşadıkları Yer	Gözlem	Ortalama
Sosyo Kültürel		
Evet	111	186,30
Hayır	229	162,84
Toplam	340	
Mutluluk		
Evet	111	163,61
Hayır	229	173,84
Toplam	340	
	Sosyo kültürel	Mutluluk
Mann Whitney U	10955,500	11945,000
Wilcoxon W	37290,500	18161,000
Z	-2,093	-,905
Asymp. Sig. (2-tailed)	,036	,366

H_0 : Katılımcıların sanat eğitimi alıp almamaları açısından etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların sanat eğitimi alıp almamaları açısından etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.67’ deki sonuçlara göre; mutluluk boyutu için $p>0,05$ olarak bulunmuştur ve H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre katılımcıların mutluluk boyutu açısından sanat eğitimi alıp almamaları ile etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Sosyo-kültürel boyut için ise sign değeri 0,036 olarak bulunmuştur, bu sonuç 0,05’ ten küçük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir ve katılımcıların sanat eğitimi alıp almamaları ile etkinlikleri tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu farklılık 186,30 ortalama ile sanat eğitimi alana katılımcılardan meydana gelmektedir. Bunun nedeni sanat eğitimi alan kişilerin etkinlikleri tercih ederken daha bilinçli bir yaklaşım sergilemelerinden kaynaklanıyor olabilir.

3.11. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri İle Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlere İlişkin Faktörlerin Alt Boyutları Arasındaki Farkla İlgili Bulgu

Anket çalışmasına katılanların sosyo- demografik özellikleri ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenlere ilişkin alt boyutları arasında bir fark olup olmadığı öğrenilmek istenmektedir. Öncelikle bu alt boyutların normal dağılımını test etmek amacıyla Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmıştır. Bu testin sonucuna göre, iki boyut için de sign değeri 0,05’ ten küçük olduğu için normal dağılıma uygun olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu durumda verilere non-parametrik testlerden Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis testlerinin yapılması uygun görülmüştür.

Tablo 3.68. Kolmogorov-Smirnov Testi

		Dışsal Boyut	Çevresel Boyut
Gözlem Sayısı		340	340
Normal Parametreler	Ortalama	13,7971	17,7118
	Standart Sapma	3,20720	3,33735
Uç Nokta Farklılıkları	Mutlak	,137	,123
	Pozitif	,117	,123
	Negatif	-,137	-,111
Kolmogorov-Smirnov Z		2,529	2,267
Asymp. Sig. (2-tailed)		,000	,000

3.11.1. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlerin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin Testler

Katılımcıların cinsiyetleri ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenlere ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Tablo 3.69' da bu testin sonuçları görülmektedir.

Tablo 3.69. Cinsiyete Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep olan Etkenlerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Mann-Whitney U Test Sonuçları

Cinsiyet	Gözlem	Ortalama	Ortalamaların toplamı
Dışsal	Kadın	182	176,10
	Erkek	158	164,05
	Toplam	340	
Çevresel	Kadın	182	179,88
	Erkek	158	159,69
	Toplam	340	
		Dışsal	Çevresel
Mann-Whitney U		13359,500	12670,500
Wilcoxon W		25920,500	25231,500
Z		-1,139	-1,904
Asymp. Sig. (2-tailed)		,255	,057

H_0 : Katılımcıların cinsiyetleri ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların cinsiyetleri ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.69' daki sonuçlara göre; her iki boyut için $p>0,05$ olarak bulunmuştur ve H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre katılımcıların cinsiyetleri ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

3.11.2 Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlerin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin Testler

Katılımcıların yaşları ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenlere ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

Tablo 3.70. Yaşa Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep olan Etkenlerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Test Sonuçları

Yaş grubu	Gözlem	Ortalama Değer	
Dışsal	15-25	144	169,67
	26-35	89	162,33
	36-45	50	187,77
	46-55	39	172,15
	56 ve+	18	165,97
	Toplam	340	
Çevresel	15-25	144	173,58
	26-35	89	166,32
	36-45	50	175,31
	46-55	39	159,27
	56 ve+	18	177,53
	Toplam	340	
	Dışsal	Çevrsel	
Kİ-Kare	2,265	1,039	
df	4	4	
Asymp. Sig.	,687	,904	

H_0 : Katılımcıların yaşları ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların yaşları ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.70' deki sonuçlara göre; her iki boyut için $p>0,05$ olarak bulunmuştur ve H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre katılımcıların yaşları ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

3.11.3 Katılımcıların Öğrenim Durumlarına Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlerin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin Testler

Katılımcıların öğrenim durumları ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenlere ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

Tablo 3.71. Öğrenim Durumlarına Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep olan Etkenlerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Test Sonuçları

öğrenim durumu		Gözlem	Ortalama
Dışsal	ilkokul	20	149,33
	ortaokul	17	173,68
	lise	96	174,05
	ön lisans	31	178,71
	lisans	149	169,02
	yüksek lisans	22	169,75
	doktora	5	172,70
	Toplam	340	
Çevresel	ilkokul	20	109,28
	ortaokul	17	177,44
	lise	96	170,31
	ön lisans	31	197,37
	lisans	149	170,32
	yüksek lisans	22	162,82
	doktora	5	268,00
	Toplam	340	
	Dışsal	Çevresel	
KI-Kare	1,353	15,455	
df	6	6	
Asymp. Sig.	,969	,017	

H_0 : Katılımcıların öğrenim durumları ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların öğrenim durumları ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.71' deki sonuçlara göre; dışsal boyut için $p > 0,05$ olarak bulunmuştur ve H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre dışsal boyut açısından katılımcıların öğrenim durumları ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Çevresel boyut için ise sign değeri 0,05' ten küçük bulunduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir ve katılımcıların öğrenim durumları ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. İlkokul öğrenim seviyesinde olan katılımcılar, önlisans ve doktora öğrenim seviyesinde olan katılımcılara göre etkinliklere daha az çevresel sebeplerle katılmaktadırlar. Bu durum doktora seviyesinde olan katılımcıların ilkökul seviyesinde olanlara göre akademik hayatın içinde olmaları ve kulüp, dernek gibi sosyal ortamlarda daha fazla bulunmaları ve bu sosyal ortam sayesinde kişilerin etkinliklerden diğer katılımcılara göre daha fazla haberdar olmalarından kaynaklanıyor olabilir.

3.11.4 Katılımcıların Gelir Durumlarına Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlerin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin Testler

Katılımcıların gelir durumları ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenlere ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

Tablo 3.72. Gelir Durumlarına Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep olan Etkenlerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Test Sonuçları

Toplam Hanehalkı Geliri		Gözlem	Ortalama
Dışsal	<=500	7	162,00
	501-1500	136	169,48
	1501-2000	77	180,31
	2001-3000	71	177,61
	3001-4000	24	188,83
	4001-5000	20	105,78
	5001 ve+	5	129,10
	Toplam	340	
Çevresel	<=500	7	190,07
	501-1500	136	152,64
	1501-2000	77	178,76
	2001-3000	71	182,44
	3001-4000	24	204,88
	4001-5000	20	185,48
	5001 ve+	5	107,10
	Toplam	340	
	Dışsal		Çevresel
Ki-Kare	11,846		12,024
df	6		6
Asymp. Sig.	,066		,061

H_0 : Katılımcıların gelirleri ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların gelirleri ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.72' deki sonuçlara göre; her iki boyut için $p > 0,05$ olarak bulunmuştur ve H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre katılımcıların gelirleri ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

3.11.5 Katılımcıların Meslek Durumlarına Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlerin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin Testler

Katılımcıların meslek durumları ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenlere ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

Tablo 3.73. Meslek Durumlarına Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep olan Etkenlerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Test Sonuçları

Meslek Durumu		Gözlem	Ortalama
Dışsal	kamu	55	180,99
	özel	45	183,66
	serbest	65	173,12
	işsiz	9	145,56
	ev kadını	29	173,31
	öğrenci	113	165,03
	emekli	24	146,42
	toplam	340	
Çevresel	kamu	55	171,03
	özel	45	191,48
	serbest	65	159,58
	işsiz	9	133,94
	ev kadını	29	192,16
	öğrenci	113	170,38
	emekli	24	147,63
	toplam	340	
	Dışsal		Çevresel
Ki-Kare		3,955	6,913
df		6	6
Asymp. Sig.		,683	,329

H_0 : Katılımcıların meslekleri ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların meslekleri ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablodaki sonuçlara göre; her iki boyut için $p>0,05$ olarak bulunmuştur ve H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre katılımcıların meslekleri ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

3.11.6. Katılımcıların Hanehalkı Gelir Türlerine Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlerin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin Testler

Katılımcıların hanehalkı gelir türleri ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenlere ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

Tablo 3.74. Hanehalkı Gelir Türlerine Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep olan Etkenlerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Test Sonuçları

Hanehalkı Geli Türü		Gözlem	Ortalama
Dışsal	maaş/ücret	277	171,68
	yevmiye	19	143,68
	tarımsal	24	191,46
	gayrimenkul ve menkul	12	172,71
	devlet transfer geliri	6	105,75
	yurtdışından ve özelden transfer geliri	2	191,75
	Toplam	340	
Çevresel	maaş/ücret	277	172,38
	yevmiye	19	133,82
	tarımsal	24	166,33
	gayrimenkul ve menkul	12	198,71
	devlet transfer geliri	6	141,92
	yurtdışından ve özelden transfer geliri	2	224,50
	Toplam	340	
	Dışsal		Çevresel
Ki-Kare		5,360	4,968
df		5	5
Asymp. Sig.		,374	,420

H_0 : Katılımcıların hanehalkı gelir türleri ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların hanehalkı gelir türleri ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.74' teki sonuçlara göre; her iki boyut için $p>0,05$ olarak bulunmuştur ve H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre katılımcıların hanehalkı gelir türleri ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

3.11.7. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlerin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin Testler

Katılımcıların medeni durumları ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenlere ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

Tablo 3.75. Medeni Durumlara Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep olan Etkenlerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Test Sonuçları

Medeni Durum		Gözlem	Ortalama
Dışsal	bekar	179	165,87
	evli	146	175,96
	boşanmış	8	229,44
	eşi ölmüş	7	107,71
	Toplam	340	
Çevresel	bekar	179	170,73
	evli	146	169,00
	boşanmış	8	220,75
	eşi ölmüş	7	138,43
	Toplam	340	
		Dışsal	Çevresel
Ki-Kare		6,720	2,916
df		3	3
Asymp. Sig.		,081	,405

H_0 : Katılımcıların medeni durumları ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların medeni durumları ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.75' teki sonuçlara göre; her iki boyut için $p > 0,05$ olarak bulunmuştur ve H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre katılımcıların medeni durumları ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

3.11.8. Katılımcıların Doğdukları Yere Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlerin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin Testler

Katılımcıların doğdukları yer ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenlere ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

Tablo 3.76. Katılımcıların Doğdukları Yere Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep olan Etkenlerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Test Sonuçları

Doğdukları Yer		Gözlem	Ortalama
Dışsal	Köy	56	159,86
	Kasaba	38	184,53
	Şehir	246	170,76
	Toplam	340	
Çevresel	Köy	56	144,17
	Kasaba	38	172,53
	Şehir	246	176,18
	Toplam	340	
		Dışsal	Çevresel
Ki-Kare		1,463	4,933
df		2	2
Asymp. Sig.		,481	,085

H_0 : Katılımcıların doğdukları yer ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların doğdukları yer ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.76' daki sonuçlara göre; her iki boyut için $p > 0,05$ olarak bulunmuştur ve H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre katılımcıların doğdukları yer ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

3.11.9. Katılımcıların Son On Yıldır Yaşadıkları Yere Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlerin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin Testler

Katılımcıların son on yıldır yaşadıkları yer ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenlere ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

Tablo 3.77. Katılımcıların Son On Yıldır Yaşadıkları Yere Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep olan Etkenlerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Test Sonuçları

Son On Yıldır Yaşadıkları Yer		Gözlem	Ortalama
Dışsal	Köy	18	122,89
	Kasaba	15	163,73
	Şehir	307	173,62
	Toplam	340	
Çevresel	Köy	18	101,17
	Kasaba	15	146,83
	Şehir	307	175,72
	Toplam	340	
		Dışsal	Çevresel
Ki- Kare		4,702	10,860
df		2	2
Asymp. Sig.		,095	,004

H_0 : Katılımcıların son on yıldır yaşadıkları yer ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların son on yıldır yaşadıkları yer ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.77' deki sonuçlara göre; dışsal boyut için $p > 0,05$ olarak bulunmuştur ve H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre katılımcıların son on yıldır yaşadıkları yer ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Çevresel boyut için ise sign değeri 0,05' ten büyük çıktığı için H_0 hipotezi reddedilmiştir ve katılımcıların son on yıldır yaşadıkları yer ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Ortaya çıkan bu farklılık son on yıldır şehirde yaşayan katılımcılardan meydana gelmektedir. Bu durum, köy ve kasabalara nazaran etkinliklere yönlendirecek imkanların şehirlerde daha fazla olmasından kaynaklanıyor olabilir.

3.11.10. Katılımcıların Sanat Eğitimi Alıp Almamalarına Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlerin Alt Boyutları Arasındaki Farka İlişkin Testler

Katılımcıların sanat eğitimi alıp almamaları ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenlere ait alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Testin sonuçları Tablo 3.78' de gösterilmektedir.

Tablo 3.78. Katılımcıların Sanat Eğitimi Alıp Almamalarına Göre Etkinliklere Yönlendirmeye Sebep olan Etkenlerin Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Mann-Whitney U Test Sonuçları

Sanat eğitimi		Gözlem	Ortalama	Ortalamaların toplamı
Dışsal	Evet	111	180,56	20042,00
	Hayır	229	165,62	37928,00
	Toplam	340		
Çevresel	Evet	111	170,72	18949,50
	Hayır	229	170,40	39020,50
	Toplam	340		
		Dışsal	Çevresel	
Mann-Whitney U		11593,000	12685,500	
Wilcoxon W		37928,000	39020,500	
Z		-1,328	-,028	
Asymp. Sig. (2-tailed)		,184	,977	

H_0 : Katılımcıların son on yıldır yaşadıkları yer ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Katılımcıların son on yıldır yaşadıkları yer ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.78' deki sonuçlara göre; her iki boyut için $p > 0,05$ olarak bulunmuştur ve H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre katılımcıların sanat eğitimi alıp almamaları ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

SONUÇ

Sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel etkilerinin daha fazla kabul görmesi, son yıllarda etkinliklere olan ilginin artmasına yol açmıştır. Zamanla nüfusun artması, teknolojinin ilerlemesi ve bunlarla birlikte etkinlik sektörünün büyümesi etkinliklerin ekonomik etkilerinin artmasına ve etkinlik pazarlaması, etkinlik yönetimi, etkinlik turizmi gibi kavramların ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Etkinlik, insanlar arasında boş zamanı değerlendirmeye yarayan bir aktivite olarak dikkate alınırken, etkinlik; normal seçeneklerin dışında veya günlük deneyimlerin ötesinde boş zaman, sosyal ve kültürel deneyimler için bir fırsattır denilebilir.

Etkinliklere katılımı belirleyen faktörleri ortaya koymak için yapılan bu çalışmada Edirne ili seçilmiştir. Edirne ilinde yaşayan kişilerin etkinliklere katılmalarında belirleyici rol oynayan faktörleri belirlemek amacı ile, 340 kişi üzerinde yüzyüze görüşme yolu ile uygulanan anket sorularına verilen cevaplarla ilişkin sonuçlara bakıldığında;

Ankete katılan kişiler, etkinliklerin bıraktığı etkiyi en çok “yeni birşeyler öğreniyorum” ve “eğitici ve yararlı buluyorum” şeklinde ifade etmektedirler. Ayrıca katılımcılar etkinlikleri önemli oranda kültür ve bilgi düzeylerini artırmak için tercih ettiklerini ve bunun yanında eğitici ve yararlı buldukları için etkinliklere katıldıklarını beyan etmişlerdir.

Edirne’ de katılımcıları etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenlerin en önemlisinin “yazılı ve görsel basın” olduğu görülmektedir. Ayrıca kişileri yönlendiren diğer etkenler arkadaş ortamı ve etkinliklere beğendikleri sanatçıların gelmesidir. Katılımcıların en az “Edirne’ nin boş zamanları değerlendirmeye yönelik imkanlara sahip olması” seçeneğini tercih etmeleri dikkat çekmektedir. Bu sonuç Edirne’ de düzenlenen etkinliklerin yetersiz olduğunu ve boş zamanı

değerlendirmeye yönelik imkanların Edirne halkını tatmin etmediğini göstermektedir.

Katılımcıların en fazla tercih ettikleri etkinlik türlerine bakıldığında; “arkadaşlarla gezmek”, “televizyon seyretmek”, “kitap, gazete, dergi okumak”, “internetten yararlanmak” gibi günlük deneyimin ötesine geçemeyen sıradan etkinlikler olduğu görülmektedir. Sinema ve tiyatroya gitme, sanatsal etkinliklere katılma, spor yapma gibi günlük deneyimin ötesinde olan etkinlik türlerine katılım oranı ise oldukça düşüktür.

Diğer taraftan katılımcılar etkinliklere yeterince katılmama sebepleri olarak teşvik edici araç ve gereçlerin yeterli olmamasını, etkinliklerin pahalı olmasını ve etkinliklerden haberleri olmamasını öne sürmüşlerdir. Bu durum Edirne’ de gerçekleşen etkinliklerin tanıtımının yetersiz olduğunu, etkinliklerin düzenlendiği alanlardan kişilerin memnun olmadığını göstermektedir.

Bunun yanında katılımcılar yetkili kuruluş ve yerel yönetimlerin “sergi, müze, galeri, tiyatro, sinema vb. alanların çoğaltılması” ve “daha iyi kalitede sanat etkinlikleri sunulması” gibi konularda yetersiz olduğunu düşünmektedirler. Bu sonuç Edirne’ deki yöneticilerin, kişilerin sanatsal ve kültürel etkinliklere olan talebini karşılamada yetersiz olduğunu göstermektedir.

Etkinliklerin bıraktığı etkiler, etkinliklere yeterince katılmama sebepleri, etkinlikleri tercih etme sebepleri ve etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenlerin ortak özelliklerinden yola çıkarak birbirlerinden bağımsız şekilde kendi aralarında sınıflandırma suretiyle faktör analizi sonucu her biri iki boyutta olmak üzere ele alınmıştır.

Çalışmada faktör analizi sonucu belirlenen boyutların katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine göre bir farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak için non-parametrik testlerden Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi ,

parametrik testlerden ise ANOVA ve t-testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir.

Mann Whitney U ve Kruskal Wallis test sonuçlarına göre, etkinliklerin bıraktığı etkiler ile; cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, gelir, meslek, uzun süre yaşadıkları yer (köy, kasaba, şehir) arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konulmuştur. Ancak hanehalkı gelir türü, medeni durum, doğdukları yer (köy, kasaba, şehir) ve sanat eğitimi alıp almaması açısından etkinliklerin katılımcılar üzerinde bıraktığı etkiler arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

Etkinliklerin bıraktığı etki cinsiyete göre farklılık göstermektedir, bu farklılığın kadın katılımcılardan meydana geldiği görülmektedir. Tukey çoklu karşılaştırma testi sonucu eğlence ve motivasyon boyutunda 46-55 yaş grubu üzerinde etkinlikler daha az etkiliyken, 15-25 yaş grubu gençler üzerinde daha çok etkilidir. Ayrıca sosyal boyutta yaş gruplarına göre bir farklılık gözlenmemiştir.

Diğer sosyo-demografik özelliklerden öğrenim seviyesine göre bakıldığında; her iki boyut için de etkinliklerin bıraktığı etki ilkökul öğrenim seviyesinde olan katılımcılarda diğer öğrenim seviyesinde olan katılımcılara göre daha azdır. Ayrıca eğitim seviyesi yükseldikçe etkinliklerin bıraktığı etkinin artış gösterdiği gözlenmiştir. Benzer şekilde gelir durumuna göre bakıldığında, geliri 501-1500 TL arasında olan katılımcılar üzerinde eğlence ve motivasyon boyutuna göre etkinliklerin bıraktığı etki 1500-2000, 2001-3000 ve 3001-4000 gelir grubunda olanlara göre daha azdır. Yine eğlence ve motivasyon boyutunda etkinliklerin emekliler üzerinde bıraktığı etki, öğrencilere ve kamu ve özel sektörde çalışanlara göre daha azdır. Son olarak katılımcıların uzun süre yaşadıkları yaşama bölgeleri değerlendirildiğinde, son on yıldır şehirde yaşayanlar üzerinde etkinliklerin bıraktığı etkilerin köy ve kasabada yaşayanlara göre daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Non-parametrik testlerden Mann Whitney U ve Kruskal Wallis test sonuçlarına göre etkinlikleri tercih etme sebepleri ile; cinsiyet ve sanat eğitimi açısından anlamlı, bir ilişki olduğu görülmektedir. Bunun yanında yaş, öğrenim

durumu, gelir, meslek, gelir türü, medeni durum, doğdukları yer ve uzun süredir yaşadıkları yer açısından etkinlikleri tercih etme sebepleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Etkinlikleri tercih etme sebeplerinin sosyo-kültürel ve mutluluk boyutlarından sosyo-kültürel boyutunda cinsiyet açısından ortaya çıkan farklılık kadın katılımcılardan kaynaklanmaktadır. Kadın katılımcılar etkinlikleri erkeklere göre daha çok sosyalleşmek, kültür ve bilgi düzeylerini artırmak, yeni deneyimler elde etmek için tercih etmektedirler. Sanat eğitimi alıp almama açısından ortaya çıkan farklılık ise sosyo-kültürel boyut için sanat eğitimi alan katılımcılardan meydana gelmektedir. Sanat eğitimi almak kişilerin etkinlikleri tercih ederken daha bilinçli yaklaşım sergilemelerine sebep olabilir. Bu sebeple kültür ve bilgi düzeylerini artırıcı, eğitici ve öğretici etkinlik türlerini daha çok tercih etme eğiliminde olabilirler.

Non-parametrik testlerden Mann Whitney U ve Kruskal Wallis test sonuçlarına göre etkinliklere yönlendiren sebepler ile sadece öğrenim durumu ve uzun süre yaşadıkları yer açısından anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konulmuştur. Fakat etkinliklere yönlendiren sebepler ile cinsiyet, yaş, gelir, meslek, gelir türü, medeni durum, doğdukları yer ve sanat eğitimi arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Katılımcıların öğrenim durumları ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenlerin elde edilen çevresel ve dışsal boyutlardan çevresel boyut arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. İlkokul öğrenim seviyesinde olan katılımcılar, önlisans ve doktora öğrenim seviyesinde olan katılımcılara göre etkinliklere daha az çevresel sebeplerle katılmaktadırlar. Bu sonucun, doktora seviyesinde olan katılımcıların ilkokul seviyesinde olanlara göre akademik hayatın içinde olmalarından ve kulüp, dernek gibi sosyal ortamlarda daha fazla bulunmalarından ileri geldiği söylenebilir. Ayrıca bu sosyal ortam sayesinde kişilerin etkinliklerden diğer katılımcılara göre daha fazla haberdar olmaları etkinliklere yönlendiren bir başka sebep olabilir.

Katılımcıların uzun süredir yaşadıkları yer ile etkinliklere yönlendirmeye sebep olan etkenlerin çevresel boyutu arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Ortaya çıkan bu farklılık son on yıldır şehirde yaşayan katılımcılardan meydana gelmektedir. Bu durum, köy ve kasabalara nazaran etkinliklere yönlendirecek imkanların şehirlerde daha fazla olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Parametrik testlerden Avona ve t-testi sonuçlarına göre etkinliklere yeterince katılmama nedenlerine ilişkin sonuçlara bakıldığında, yaş, öğrenim durumu, meslek, medeni durum anlamlı çıkarken cinsiyet, gelir, gelir türü, doğdukları yer, uzun süre yaşadıkları yer ve sanat eğitimi açısından anlamsızdır.

Etkinliklere yeterince katılmama nedenlerine ilişkin faktör analizi sonucu elde edilen boyutlar bilgi ve çevre yetersizliği, kurum desteği ve ekonomik yetersizlik şeklindedir. Etkinliklere yeterince katılmama nedenleri yaşa göre farklılık göstermektedir. Ortaya çıkan bu farklılık bilgi ve çevre yetersizliği boyutunda 15-25 yaş grubundaki katılımcılardan kaynaklanmaktadır. Diğer yaş grubundaki katılımcıların, 15-25 yaş grubuna göre daha az boş vaktinin olması, aile yükümlüğü/çocuk bakımı gibi sorumluluklarının daha fazla olması, etkinliklere katılma alışkanlıklarının olmaması gibi nedenler etkinliklere yeterince katılmamalarında belirleyici rol oynayabilir.

Bilgi ve çevre yetersizliği boyutunda etkinliklere yeterince katılmama nedenleri öğrenim seviyesine göre farklılık göstermektedir. Ortaya çıkan bu farklılık lisans ve yüksek lisans seviyesinde olan katılımcılardan kaynaklanmaktadır. İlkokul, ortaokul ve lise seviyesinde olan katılımcılar lisans ve yüksek lisans seviyesinde olanlara göre etkinliklere daha az katılmaktadırlar. Teşvik edici sosyal çevreye sahip olmamaları, aile yükümlülüğü, çocuk bakımı ve ne yapacaklarını bilmemeleri etkinliklere yeterince katılmama nedenleri arasında gösterilebilir.

Yine bilgi ve çevre yetersizliği boyutunda etkinliklere yeterince katılmama nedenleri açısından mesleklere göre ortaya çıkan farklılık öğrencilerden kaynaklanmaktadır. Özel sektör çalışanları, serbest meslekle uğraşanlar ve ev

hanımları, öğrencilere göre daha fazla bilgi, çevre ve zaman eksikliği nedeniyle etkinliklere katılmamaktadırlar. 15-25 yaş grubunda ortaya çıkan farklılık meslek grubunda ortaya çıkan bu farklılığı destekler niteliktedir. Okul ve arkadaş çevresinin etkinliklere yönlendiren ve teşvik eden bir yönü olduğu kaçınılmazdır. Bu, öğrencilerin etkinlikler konusunda daha aktif olmalarını sağlayan pozitif bir durumdur.

Son olarak etkinliklere yeterince katılmama nedenleri bilgi ve çevre yetersizliği boyutunda medeni duruma göre farklılık göstermektedir. Bu farklılık bekar katılımcılardan meydana gelmektedir. Bu durum, evli katılımcıların daha fazla sorumluluk altında olmalarından, iş hayatı, çocuk bakımı ve diğer sebepler yüzünden etkinliklere ayıracak daha az zamanları olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Yapılan bu çalışma, katılımcıların verdikleri cevaplar doğrultusunda Edirne’de düzenlenen etkinliklerin yetersiz olduğunu göstermektedir. Etkinlik alanlarının çoğaltılması kişilerin etkinliklere daha çok katılmalarını sağlayabilecektir. Halk Eğitim Merkezi, Trakya Üniversitesi’ ne bağlı Türkan Sabancı Kültür Merkezi dışında Edirne’ de tiyatro, konser, dans gibi gösterilerin düzenleneceği başka bir kültür sanat merkezinin kurulması katılım talebini yüksek oranda artırabilir. Bunun yanında Edirne’ de özel etkinlikler için nikah salonu, yürüyüş parkurları ve rekreasyon alanlarının çoğaltılması adına girişimlerde bulunulabilir. Katılımcılar etkinlikleri kültür ve bilgi düzeylerini artırmak için tercih etseler de, katıldıkları etkinlik türleri televizyon izlemek, internetten yararlanmak ve arkadaşlarla gezmek gibi sıradan etkinliklerdir. Bu birbiriyle örtüşmeyen durum talebin karşılanması sonucu değişim gösterebilir.

Çalışma Türkiye’nin başka illerinde etkinliklere katılımı belirleyen başka etkenler de araştırılarak genişletilebilir. Bu çalışmada etkinlik en genel haliyle tanımlanmıştır, ileride yapılacak olan başka çalışmalarda etkinliğin çeşitli türleri açısından ele alınması önerilebilir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

And Metin, Şenlik Ergun ve Canak Erkan, *Kültürel Etkinlikler ve Büyük Kuruluşlar*, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1981.

Baynes Ken, *Toplumda Sanat*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, Çev: Yusuf Atılğan, 3. Baskı 2008.

Berridge Graham, *Events Design and Experience*, Burlington: Elsevier Butterworth-Heinemann, 2007.

Bowdin Glenn, McDonnell Ian, Allen Johnny ve O'Toole William, *Events Management*. Oxford: Elsevier Butterworth-Heinemann, 2003.

Buhalis Dimitrios, Costa Carlos, De Knop P. ve diğ., *Tourism business frontiers: consumers, products and industry*, Elsevier Butterworth-Heinemann, 2006.

Çağan Kenan, *Popüler Kültür ve Sanat*, Ankara: Altinküre Yayınları, 2003.

Çakıcı Celil, *Toplantı Yönetimi: Kongre, Konferans, Seminer ve Fuar Organizasyonları*, Ankara: Detay Yayıncılık, 2006.

Carter Laurence, *Event Planning*, Indiana: AuthorHouse, 2007.

Çeçen Anıl, *Kültür ve Politika*, Ankara: Gündoğan Yayınları, İkinci Baskı 1996.

Çetin Canan ve diğ., *Aile Kültürünün Aile İşletmesi Kültürü Üzerindeki Etkisi*, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası, 2010.

Çobanoğlu Özkul, *Halkbilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1999.

Der Wagen Lyn Van, *Event Management: Strategy and Planning*, Cambridge: International College, 2010.

Dönmezer Sulhi, *Toplumbilim*, İstanbul: Beta Basım, 1999

Erdoğan İrfan ve Alemdar Korkmaz, *Popüler Kültür ve İletişim*, Ankara: Erk Yayınları, Geliştirilmiş 2. Baskı 2005.

Erkal Mustafa E., *Sosyoloji: Toplumbilimi*, İstanbul: Der Yayınevi, 1987.

Getz Donald, *Event Management and Event Tourism*, Cognizant Communication Corporation, 1997.

Getz Donald, *Festivals, Special Events, and Tourism*, Newyork: Van Nostrand Reinhold, 1991.

Getz, Donald, *Sport Event Tourism: Planning, Development and Marketing, Sport and Adventure Tourism*, Ed.: Simon Hudson, New York: The Howarth Hospitality Press., 2003

Goldblatt Joe Jeff, *Special Events: The Art and Science of Celebration*, Newyork: Van Nostrand Reinhold, 1990.

Güngör Erol, *Kültür Değişmesi ve Milliyetçilik*, İstanbul: Ötüken Yayınevi, 1986.

Güvenç Bozkurt, *İnsan ve Kültür*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1991.

Hiebing Roman G., Hiebing Roman, Cooper Scott W., *The One-Day Marketing Plan: Organizing And Completing A Plan That Works*, McGraw-Hill Professional, 2004.

Hughes Howard, *Arts, Entertainment and Tourism*, Burlington: Butterworth-Heinemann, 2010.

İçli Gönül, *Sosyolojiye Giriş*, Ankara: Anı Yayıncılık, 2002.

Karaküçük Suat, *Rekreasyon: Boş Zamanları Değerlendirme*, Ankara: Gazi Kitabevi, 1999.

Kongar Emre, *Kültür Üzerine*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1994.

L. Anderson Judy, *Event Management Simplified*, Indiana: AuthorHouse 2010.

Law Cristopher C., *Urban Tourism: The Visitor Economy and The Growth of Large Cities*, London: Continuum, 2002.

McDonnell Ian, Allen Johnny ve O'Toole William, *Festival and Special Event Management*. Australia: John Wiley & Sons, 1999.

Nutku Özdemir, *Yaşayan Tiyatro*, İstanbul: Çağdaş Yayınları, 1976

Oktay Mahmut, *Davranış Bilimlerine Giriş*, İstanbul: Der Yayınları, 1996.

Ozankaya Özer, *Toplumbilimine Giriş*, Ankara: "S" Yayınları, 1984.

Robinson Peter, Wale Debra ve Dickson Geoff, *Events Management*, Cambridge: Cambridge University Press., 2010.

Raj Razaq, Rashid Tahir ve Walters Paul, *Events Management: An Integrated and Practical Approach*, London: Sage Publication, 2009.

Silvers, Julia Rutherford, *Professional Event Coordination*, Ed.: Joe Goldblatt, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc., 2004.

Türkdogan Orhan, *Değişme, Kültür ve Sosyal Çözülme*, İstanbul: Birleşik Yayınevi, 1996.

Usal Ahmet, *Edirne Tarihi ve Kültürü*, Edirne vergi Dairesi Başkanlığı, 2006.

Uygur Nermi, *Kültür Kuramı*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1996.

Ülken Hilmi Ziya, *Sosyoloji Sözlüğü*, İstanbul, 1969.

Williams Raymond, *Kültür*, Çev: Suavi Aydın, Ankara: İmge Kitabevi, 1993.

Yeoman Ian, Robertson Martin, Ali-Knight Jane, Drummond Siobhan ve McMahon-Beattie Una, *Festival and Events Management: An International Arts and Culture Perspective*, Burlington: Elsevier Butterworth-Heinemann, 2004.

TEZLER ve RAPORLAR

Akerlund Ulrika, “Implementation of hallmark events among tourism stakeholders: the discourses of Umeå’s bid for European Capital of Culture 2014”, (Umeå University Department of Social and Economic Geography Master Thesis), Sweden, 2009.

Alkan Hulusi, “Popüler Kültür ve Eğlence Hayatı, Ankara’nın Eğlence Hayatı Üzerine Sosyo-Kültürel Bir İnceleme”, (Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2008.

Cantez Cantekin, “*Kültür Sanat Programlarında Format Yapısı ve Kurgu Özellikleri: Trt 2 Örneği*”, (Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Tv Sinema Anabilim Dalı Radyo-Tv Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2007.

Eren Gülşah, “*Türkiye’ De Yerel ve Küresel Kültür Politikaları: Kültür Bakanlığı Örneği*” (Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi), Kırıkkale, 2008.

Erken Kürşat, “*Öğretmenlerin Serbest Zamanlarında Spor Faaliyetlerine Katılmalarının İncelenmesi*”, (Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi), Sakarya, 2008.

Eroğlu Olgun, “*Eğitimde Araştırma Yöntemleri: İzleme Araştırmaları*”, (Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Tezsiz Yüksek Lisans Programı), Ankara, 2006.

Getz Donald ve Wendy Frisby. “A Study of the Role of Municipalities in Developing Festivals and Special Events in Ontario,” Occasional Paper No.16, Waterloo: University of Waterloo, Department of Recreation and Leisure Studies, 1990.

Haykır Mustafa, “*Eğitim Fakülteleri Resim Bölümü Öğrencilerinin Anasanat Atölye Derslerine Karşı Tutumlarının, Sanat Etkinliklerini İzleme Edimleri İle Beğeni Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*” (Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-iş Öğretmenliği Programı Doktora Tezi), İzmir, 2010.

Karagöz Deniz, “*Etkinlik Turizmi ve Etkinlik Turizmi Bağlamında Yabancı Ziyaretçi Harcamalarının Ekonomiye Etkisi: Formula 1 2005 Türkiye Grand Prix Örneği*” (Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otel İşletmeciliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir, 2006.

Keskin Yasemin, “*İstanbul’ da Eğlence Hayatı (1923-1938)*”, (Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Tarihi Anabilim Dalı Cumhuriyet Tarihi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2006.

Khalaf Kamel, “*Faktör Analizi ve Bir Uygulaması*”, (Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İstatistik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2007.

Şırlakoğlu Altınay, “*Kültürel Yaşam ve Sanata Etkileri Bakımından Sanat Eğitimi ve Sanat Eğitimi Programlarının Önemi*”, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir, 2004

SÜRELİ YAYINLAR ve MAKALELER

Altunbaş Hüseyin, “Pazarlama İletişimi ve Etkinlik (Event) Pazarlaması: Müzik Eğlence Etkinliğinin Marka İletişimine Etkisi” , *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 34, 2008, s: 23-35.

Argan Metin, “Spor ve Turizm Pazarlamasının Kesisim Noktası Olarak Spor Turizmine Kuramsal Bir Bakış”, *Anatolia:Turizm Araştırmaları Dergisi*, Sayı:15 No:2, 2004, s: 158-168.

Arslanoğlu İbrahim, “Kültür ve Medeniyet Kavramları”, *Hacı Bektaş veli Araştırma Dergisi*, Sayı: 15, 2001, s: 243-255.

Crompton John L. ve Mckay Stacy L., “Motives of Visitors Attending Festival Events”, *Annals of Tourism Research*, Volume: 24, Number: 2, 1997

Getz Donald, “Event tourism: Definition, evolution, and research”, *Tourism Management*, No: 29, 2008, 403-428.

Getz Donald, O'Neill M. ve Carlsen, J., "Service Quality Evaluation at Events through Service Mapping", *Journal of Travel Research*, Volume: 39, Number: 4.

Getz Donald ve Wendy Frisby, "Developing a Municipal Policy For Festivals and Special Events", *Recreation Canada*, No: 49(4), 42-44, 1991.

Hinch Thomas D., Delamere Thomas A., "Native Festivals as Tourism Attractions: A Community Challenge", *Journal Of Applied Recreation Research* Vol: 18(2), 1993, 131-142.

Irmak Sadi, "Kültür ve Kültür Politikamız", *Kemalizm Dergisi*, Sayı: 6.1983.

Karagöz Yalçın, Kingır Said, Mesci Muammer ve Akbaş Zafer, "Zamanın Etkin Kullanımını Sağlayan Faktörlerin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 23, 2010.

Kızılırmak İsmail, "Türkiye'de Düzenlenen Yerel Etkinliklerin Turistik Çekicilik Olarak Kullanılmasına Yönelik Bir İnceleme", *Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 15, 2006, s: 181-196.

Kongar Emre, "Türkiye' de Kültürün ve Kültür Politikasının Dünü Bugünü Yarını", *Milliyet Sanat Dergisi*, Sayı: 262, 1978, s: 3-11.

Küçükaltan Derman, Oğuzhan Adil, Apak Sudi, Boyacıoğlu Ebru Z., "Bölgesel Kalkınmada Kültürel Turizmin Etkisi: Kırkpınar Yağlı Güreşleri Örneği", *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:6, Sayı:1, 2005, 1-22.

Meydan Selma, Baykan Uygur E., "Kültür Turizmi ve Turizmin Kültürel Varlıklar Üzerindeki Etkileri", *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 2, 2007, s: 30-49.

Özkan Hasan H., “Popüler Kültür ve Eğitim”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt:14, Sayı:1, 2006, s: 29-38.

Raj Razaq, “The Impact of Festivals on Cultural Tourism”, *The Journal Of The College Of Tourism And Hotel Management*, No: 4, 2004.

Tazebay İlkden, Akpınar Nevin, “Türk Kültüründe Bahçe”, *Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı*, Bilig, Sayı: 54, 2010, s.246-249.

İNTERNET KAYNAKLARI

“Faktör Analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı”,
<http://www.akademikdestek.net/index.php>, Erişim Tarihi (12.08.2011).

<http://www.iksv.org/tr>, Erişim Tarihi (10.09.2011).

<http://www.merriam-webster.com/dictionary/festival>, Erişim Tarihi (10.09.2011)

EKLER

ANKET FORMU

“*Etkinliklere katılımı belirleyen faktörleri*” araştırmaya yönelik bir çalışma yapmaktayız. Belirtilen konu hakkındaki görüşlerinizi anketimiz aracılığıyla çalışmamıza aktarırsanız seviniriz.

vereceğiniz bilgiler kesinlikle gizli tutulacak ve yalnızca hazırlamakta olduğumuz bilimsel çalışmada veri olarak kullanılacaktır. Bu yüzden bilgilerin doğruluğu son derece önem taşımaktadır. Zamanınızı ayırdığınız için şimdiden teşekkür ederiz.

1. Cinsiyetiniz? Kadın Erkek
2. Yaşınız?
3. Eğitim durumunuz? İlkokul Ortaokul Lise
 Ön lisan Lisans Yüksek lisans Doktora
4. Toplam ortalama aylık aile geliriniz?.....
5. Mesleğiniz? Kamu Özel Serbest İşsiz
 Ev kadını Öğrenci Emekli
6. Hanehalkının gelir türü? Maaş/ücret Yevmiye Tarımsal
 Gayrimenkul ve menkul Devlet transfer geliri
 Yurtdışından ve özelden transfer geliri
7. Medeni durumunuz? Bekar Evli Boşanmış Eşi ölmüş
8. Doğduğunuz yer? Köy Kasaba Şehir
9. Son on yıldır sürekli yaşadığınız yer? Köy Kasaba Şehir
10. Herhangi bir sanat eğitimi aldınız mı? (Okul ya da özel kurs) Evet Hayır

11. Etkinliklere ne kadar zaman ayırıyorsunuz?

	<i>Günde Kaç Saat</i>
1.Tv	
2.Radyo	
3.Gazete/kitap/dergi	
4.İnternet	
5.İnternet dışı bilgisayar kullanımı	
	<i>Ayda Kaç Defa</i>
6.Sahne ve gösteri sanatları (dans,müzik, opera,tiyatro)	
7.Sinema	
8.Müze	
9.Kütüphane	
10.Spor	
11.Festivaller/fuarlar/eğlence yerleri/açık hava etkinlikleri	
12.Piknik/gezi	
	<i>Yılda Kaç Defa</i>
13.Milli günler/etkinlikler	
14.Dini günler/etkinliklere	
15.Dostluk ve dayanışma ile ilgili etkinlikler	
16.Yurtiçi seyahat ve geziler	
17.Yurtdışı seyahat ve geziler	

12. Etkinlikleri tercih etme nedenleriniz Nelerdir?

İşaretleme için "X" veya "√" kullanarak yapabilirsiniz	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1.Sosyalleşmek için					
2.Can sıkıntısından kurtulmak için					
3.Arkadaşlarımla birlikte olabileceğim için					
4.İş ortamından uzaklaşmak ve rahatlamak için					

5.Alişkanlık kazandığım ve bu alişkanlığı sũrdũrmek istediğim için					
6.Fzla para harcamamı gerektirmediği için					
7.Farklı bir ortamda bulunmak için					
8.Yeni deneyimler elde etmek için					
9.Eğitici ve yararlı bulduğum için					
10.Tek dũzelikten uzaklaşmak ve hoşlandığım Şeylere yũnelmek için					
11.Kũltũr ve bilgi dũzeyimi artırmak için					
12.Edirne’deki organizasyonlarını ve etkinlikleri desteklemek için					

13. Sizi etkinliklere yũnlendirmeye sebep olan Etkenler Nelerdir?

İşaretlemeyi “X” veya “√” kullanarak yapabilirsiniz	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1.Yazılı ve Gũrsel Basın(radyo, Tv,dergi, gazete, kitap, sinema, bilgisayar-internet)					
2.Aile evresi					
3.Arkadaş ortamı					
4.Kulũp ve Dernekler					
5.İlgili kamu ve özel kuruluşların yaptıkları cazip programlar					
6.Edirne’ nin boş zamanları değerlendirmeye yũnelik imkanlara sahip olması					
7.Etkinlik alanının ulaşılabilir olması					
8.Etkinliğin dũzenlendiđi yer /zaman					
9.Etkinliğe beğendiğim sanatçıların gelmesi					

14. Etkinliklerin tamamı düşünülduğünde, bu etkinlikler sizde nasıl bir etki bırakıyor?

İşaretleme için "X" veya "√" kullanarak yapabilirsiniz	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1.Dinlendirici buluyorum					
2.Eğlenceli ve heyecan verici					
3.Eğitici ve yararlı					
4.Mutlu edici ve zevk verici					
5.Farklı yaşantılar buluyorum					
6.İş verimimi artırıyor					
7.Sosyal statü sağlıyor					
8.İnsanlarla daha kolay iletişim kurabiliyorum					
9.Arkadaş çevrem genişliyor					
10.Yeni bir şeyler öğreniyorum					

15. Etkinliklere yeterince katılmıyorsanız , nedenleri nelerdir?

İşaretleme için "X" veya "√" kullanarak yapabilirsiniz	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1.Etkinliklerin pahalı olması					
2.Ne yapabileceğimi bilmiyorum					
3.Faaliyetlere yönlendirecek arkadaş ve sosyal teşviklere sahip değilim					
4.Boş zamanımı belirli faaliyetlerle doldurmak gibi bir alışkanlığım yok					

5.Bulduğum çevre bu tip faaliyetlere katılmama engel oluyor					
6.Teşvik edici tesis- araç ve gereçlerin yeterli <u>olmaması</u>					
7.İlgili kurumların bana hitap eden programlarının <u>bulunmaması</u>					
8.Ekonomik yetersizlik					
9.Aile yükümlülüğü ve çocuk bakımı					
10.Etkinliğe ayıracak zamanımın <u>olmaması</u>					
11.Haberim olmuyor					

16. Serbest zamanlarınızda tercih ettiğiniz etkinlik türleri nelerdir?

İşaretleme "X" veya "√" kullanarak yapabilirsiniz	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1.Hiçbir şeyle uğraşmam, dinlenirim					
2. Kitap, gazete, dergi okurum					
3. Müzik dinlerim, müzik aleti çalarım					
4. TV, VCD, DVD izlerim					
5. Sinema ve tiyatroya giderim					
6. Çarşı, Pazar, mağazalarda gezer, alışveriş yaparım					
7. Fuar, park, piknik yerleri ve kır gezintilerine çıkarım					
8. Spor yaparım / Spor karşılaşmalarını izlerim					
9. Sosyal, kültürel, ilmi faaliyetlere katılırım					
10. Ailem ve çocuklarımla ilgilenirim					
11. Komşulara veya akrabalarımın giderim					
12. Lokal, dernek veya kafeteryaya giderim					
13. Hobilerimle ilgilenirim (koleksiyon, el işleri, resim, evcil hayvanlar, bahçe işleri)					
14.İnternette yararlanırım					

15. Play station veya Bilgisayarda oyun oynarım					
16. Arkadaşlarımla gezerim					

17. Edirne’ de yerel yönetimlerin ve yetkili kuruluşların hangi alanlardaki faaliyetlerde yetersiz olduğuna inanıyorsunuz?

İşaretlemeyi “X” veya “√” kullanarak yapabilirsiniz	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Sportif faaliyetlerin organizasyonu ve desteklenmesi					
2. Sanatsal, kültürel, sergi, konferans, toplantı, söyleşi gibi faaliyetlerin düzenlenmesi					
3.Sanatsal ve kültürel faaliyetlere finansal olarak destek verilmesi					
4.Yerel sanatçılara ve yerel etkinliklere daha fazla imkan sunulması ve destek olunması					
5.Etkinliklere düşük maliyetle erişim sağlanması					
6. Daha iyi kalitede sanat etkinlikleri sunulması					
7.Sergi, müze, galeri,tiyatro, sinema vb. alanların çoğaltılması					